

ภาคผนวก

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ภาคผนวก ก
แสดงค่าไอเกินที่มีค่าต่ำกว่าหนึ่ง

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ค่าไอเกณฑ์ที่มีค่าต่ำกว่าหนึ่ง ค่าร้อยละของความแปรปรวน ค่าร้อยละของความแปรปรวนสะสม

องค์ประกอบ ที่	ค่าไอเกณฑ์	ร้อยละของความแปรปรวน	
		แปรปรวน	แปรปรวนสะสม
14	.968	.835	69.046
15	.925	.797	69.843
16	.885	.763	70.606
17	.827	.713	71.319
18	.801	.690	72.009
19	.771	.666	72.718
20	.749	.646	72.674
21	.714	.616	73.320
22	.704	.607	73.936
23	.696	.600	74.143
24	.668	.576	75.718
25	.644	.556	76.274
26	.629	.542	76.816
27	.628	.541	77.357
28	.614	.530	77.887
29	.600	.518	78.404
30	.596	.513	78.017
31	.588	.507	79.461
32	.574	.495	79.955

องค์ประกอบ	ค่าไอเกน	ร้อยละของความแปรปรวน	ร้อยละของความแปรปรวนสะสม
ที่			
33	.551	.475	80.430
34	.542	.468	80.897
35	.535	.461	81.359
36	.513	.442	81.801
37	.505	.435	82.236
38	.496	.428	82.664
39	.492	.424	83.088
40	.489	.421	83.509
41	.468	.403	83.912
42	.467	.403	84.315
43	.461	.397	84.712
44	.453	.391	85.103
45	.441	.380	85.483
46	.436	.376	85.859
47	.430	.371	86.230
48	.425	.367	86.597
49	.410	.353	86.950
50	.405	.349	87.299
51	.398	.343	87.642
52	.385	.332	87.974

องค์ประกอบ	ค่าไอเกิน	ร้อยละของความแปรปรวน	ร้อยละของความแปรปรวนสะสม
ที่			
53	.384	.331	88.305
54	.367	.316	88.622
55	.360	.310	88.932
56	.358	.309	89.240
57	.346	.299	89.539
58	.344	.296	89.835
59	.337	.291	90.126
60	.329	.284	90.410
61	.324	.279	90.689
62	.318	.274	90.963
63	.314	.271	91.234
64	.306	.263	91.497
65	.302	.261	91.758
66	.293	.253	92.011
67	.291	.251	92.261
68	.288	.248	92.510
69	.283	.244	92.753
70	.278	.240	92.993
71	.277	.239	93.232
72	.272	.234	93.466

องค์ประกอบ ที่	ค่าไอเคน	ร้อยละของความ แปรปรวน	ร้อยละของความ แปรปรวนสะสม
73	.265	.229	93.695
74	.263	.227	93.922
75	.253	.218	94.140
76	.247	.213	94.353
77	.245	.211	94.564
78	.243	.209	94.773
79	.234	.202	94.975
80	.229	.198	95.173
81	.226	.195	95.368
82	.222	.191	95.559
83	.219	.189	95.748
84	.212	.183	95.931
85	.205	.176	96.108
86	.202	.174	96.282
87	.196	.169	96.451
88	.195	.168	96.620
89	.190	.164	96.784
90	.188	.162	96.946
91	.182	.157	97.103
92	.179	.155	97.257

องค์ประกอบ ที่	ค่าไอเกน	ร้อยละของความ แปรปรวน	ร้อยละของความ แปรปรวนสะสม
93	.178	.153	97.410
94	.174	.150	97.560
95	.166	.143	97.703
96	.162	.139	97.843
97	.159	.137	97.980
98	.157	.135	98.115
99	.153	.132	98.247
100	.149	.128	98.375
101	.146	.126	98.501
102	.139	.120	98.621
103	.138	.119	98.740
104	.133	.115	98.855
105	.130	.112	98.968
106	.128	.111	99.078
107	.127	.109	99.187
108	.120	.103	99.291
109	.117	.101	99.392
110	.116	.100	99.492
111	.112	.096	99.588
112	.105	.091	99.679

องค์ประกอบ ที่	ค่าไอเกิน	ร้อยละของความ แปรปรวน	ร้อยละของความ แปรปรวนสะสม
113	.100	.086	99.765
114	.096	.083	99.848
115	.091	.079	99.927
116	.085	.073	100.000

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ภาคผนวก ข
หนังสือขอความอนุเคราะห์

*Prince of Songkla University
Pattani Campus*

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน วิทยาลัยอิสลามศึกษา สำนักงานเลขานุการ โทร. 08-8835-7339

ที่ มอ 751/ว 142

วันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2560

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.อิบรอฮีม ณรงค์รักษาเขต

ด้วยนายวัฒนชัย เนสะและ นักศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาวิชาอิสลามศึกษา วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะผู้นำทางการศึกษาตามหลักการอิสลามของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้" โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อะห์มัด ยี่สุนทรง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ในการนี้ วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีคุณสมบัติเหมาะสม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบความเที่ยงตรงตามวัตถุประสงค์ของแบบสอบถาม ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับผู้วิจัยในการปรับปรุงเครื่องมือเพื่อการวิจัยต่อไป พร้อมนี้ได้แนบแบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน 1 ชุด

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

(ดร.ยูโซะ ตาละ)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยอิสลามศึกษา

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน วิทยาลัยอิสลามศึกษา สำนักงานเลขานุการ โทร. 08-8835-7339

ที่ มอ 751/ว 142

วันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2560

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิเลาะ แวอุเซ็ง

ด้วยนายวัฒนชัย เนสะและ นักศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาวิชาอิสลามศึกษา วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะผู้นำทางการศึกษาตามหลักการอิสลามของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้" โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อะห์มัด ยี่สุนทรง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ในการนี้ วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี พิจารณานแล้ว เห็นว่าท่านเป็นผู้มีคุณสมบัติเหมาะสม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบความเที่ยงตรงตามวัตถุประสงค์ของแบบสอบถาม ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับวิจัยในการปรับปรุงเครื่องมือเพื่อการวิจัยต่อไป ทั้งนี้ได้แนบแบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน 1 ชุด

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

(ดร.มูหัมมัดรอห์ลี แวหะมะ)

รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ รักษาการแทน

ผู้อำนวยการวิทยาลัยอิสลามศึกษา

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน วิทยาลัยอิสลามศึกษา สำนักงานเลขานุการ โทร. 08-8835-7339

ที่ มอ 751/อ 142

วันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2560

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

เรียน ดร.อับดุลฮาติม เอ็งปียา

ด้วยนายวัฒนชัย เนสะและ นักศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาวิชาอิสลามศึกษา วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะผู้นำทางการศึกษาตามหลักการอิสลามของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้" โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อะห์มัด ยี่สุนทร เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ในการนี้ วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีคุณสมบัติเหมาะสม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบความเที่ยงตรงตามวัตถุประสงค์ของแบบสอบถาม ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับผู้วิจัยในการปรับปรุงเครื่องมือเพื่อการวิจัยต่อไป พร้อมนี้ได้แนบแบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน 1 ชุด

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

(ดร.ยูโซะ ตาละ)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยอิสลามศึกษา

Prince of Songkla University
Pattani Campus

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน วิทยาลัยอิสลามศึกษา สำนักงานเลขานุการ โทร. 08-8835-7339

ที่ มอ 751/ว 142

วันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2560

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

เรียน ดร.ซัมซู สาอุ

ด้วยนายวิวัฒน์ชัย เนสะอาด และ นักศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาวิชาอิสลามศึกษา วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะผู้นำทางการศึกษาตามหลักการอิสลามของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้" โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อะหมัด ยีสุนทรง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ในการนี้ วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีคุณสมบัติเหมาะสม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบความเที่ยงตรงตามวัตถุประสงค์ของแบบสอบถาม ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับผู้วิจัยในการปรับปรุงเครื่องมือเพื่อการวิจัยต่อไป พร้อมนี้ได้แนบแบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน 1 ชุด

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

(ดร.บุษยะ ตาละ)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยอิสลามศึกษา

ที่ ศร 0521.2.08/143

วิทยาลัยอิสลามศึกษา
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ถนนเจริญประดิษฐ์ ตำบลสุระสมิแล
อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี 94000

๒ กุมภาพันธ์ 2560

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มูฮัมหมัดสกรี มับยูนู

- สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน 1 ชุด
2. ข้อมูลสำหรับผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถาม จำนวน 1 ชุด

ด้วยนายวิวัฒน์ชัย เนสะและ นักศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาวิชาอิสลามศึกษา วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะผู้นำทางการศึกษาตามหลักการอิสลามของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อะหมัด ยี่สุนทรง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ในกรณีนี้ วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีคุณสมบัติเหมาะสม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบความเที่ยงตรงตามวัตถุประสงค์ของแบบสอบถาม ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับวิจัยในการปรับปรุงเครื่องมือเพื่อการวิจัยต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.มูฮัมหมัดรอฟีลี วาหะมะ)

รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ รักษาการแทน

ผู้อำนวยการวิทยาลัยอิสลามศึกษา

สำนักงานเลขานุการ

โทร. 08-8835-7339

โทรสาร 0-7334-726

ที่ ศธ 0521.2.08/ว206

วิทยาลัยอิสลามศึกษา
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ถนนเจริญประดิษฐ์ ตำบลรูสะมิแล
อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี 94000

1๒ กุมภาพันธ์ 2560

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ข้อมูลวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน.....

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน 6 ชุด

ด้วยนายวัฒนชัย เนสะและ นักศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาวิชาอิสลามศึกษา วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะผู้นำทางการศึกษาตามหลักการอิสลามของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้" โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อะห์มัด ยีกันทรง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ในการนี้ นักศึกษาระดับปริญญาเอก ขอเก็บข้อมูลจากบุคลากรโรงเรียนของท่านโดยการตอบแบบสอบถาม และสัมภาษณ์จากท่าน จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านให้ข้อมูลในครั้งนี้ เพื่อดำเนินการวิจัยต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.ยูโซ๊ะ ยูสะ)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยอิสลามศึกษา

สำนักงานเลขานุการ
โทร. 08-8835-7339
โทรสาร 0-7334-726

เครือข่ายโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้
Jaringan Sekolah Agama Swasta 3 Wilayah Selatan Thailand (IASAS)
The Islamic Private School Network of 3 Southern Border Provinces of Thailand

ศูนย์พัฒนาอิสลามศึกษา ตำบลบ้านเคียนราษฎร์ 8 เขต 3 ต.สะเตง อ.เมือง จ.ยะลา Email: jiasas2517@gmail.com Tel. 0819631945

ที่ ครอ.จชค. 04/2560

14 มิถุนายน 2560

เรื่อง ขอลงความอนุเคราะห์ให้คอบแบบสอบถามวิจัยและสัมภาษณ์

เรียน ผู้อำนวยการ โรงเรียน.....

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามการวิจัย จำนวน ๒ ชุด

ด้วยเครือข่ายโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นเครือข่ายที่มีสมาชิกเป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่อยู่ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้รับการขอความอนุเคราะห์จาก นายวิเศษชัย เนสะและ นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ที่กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง " การวิเคราะห์ห้องศัลยกรรมลักษณะผู้นำทางการศึกษาคามหลักการอิสลามของผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้" โดยจะมีกรเก็บข้อมูลคอบแบบสอบถามหรือสัมภาษณ์หัวหน้าฝ่ายและครูในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้

ในการนี้ เครือข่ายฯ ขอความอนุเคราะห์ท่าน อนุญาตให้หัวหน้าฝ่ายและครูในโรงเรียนของท่าน ให้ข้อมูลในการคอบแบบสอบถามและสัมภาษณ์ในครั้งนี้ด้วย ขอขอบคุณมาในโอกาสที่เป็นอย่างสูง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาการ

ขอแสดงความนับถือ

ว่าที่ ร.ค. _____

(ดร.อับดุลอาฟิซ หีเล)

ประธาน เครือข่ายโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

ที่ ศธ 0521.2.08/
8C66

วิทยาลัยอิสลามศึกษา
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ถนนเจริญประดิษฐ์ ตำบลรุดะมิมแล
อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี 94000

๑๒ มกราคม 2561

เรื่อง ขอเชิญร่วมสนทนากลุ่ม

เรียน สำนักแจ้งท้าย

สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารประกอบการสนทนากลุ่ม จำนวน 1 ชุด

ด้วยนายวัฒน์ชัย เนสและ นักศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาวิชาอิสลามศึกษา วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะผู้นำทางการศึกษาตามหลักการอิสลามของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้" โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อะห์มัด ฮีสุนทรง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อยืนยันแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำทางการศึกษาตามหลักการอิสลามสำหรับผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ในกรณีนี้ วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี พิจารณาแล้ว เห็นว่าท่านเป็นผู้มีคุณสมบัติเหมาะสม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญ ในการสนทนากลุ่มในวันที่ 20 มกราคม 2561 เวลา 09.30 - 12.00 น ณ ประชุมห้องอิหม่าม อัล-ฆอซาลี อาคารวิทยาลัยอิสลามนานาชาติ เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการวิจัยต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.ซูเซ ซาละ)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยอิสลามศึกษา

สำนักงานเลขานุการ

โทรศัพท์ 0-7331-3928 ต่อ 2228 , 08-8835-7339

โทรสาร 0-7334-8726

ภาคผนวก ค

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

Prince of Songkhla University
Pattani Campus

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิที่ทำการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

- 1) รองศาสตราจารย์ ดร. อิบรอฮีม ณรงค์รักษาเขต
ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการฝ่ายบัณฑิตศึกษา และวิจัย วิทยาลัยอิสลามศึกษา
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
- 2) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นิเลาะ แวอุเซ็ง
ตำแหน่ง ประธานหลักสูตร ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหาร และ
การจัดการศึกษาอิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
- 3) ดร. อับดุลฮากีม เสงปียา
ตำแหน่ง อาจารย์ประจำหลักสูตร ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหาร และ
การจัดการศึกษาอิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
- 4) ดร. ชัมซุ สาอู
ตำแหน่ง อาจารย์ประจำหลักสูตร ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหาร และ
การจัดการศึกษาอิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
- 5) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มุฮามัดสกรี มั่นยู
ตำแหน่ง คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี จังหวัดปัตตานี

ภาคผนวก ง
แบบประเมินความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)

Prince of Songkla University
Pattani Campus

**แบบประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบค่าความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา
ของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย**

คำชี้แจง โปรดพิจารณาคำดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับประเด็นหลักของเนื้อหาตามโครงสร้าง (Content validity) ด้วยวิธีการหา IOC จากแบบสอบถามการวิจัย เรื่อง การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะผู้นำตามหลักการอิสลามของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

1. หากพิจารณาเห็นว่า ข้อคำถามในเครื่องมือ สอดคล้อง / เหมาะสม กับประเด็นหลักของเนื้อหาตามโครงสร้าง โปรดให้คะแนนโดยทำเครื่องหมาย / ลงในช่อง + 1

2. หากพิจารณาเห็นว่า ข้อคำถามในเครื่องมือ ไม่สอดคล้อง / ไม่เหมาะสม กับประเด็นหลักของเนื้อหาตามโครงสร้าง โปรดให้คะแนนโดยทำเครื่องหมาย / ลงในช่อง - 1

3. หากพิจารณาเห็นว่า ข้อคำถามในเครื่องมือ ไม่แน่ใจว่าสอดคล้อง / ไม่แน่ใจว่าเหมาะสม กับประเด็นหลักของเนื้อหาตามโครงสร้าง โปรดให้คะแนนโดยทำเครื่องหมาย / ลงในช่อง 0

นิยามของคุณลักษณะผู้นำตามหลักการอิสลามจำแนกเป็นรายด้าน	ข้อความ	คะแนนค่าความเที่ยงตรงของเนื้อหา			ข้อเสนอแนะ
		+1	-1	0	
1) ด้านมีความจริงจัง (Siddiq) สำหรับการวิจัยนี้ หมายถึงการยึดมั่น ถือมั่น ต่อความสัจจริงที่มาจากอัลลอฮ์ และแบบอย่างท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ส่งผลให้ความคิด ทำที่ อารมณ์ที่แสดงออกทางพฤติกรรม คำพูดและการนั่งเงิบทั้งหมดคือความสัจจริง เป็นความจริงที่มาจากคำสั่งของพระองค์อัลลอฮ์ ﷻ คุณลักษณะภาวะผู้นำทางการศึกษาตามหลักการ	1. ผู้บริหารแสดงให้เห็นถึงการยึดหลักหุกุม (นิติศาสตร์) อิสลามเป็นหลักการประกอบการพิจารณาตัดสินใจ				
	2. ผู้บริหารให้ความสนใจที่จะอิสลาฮ์ (ปฏิรูป) ยุทธวิธีการทำงานแบบวัฒนธรรมเดิมๆที่ไม่เหมาะสมให้หมดไป				
	3. ผู้บริหารกล่าวถึงสิ่งที่ต้องการจะทำให้สำเร็จด้วยความเอาจริงเอียง				

นิยามของคุณลักษณะผู้นำ ตามหลักการอิสลามจำแนก เป็นรายด้าน	ข้อความ	คะแนนค่าความ เที่ยงตรงของเนื้อหา			ข้อเสนอแนะ
		+1	-1	0	
อิสลามของผู้บริหารสำหรับการ การวิจัยนี้ได้แก่การยึดมั่น ถือมั่นต่อกฎหมายและความ จริงที่มาจากอัลลอฮ์ และ ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ การ ปฏิรูปวัฒนธรรมเดิมๆที่ไม่ เหมาะสม มีความจริงจัง การมีความซื่อสัตย์ พูดจริง ทำจริง เชื่อมั่นในตนเอง มี จุดยืนมีอุดมการณ์ เรียบง่าย สมถะ เป็นธรรมชาติจริงใจ เปิดเผยสุจริต และมีสติ เคร่งครัดตามหลักการ อิสลาม ยึดถือตามแบบอย่าง ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ	4. ผู้บริหารแสดงให้เห็นถึง การมีนิสัยซื่อสัตย์ (สัจจะ) พูด จริงทำจริง และรักษาสัญญา				
	5. ผู้บริหารแสดงให้เห็นถึง การมีความยากิน (เชื่อมั่น) ใน ตนเอง				
	6. ผู้บริหารแสดงให้เห็นถึง การมีจุดยืนที่ชัดเจนในการ แสดงข้อคิดเห็นต่อปัญหา โต้แย้งที่เกิดขึ้น				
	7. ผู้บริหารแสดงให้เห็นถึง การเป็นผู้มีอุดมการณ์การ ทำงานที่มั่นคง				
	8. ผู้บริหารแสดงให้เห็นถึง การเป็นผู้มีความเรียบง่าย สมถะแต่เป็นคนทันสมัย				
	9. ผู้บริหารแสดงให้เห็นถึง การมีบุคลิกภาพที่เป็น ธรรมชาติไม่เสแสร้ง				
	10. ผู้บริหารแสดงให้เห็นถึง การเป็นผู้มีบุคลิกสุจริต และสมาธิแม้ในยามเกิดวิกฤต				
	11. ผู้บริหารแสดงให้เห็นถึง การเป็นผู้มีความจริงใจต่อ ผู้ร่วมงาน				
	12. ผู้บริหารเป็นผู้ปฏิบัติตน เคร่งครัดในหลักการอิสลาม				

นิยามของคุณลักษณะผู้นำ ตามหลักการอิสลามจำแนก เป็นรายด้าน	ข้อความ	คะแนนค่าความ เที่ยงตรงของเนื้อหา			ข้อเสนอแนะ
		+1	-1	0	
	13. ผู้บริหารแสดงให้เห็นถึง การใช้หลักการอิสลามในการ พิจารณาตัดสินใจเกี่ยวกับความ ขัดแย้งระหว่างผู้ร่วมงาน				
	14. ผู้บริหารแสดงให้เห็นถึง การใช้หลักซุนนะฮ์ (แบบอย่าง) ของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ เป็นแนวทางการ ทำงาน				
2) ความน่าเชื่อถือ/ รับผิดชอบ (Amanah) สำหรับการวิจัยนี้หมายถึง คุณลักษณะภาวะ คุณลักษณะผู้นำตาม หลักการอิสลามของ ผู้บริหารที่แสดงถึงการมีอ مانةฮ์ (รับผิดชอบ) ต่อ สิทธิและหน้าที่ แสดงความ มั่นใจต่อผู้ร่วมงาน มีความ ไว้นับถือเชื่อใจ ความเคารพต่อ ผู้ร่วมงานและได้รับการ เคารพจาก	15. ผู้บริหารแสดงให้เห็นถึง ความมีอمانةฮ์ (รับผิดชอบ) ต่อหน้าที่ใน ฐานะผู้นำองค์กร				
	16. ผู้บริหารแสดงให้เห็นถึง การรักษาอمانةฮ์ (ความ รับผิดชอบ) ต่อหน้าที่อันพึง มีต่อผู้ร่วมงาน				
	17. ผู้บริหารแสดงความ ไว้วางใจ เชื่อมั่นว่าผู้ร่วมงาน จะทำงานได้สำเร็จ				
	18. ผู้บริหารทำให้ผู้ร่วมงาน เกิดความรู้สึกเต็มใจในการ ทำงานร่วมกัน				
	19. ผู้บริหารส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้ร่วมงานที่มี ความสามารถพิเศษให้ความ เจริญก้าวหน้าในหน้าที่การ				

นิยามของคุณลักษณะผู้นำ ตามหลักการอิสลามจำแนก เป็นรายด้าน	ข้อความ	คะแนนค่าความ เที่ยงตรงของเนื้อหา			ข้อเสนอแนะ
		+1	-1	0	
ผู้ร่วมงาน มั่นใจในตัวเอง เป็นที่ภูมิใจ สนับสนุน ความก้าวหน้าในหน้าที่การ งานมีความเป็น ประชาธิปไตย คาดหวังต่อ ผลสัมฤทธิ์ของงานสูง ทุ่มเททำงาน กระตือรือร้น	งานและรับผิดชอบตำแหน่งที่ สูงขึ้น				
	20. ผู้บริหารให้เกียรติแก่ ผู้ร่วมงานเป็นประชาธิปไตย โดยให้เป็นตัวของตัวเองให้ มากที่สุด				
	21. ผู้บริหารแสดงการ คาดหวังต่อผลสัมฤทธิ์ของ งานในระดับสูง				
	22. ผู้บริหารทุ่มเททำงานแม้ นอกเวลาทำงาน				
	23. ผู้บริหารมีความ กระตือรือร้นในการทำงาน				
3)เผยแผ่และสื่อสารอิสลาม (Tabligh)สำหรับการวิจัยนี้ หมายถึงคุณลักษณะผู้นำ ตามหลักการอิสลามของ ผู้บริหารที่แสดงถึงการ ประพฤติตนเป็นอุสวาตุลฮา सानะฮ์ (แบบอย่างที่ดี) มี วิสัยทัศน์ดะอ์วะฮ์ (เชิญ ชวน) สู่คำสอนอิสลามมี ความจริงจังในการพูดคุย ปลุกเร้ากำลังใจการทำงานที่ ยึดมั่นต่อศาสนบัญญัติ กระตุ้นกำลังใจในการ ทำงานเป็น	24. ผู้บริหารพูดคุยปลุกเร้า สร้างกำลังใจให้ผู้ร่วมงาน ทำงานด้วยความรับผิดชอบ ทุ่มเทจริงจัง				
	25. ผู้บริหารประพฤติตนเป็น อุสวาตุลฮาसानะฮ์ (แบบอย่างที่ดี) ตามหลัก คุณธรรมจริยธรรมอิสลาม และทั่วไปอย่างเคร่งครัด เป็น แบบอย่างที่ดีของผู้ร่วมงาน				
	26. ผู้บริหารมีบาศีเราะห์ (วิสัยทัศน์) และสามารถ ถ่ายทอดวิสัยทัศน์ยัง ผู้ร่วมงาน				

นิยามของคุณลักษณะผู้นำ ตามหลักการอิสลามจำแนก เป็นรายด้าน	ข้อความ	คะแนนค่าความ เที่ยงตรงของเนื้อหา			ข้อเสนอแนะ
		+1	-1	0	
แบบอย่างที่ดี ให้กำลังใจ เรียกร้องสู่การฮิบาดะฮ์ (ภักดี) ต่อพระองค์อัลลอฮ์ แสดงเราะหฺยูน (ความ คิดเห็น)ต่อหลักการอิสลาม มีการตักเตือน เรียกร้องให้ ทำงานทุ่มเทจริงจังเพื่อ อัลลอฮ์ พยายามแสดงให้ เห็นภาพอนาคต	27. ผู้บริหารคะฮฺวะฮ์ (เชิญ ชวน) โน้มน้าวโดย สอดแทรกคำสอนอิสลามใน การแก้ปัญหาการทำงานและ ส่วนตัว				
	28. ผู้บริหารเป็นผู้คอยให้การ นาซีฮ์ (ตักเตือน) เพื่อให้ เกิดความเลื่อมใสเกี่ยวกับคำ สอนอิสลาม				
	29. ผู้บริหารแสดงออกการ ดะบลิหฺ (เผยแผ่) คำสอน อิสลามเกี่ยวกับเป้าหมายของ การทำงานตามมโนทัศน์ อิสลาม				
	30. ผู้บริหารพยายามพูดคุย เกี่ยวกับการดะบลิหฺ (เผยแผ่) คำสอนอิสลามว่าเป็นภารกิจ จำเป็นของมุสลิมทุกคน				
	31. ผู้บริหารแสดงเราะหฺยูน (ความคิดเห็น) เกี่ยวกับการ ทำงานที่ยึดมั่นต่อศาสน บัญญัติ และคำสอนอิสลาม				
	32. ผู้บริหารพูดเพื่อทำการ ฮิยา (ตลจิต) โดยใช้คำ สอนอิสลามกระตุ้นกำลังใจ ในการทำงาน				

นิยามของคุณลักษณะผู้นำ ตามหลักการอิสลามจำแนก เป็นรายด้าน	ข้อความ	คะแนนค่าความ เที่ยงตรงของเนื้อหา			ข้อเสนอแนะ
		+1	-1	0	
	33. ผู้บริหารแสดงเป็น แบบอย่าง โดยเป็นผู้ริเริ่มใน การทำความคิด				
	34. ผู้บริหารสร้างค่านิยมใน การทำงาน โดยเรียกร้องให้ ผู้ร่วมงานมีความ <i>ศุภฮิยะฮ์</i> (เสียสละ)				
	35. ผู้บริหารสร้างการสื่อสาร แบบเปิดและให้กำลังใจ ผู้ร่วมงานอย่างต่อเนื่อง				
	36. ผู้บริหารทำการ <i>นาศิฮะฮ์</i> (แนะนำตักเตือน) ที่เป็น ประโยชน์ต่อความก้าวหน้า ของผู้ร่วมงานเป็นรายบุคคล				
	37. ผู้บริหารพูดจาโน้มน้าวใจ ให้ผู้ร่วมงานตระหนัก เกี่ยวกับการ <i>อิบาดะฮ์</i> (ภักดี) ต่อพระองค์อัลลอฮ์อย่าง เคร่งครัด				
	38. ผู้บริหารพูดคุยกปลุกเร้าใจ ให้ผู้ร่วมงานทำงานด้วยความ ทุ่มเทจริงจังเพื่ออัลลอฮ์				
	39. ผู้บริหารแสดงให้เห็น ภาพอนาคตอย่างชัดเจน				
4) มีความรู้ และทักษะการ บริหาร (<i>Fathanah</i>) สำหรับการวิจัยนี้หมายถึง	40. ผู้บริหารมี <i>ฟาฎอนะฮ์</i> (ความฉลาด) และ <i>อาลิม</i> (มี ความรู้) สามารถ ที่จะ				

นิยามของคุณลักษณะผู้นำ ตามหลักการอิสลามจำแนก เป็นรายด้าน	ข้อความ	คะแนนค่าความ เที่ยงตรงของเนื้อหา			ข้อเสนอแนะ
		+1	-1	0	
คุณลักษณะผู้นำตาม หลักการอิสลามของ ผู้บริหารที่แสดงถึงผู้บริหาร มีความรู้ความฉลาด มีทักษะ ในการบริหารการศึกษา อิสลาม ให้มีความสำคัญต่อ ความสำเร็จของงานและ ความสำคัญต่อเพื่อน ร่วมงานเข้าใจจุดประสงค์ ปลายทางของการศึกษาตาม หลักการอิสลาม ส่งเสริม กระตุ้นสติปัญญาจัดให้ ศึกษาดูงาน กระตุ้นให้คิด แก้ปัญหา อบรมทีมงานเพื่อ เป็นกำลังสำรองพูดคุยทำ ทาสติปัญญาของผู้ร่วมงาน ร่วมกันแก้ปัญหา ให้ คำปรึกษาด้านวิชาการ รู้จัก ใช้ความสามารถผู้ร่วมงาน ส่งเสริมการพัฒนาตน คิด แบบแก้ปัญหา มีทักษะและ ความรู้การบริหารแบบ อิสลาม ใช้ความรู้และ เทคโนโลยีใหม่ๆ มา บริหารงาน พุดจากระตุ้น กำลังใจแบ่งงานให้ทุกคน	แก้ปัญหาและเอาชนะ อุปสรรคต่าง ๆ ได้				
	41. ผู้บริหารมีทักษะการ บริหาร โดยให้ความสำคัญต่อ ความสำเร็จของงานและ อาฮ์มียะฮ์ (ความสำคัญ) ต่อเพื่อนร่วมงานอย่างสมดุล				
	42. ผู้บริหารมีความรู้และ เข้าใจจุดประสงค์ปลายทาง ของการศึกษาตามหลักการ อิสลามคือการสร้างคนให้ เป็นมนุษย์ที่ศรัทธา ยำเกรง ต่ออัลลอฮ์ และใช้ชีวิตบน โลกนี้ได้อย่างมีความสุข				
	43. ผู้บริหารส่งเสริม ให้ คำแนะนำให้บุคลากร แสดงผลงานอิสมียะฮ์ (วิชาการ) ในระดับต่าง ๆ				
	44. ผู้บริหารมีการอัดคะอ์มู (สนับสนุน) ให้คณะครู ส่งผลงานอิสมียะฮ์ (วิชาการ) เพื่อพัฒนาศักยภาพการเรียน การสอน				
45. ผู้บริหารใช้วิธีอิสติฟฮาม (การตั้งคำถาม) เพื่อกระตุ้น สติปัญญานำไปสู่การมีส่วน ร่วมแสดงความคิดเห็นของ					

นิยามของคุณลักษณะผู้นำ ตามหลักการอิสลามจำแนก เป็นรายด้าน	ข้อความ	คะแนนค่าความ เที่ยงตรงของเนื้อหา			ข้อเสนอแนะ
		+1	-1	0	
ทำตรงตามความถนัดพัฒนา ตนเองด้านความรู้ใหม่	ผู้ร่วมงาน				
	46. ผู้บริหารจัดให้ศึกษาดูงาน นอกสถานที่เพื่อพัฒนา ศักยภาพของผู้ร่วมงาน				
	47. ผู้บริหารสนับสนุนและ ส่งเสริมให้ผู้ร่วมงานมี การตีฟกัร (คิด) แก้ปัญหาที่ เคยเกิดขึ้นแล้วด้วยวิธีการ ใหม่ๆ				
	48. ผู้บริหารทราบถึงปัญหาที่ หน่วยงานกำลังประสบอยู่ และแจ้งให้บุคลากรแต่ละฝ่าย เร่งใช้ความคิดในการฮัลลุด มะซากิล (แก้ปัญหา)				
	49. ผู้บริหารจัดการตัดริบ (อบรม) ทีมงานเพื่อให้ สามารถปฏิบัติงานแทนกัน ได้				
	50. ผู้บริหารให้มีการบินาอูด พะริก (สร้างทีมงาน) เพื่อ ทดแทนผู้ร่วมงานคนอื่น				
	51. ผู้บริหารพูดคุยวิธีทำงาน ที่ทำทาบสติปัญญาของ ผู้ร่วมงาน				
	52. ผู้บริหารและผู้ร่วมงาน ร่วมกันแก้ปัญหาต่างๆ ที่ เกิดขึ้นภายในสถานศึกษา				

นิยามของคุณลักษณะผู้นำ ตามหลักการอิสลามจำแนก เป็นรายด้าน	ข้อความ	คะแนนค่าความ เพียงตรงของเนื้อหา			ข้อเสนอแนะ
		+1	-1	0	
	อย่างเป็นระบบ				
	53. ผู้บริหารมีการดักคิมนูสรอ (ให้คำปรึกษา) แก่บุคลากรเกี่ยวกับการจัดทำผลงานทางวิชาการ				
	54. ผู้บริหารพยายามใช้อัลกิฟาอะฮ์ (ความสามารถ) ของผู้ร่วมงานให้ได้ประโยชน์สูงสุด				
	55. ผู้บริหารส่งเสริมให้ผู้ร่วมงานมีอัตตัมมียะฮ์อัยยาตียะฮ์ (การพัฒนาตนเอง)				
	56. ผู้บริหารร่วมกับคณะครูใช้วิธีการคิดแบบฮัลลุมฆากิล (แก้ปัญหา) ของโรงเรียน				
	57. ผู้บริหารมีทักษะและความรู้การบริหารการศึกษาตามหลักการอิสลาม				
	58. ผู้บริหารเป็นผู้อิศลาห์ (ปฏิรูป) แนวคิด วิธีการความรู้และเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้ในการบริหารงาน				
	59. ผู้บริหารพุดคุยกระตุ้นกำลังใจแก่ผู้ร่วมงานให้เกิดความกระชุ่มกระชวยในการทำงาน				

นิยามของคุณลักษณะผู้นำ ตามหลักการอิสลามจำแนก เป็นรายด้าน	ข้อความ	คะแนนค่าความ เที่ยงตรงของเนื้อหา			ข้อเสนอแนะ
		+1	-1	0	
	60. ผู้บริหารแบ่งงานให้ทุกคนทำตรงตามความถนัดของแต่ละบุคคล				
	61. ผู้บริหารพัฒนาคนด้านความรู้ใหม่ๆ เพื่อใช้พัฒนาการบริหารอยู่เสมอ				
	62. ผู้บริหารมีไหวพริบและคล่องแคล่ว				
	63. ผู้บริหารแสดงออกถึงการมีแนวคิดแบบวาซาตียะฮ์ (ทางสายกลาง) เกี่ยวกับหลักอากีดะฮ์ (ศรัทธา) ที่สอดคล้องกับอัลกุรอานและอัลฮาดิษ				
5) ด้านการมีอากีดะฮ์ (หลักการศรัทธา) ที่ถูกต้อง (Agidah Salimah) สำหรับการวิจัยนี้หมายถึง คุณลักษณะผู้นำทางการศึกษาตามหลักการอิสลามของผู้บริหารที่แสดงถึงการมีหลักการยึดมั่นเกี่ยวกับความศรัทธาที่ถูกต้องตามหลักการอิสลาม ส่งผลให้เกิดการให้ความสำคัญต่อความยิ่งใหญ่ของอัลลอฮ์ และบีตลือ	63. ผู้บริหารแสดงออกถึงการมีแนวคิดแบบวาซาตียะฮ์ (ทางสายกลาง) เกี่ยวกับหลักอากีดะฮ์ (ศรัทธา) ที่สอดคล้องกับอัลกุรอานและอัลฮาดิษ				
	64. ผู้บริหารมีความเชื่อมั่นต่อเป้าหมายการดำเนินชีวิตเพื่อโลกอาคิเราะห์ (โลกหน้า)				
	65. ผู้บริหารยึดหลักอากีดะฮ์ (ศรัทธา) ตามลัทธิอะฮ์ลิสสุนนะฮ์วัลญามาอะฮ์				

นิยามของคุณลักษณะผู้นำ ตามหลักการอิสลามจำแนก เป็นรายด้าน	ข้อความ	คะแนนค่าความ เที่ยงตรงของเนื้อหา			ข้อเสนอแนะ
		+1	-1	0	
หลักการอิสลามในการ บริหารจัดการการศึกษา อิสลาม คุณลักษณะภาวะ คุณลักษณะผู้นำตาม หลักการอิสลามในด้านนี้ ได้แก่การมีแนวคิดด้านหลัก ศรัทธาแบบทางสายกลาง มี ความเชื่อมั่นต่อเป้าหมาย การดำเนินชีวิต มีศรัทธา ตามลัทธิอะฮ์ลิซซุนนะฮ์วัล ยามาอะห์ มีแนวคิดเชิง อุดมการณ์ คิดเชิงบูรณาการ ปลูกฝังเป้าหมายและ วัตถุประสงค์ ปลูกฝัง เจตนารมณ์เพื่ออัลลอฮ์ มี ความทุ่มเททำงานถึงแม้ลับ หลังผู้คน กระตุ้นการทำงาน เพื่อมุ่งสู่เป้าหมายเป็นหลัก มีการกำหนดเป้าหมายที่ ชัดเจน เข้าใจจุดประสงค์ ปลายทางของการเรียน พยายามสื่อสารและพูดคุย เกี่ยวกับหลักศรัทธาที่ ถูกต้อง การพัฒนาเป้าหมาย	66. ผู้บริหารแสดงออกถึงการ เป็นผู้มีแนวคิดเชิงฟิกรียะฮ์ (อุดมการณ์)				
	67. ผู้บริหารแสดงออกถึงการ มีวิสัยคิดเชิงบูรณาการชีวิตการ เป็นอยู่กับหลักอิหม่าน (ศรัทธา)				
	68. ผู้บริหารทำให้ผู้ร่วมงาน รู้สึกผูกพันอยู่กับฮาดิฟ (เป้าหมาย) และฆอยะฮ์ (วัตถุประสงค์) ของการจัด การศึกษาตามหลักการ อิสลาม				
	69. ผู้บริหารพยายามพูดคุย ให้ผู้ร่วมงานทำงาน โดยมี เจตนารมณ์เพื่ออัลลอฮ์				
	70. ผู้บริหารทุ่มเททำงาน ถึงแม้ลับหลังผู้คน				
	71. ผู้บริหารกระตุ้นครูทุกคน ให้ทำงานเพื่อมุ่งสู่ฮาดิฟ (เป้าหมาย) เดียวกัน				
	72. ผู้บริหารแสดงให้เห็นว่า ทำงานโดยคำนึงถึง ความสำเร็จของงานตามเป้าที่ ได้วางไว้				
	73. ผู้บริหารให้ความสำคัญ ต่อการกำหนดฮาดิฟ				

นิยามของคุณลักษณะผู้นำ ตามหลักการอิสลามจำแนก เป็นรายด้าน	ข้อความ	คะแนนค่าความ เที่ยงตรงของเนื้อหา			ข้อเสนอแนะ
		+1	-1	0	
ประเมินความก้าวหน้า การ จัดลำดับความสำคัญของ เป้าหมาย มีความจริงใจและ บริสุทธิ์ใจ	(เป้าหมาย) ที่ชัดเจนในการ ทำงาน				
	74. โรงเรียนมีหลักสูตรของ การเรียนรู้ที่มีจุดประสงค์ ปลายทาง เพื่อสร้างผู้เรียนให้ เป็นมนุษย์ที่ศรัทธายำเกรง ต่ออัลลอฮ์ <small>ﷻ</small> และใช้ชีวิต อย่างมีความสุขได้				
	75. ผู้บริหารมีการพูดคุย เกี่ยวกับหลักกิตะฮ์ (ศรัทธา) ที่ถูกต้องแก่ผู้ร่วมงานตาม โอกาสที่เหมาะสม				
	76. ผู้บริหารมีการพัฒนา เป้าหมายของโรงเรียน				
	77. ผู้บริหารร่วมกับคณะครู ทำการศักฮีม (ประเมิน) ความก้าวหน้าของการ ปฏิบัติตามเป้าหมายของ โรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ				
	78. ผู้บริหารร่วมกับคณะครู ร่วมกันจัดลำดับความสำคัญ ของเป้าหมายโรงเรียน				
	79. ผู้บริหารแสดงให้เห็นถึง การทำความดีอย่างสม่ำเสมอ เสมอปลายถึงแม้ในยามลับ หลังผู้คน				

นิยามของคุณลักษณะผู้นำ ตามหลักการอิสลามจำแนก เป็นรายด้าน	ข้อความ	คะแนนค่าความ เที่ยงตรงของเนื้อหา			ข้อเสนอแนะ
		+1	-1	0	
<p>6) ด้านการประชุม ปรึกษาหารือ (Syura) สำหรับการวิจัยนี้ เน้นและ การเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงาน ทุกคนมีส่วนร่วมทาง ความคิดที่ไม่ขัดต่อหลักการ อิสลามเพื่อกิจการของ โรงเรียน คุณลักษณะผู้นำ ทางการศึกษาตามอิสลาม ของผู้บริหารที่แสดงถึงการ ใช้การประชุมเพื่อระดม ความคิด การให้ผู้ร่วมงานมี ส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น การปรึกษาหารือเพื่อการ แก้ปัญหา ปรึกษาหารือเพื่อ วางแผนการทำงานร่วมกัน และปรึกษาหารือเพื่อ ตัดสินใจปรึกษาหารือใน เรื่องที่ไม่ขัดต่อคำสอน อิสลาม ใช้วิธีประชุมแบบ ท่านนบี ปรึกษาหารือถึงแม้ ในเรื่องที่เล็กน้อย ปรึกษา หารือเพื่ออัลลอฮ์ อธิบายให้ เห็นถึงความสำคัญของการ</p>	80. ผู้บริหารมีพฤติกรรมที่ทำให้มั่นใจว่ามีความบริสุทธิ์ใจเพื่ออัลลอฮ์				
	81. ผู้บริหารใช้การประชุมเพื่อระดมความคิดในการทำงานขึ้นบ่อยครั้ง				
	82. ผู้บริหารให้ผู้ร่วมงานมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในการกำหนดวิสัยทัศน์โรงเรียน				
	83. ผู้บริหารให้มีการชูรอ (ปรึกษาหารือ) เพื่อทำการฮัลดูมะชากีล (แก้ปัญหา) ของการ พัฒนาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขึ้นบ่อยครั้ง				
	84. ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเพื่อตัดสินใจ (วางแผน) จัดการหลักสูตรภายในสถานศึกษา				
	85. ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานมีส่วนร่วมแสดงระฮ์ยูน (ความคิดเห็น) และตัดสินใจในการหาวิธีป้องกันแก้ไขปัญหา				
86. ผู้บริหารขอชูรอ					

นิยามของคุณลักษณะผู้นำ ตามหลักการอิสลามจำแนก เป็นรายด้าน	ข้อความ	คะแนนค่าความ เที่ยงตรงของเนื้อหา			ข้อเสนอแนะ
		+1	-1	0	
ซุรอ (ปรีกษาหารีอ)	(ปรีกษาหารีอ)ในเรื่องที่ไม่ ขัดต่อคำสอนอิสลาม				
	87. ผู้บริหารใช้วิธีซุรอ (ปรีกษาหารีอ) แบบท่านนบี เช่นถามความคิดเห็นจากคน ที่อยู่ทางขวามือไปทางซ้าย มือ				
	88. ผู้บริหารขอซุรอ (ปรีกษา หารีอ)ถึงแม่ในเรื่องที่เล็กน้อย				
	89. ผู้บริหารแสดงให้เห็นถึง การทำซุรอ (ปรีกษาหารีอ) เพื่อแสวงหาความโปรด ปรานจากอัลลอฮ์เท่านั้น				
	90. ผู้บริหารอธิบายให้เห็นถึง ความสำคัญของการซุรอ (ปรีกษาหารีอ) ตามหลักการ อิสลาม				
7) ด้านความยุติธรรม (Al- Adl)สำหรับการวิจัยนี้ หมายถึงคุณลักษณะผู้นำ ตามหลักการอิสลามของ ผู้บริหารที่แสดงถึงความ เที่ยงตรงไม่ลำเอียงในการ ให้คุณให้โทษแก่ผู้ร่วมงาน ทุกคนตามความเป็นจริง คุณลักษณะผู้นำทาง การศึกษาตามหลักการ	91. ผู้บริหารแสดงให้เห็นถึง การเพิ่มค่าตอบแทนที่ เหมาะสมตามผลงานของ ผู้ร่วมงานแต่ละคน				
	92. ผู้บริหารแสดงถึงการมี วิจาร์ณญาณในการพิจารณา ตัดสินความขัดแย้งระหว่าง ผู้ร่วมงาน				
	93. ผู้บริหารแสดงถึงการให้ ค่าตอบแทนที่เหมาะสมกับ				

นิยามของคุณลักษณะผู้นำ ตามหลักการอิสลามจำแนก เป็นรายด้าน	ข้อความ	คะแนนค่าความ เที่ยงตรงของเนื้อหา			ข้อเสนอแนะ
		+1	-1	0	
อิสลามของผู้บริหารที่แสดง ถึงการมีความยุติธรรมใน การพิจารณาความดี ความชอบ การมี วิจาร์ณญาณ โดยยึดหลักการ อิสลามความยุติธรรมในการ พิจารณาความดีความชอบ ยุติธรรมในการแบ่งหน้าที่ ให้ผู้ร่วมงานทำ ยุติธรรมใน การรับฟังข้อเสนอแนะของ ผู้ร่วมงาน	ระดับความยากง่ายของงานที่ ผู้ร่วมงานรับผิดชอบ				
	94. ผู้บริหารแบ่งหน้าที่ให้ ผู้ร่วมงานรับผิดชอบตาม ความถนัดและตามความรู้ ความสามารถของแต่ละคน				
	95. ผู้บริหารรับฟัง ข้อเสนอแนะจากทุกคนทุก ฝ่ายอย่างทั่วถึง				
8) ด้านการมีมารยาทดี (AkhlakulKarimah) สำหรับการวิจัยนี้หมายถึง การมีมารยาทดี ถ่อมตนและ ให้เกิดดี คุณลักษณะผู้นำ ตามหลักการอิสลามของ ผู้บริหารที่แสดงถึง การ รักษามารยาทควบคุม อารมณ์ได้ ความเป็นกันเอง และถ่อมตน การให้เกิดดี ผู้ร่วมงาน การรับฟัง เรื่องราวและความคิดเห็น การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และ การมีมารยาทที่ดี	96. ผู้บริหารสามารถ ควบคุม อารมณ์ได้ในทุกสถานการณ์				
	97. ผู้บริหารแสดงความเป็น กันเองและถ่อมตนในการ ปฏิสัมพันธ์ต่อผู้ร่วมงาน				
	98. ผู้บริหารมีพฤติกรรมเป็น ผู้ให้เกิดดีต่อผู้ร่วมงาน				
	99. ผู้บริหารรับฟังเรื่องราว และความคิดเห็นของ ผู้ร่วมงานด้วยความตั้งใจ				
	100. ผู้บริหารเป็นผู้มีมนุษย สัมพันธ์ที่ดีกับทุกคน				
101. ผู้บริหารแสดงให้เห็นถึง ความสุชุมทางอารมณ์ในการ					

นิยามของคุณลักษณะผู้นำ ตามหลักการอิสลามจำแนก เป็นรายด้าน	ข้อความ	คะแนนค่าความ เที่ยงตรงของเนื้อหา			ข้อเสนอแนะ
		+1	-1	0	
ตามหลักการอิสลาม มีความ เสมอต้นเสมอปลายในด้าน มารยาท นุ่มนวลมั่นคง ไม่ เมินหน้าผู้คน ใช้สายตาแบบ สุภาพ	พุดจาได้แข็ง				
	102. ผู้บริหารมีความเสมอต้น เสมอปลายในด้านมารยาทดี งาม				
	103. ผู้บริหารมีท่าทีการ แสดงออกที่นุ่มนวลมั่นคง				
	104. ผู้บริหารมีปฏิสัมพันธ์ ไม่เมินหน้าเมื่อเดินผ่านผู้คน				
	105. ผู้บริหารมีความสุภาพ เหมาะสมในการใช้สายตาคู่ ผู้ร่วมงาน				
	106. ผู้บริหารมีบุคลิกน่ายก ย่องนับถือ				
9) ด้านกายภาพ และสุขภาพ (Jasadiyah & Sihhiyah) สำหรับการวิจัยนี้หมายถึง คุณลักษณะผู้นำตาม หลักการอิสลามของ ผู้บริหารที่แสดงถึง คุณลักษณะผู้นำตาม หลักการอิสลามสรุปได้จาก ด้านกายภาพ และสุขภาพ (Jasadiyah & Sihhiyah) ประกอบด้วย การมีสุขภาพ ร่างกายสมบูรณ์แข็งแรงการ	107. ผู้บริหารเป็นผู้ที่มี สุขภาพร่างกายสมบูรณ์ แข็งแรง				
	108. ผู้บริหารเป็นผู้ไม่สูบ บุหรี่ และสิ่งเสพติด				
	109. ผู้บริหารเป็นผู้รักษา ดูแลความสะอาดร่างกาย และ เครื่องแต่งกายอยู่เสมอ				
	110. ผู้บริหารเป็นผู้ไม่มีโรค ประจำตัว ที่ร้ายแรง				
	111. ผู้บริหารเป็นคนชอบ ออกกำลังกาย ดูแลสุขภาพ เสมอ				

นิยามของคุณลักษณะผู้นำ ตามหลักการอิสลามจำแนก เป็นรายด้าน	ข้อความ	คะแนนค่าความ เที่ยงตรงของเนื้อหา			ข้อเสนอแนะ
		+1	-1	0	
		ไม่เสพสิ่งเสพติดดูแลความ สะอาด	112. ผู้บริหารเป็นผู้แต่งกาย		
ร่างกาย และเครื่องแต่งกาย อยู่เสมอไม่มีโรคประจำตัวที่ ร้ายแรงชอบออกกำลังกาย ดูแลสุขภาพแต่งกายสุภาพ เรียบร้อยเหมาะสมต่อ กาลเทศะมีความทนทานใน การทำงานมีส่วนร่วมร่างกาย สมส่วน และมีรูปร่างสง่า งามผ่าเผยมีบุคลิก คล่องแคล่วว่องไว และมี ทักษะความสามารถด้าน การกีฬา และมีอารมณ์สด ชื่นมันคง	สภาพเรียบร้อยเหมาะสมต่อ กาลเทศะ				
	113. ผู้บริหารเป็นผู้มีความ อดทนในการทำงาน				
	114. ผู้บริหารมีส่วนร่วม ร่างกายสมส่วน และมีรูปร่าง สง่างามผ่าเผย				
	115. ผู้บริหารมีบุคลิก คล่องแคล่วว่องไว				
	116. ผู้บริหารแสดงให้เห็นถึง การควบคุมปริมาณอาหาร การกินที่เหมาะสม				
	117. ผู้บริหารเป็นผู้มีอารมณ์ สดชื่นแจ่มใส				

ภาคผนวก จ

ผลการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ผลการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย เพื่อศึกษาองค์ประกอบคุณลักษณะผู้นำ
ทางการศึกษาตามหลักการอิสลามของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน
สอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้

องค์ประกอบ	นิยาม	จำนวนข้อในแบบสอบถาม		คุณภาพเครื่องมือ	
		เดิม	ใช้จริง	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)	ค่าความเชื่อมั่น (Reliability)
1) ด้านมีความ จริงจัง(Siddiq)	สำหรับการวิจัยนี้หมายถึง การยึดมั่น ถ้อยมั่นต่อความ จริงจังที่มาจากอัลลอฮ์ ﷻ และแบบอย่างท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ส่งผลให้ความคิด ทำที่ อารมณ์ที่แสดงออก ทางพฤติกรรม คำพูดและ การนิ่งเงียบทั้งหมดคือ ความจริงจัง เป็นความจริง ที่มาจากคำสั่งของพระองค์ อัลลอฮ์ ﷻ คุณลักษณะ ภาวะคุณลักษณะผู้นำตาม หลักการอิสลามของ ผู้บริหารสำหรับการวิจัยนี้ ได้แก่การยึดมั่นถ้อยมั่นต่อ กฎหมายและความจริงที่มา จากอัลลอฮ์ และ ท่านนบีมุ ฮัมมัด ﷺ การปฏิรูป วัฒนธรรมเดิมๆที่ไม่ เหมาะสม มีความจริงจัง	15	15	0.80-1.00	.970

องค์ประกอบ	นิยาม	จำนวนข้อในแบบสอบถาม		คุณภาพเครื่องมือ	
		เดิม	ใช้จริง	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)	ค่าความเชื่อมั่น (Reliability)
	การมีความซื่อสัตย์ พุดจริง ทำจริง เชื่อมั่นในตนเอง มีจุดยืนมีอุดมการณ์ เรียบง่าย สมถะ เป็นธรรมชาติจริงใจ เปิดเผยสุจริตมีสติ และสามารถเคร่งครัดตามหลักการอิสลาม ยึดถือตามแบบอย่างท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ				
2) ด้านเป็นที่ไว้ใจได้ / รับผิดชอบ (Amanah)	สำหรับการวิจัยนี้หมายถึง คุณลักษณะภาวะคุณลักษณะผู้นำตามหลักการอิสลามของผู้บริหารที่แสดงถึงการมีอามานะฮ์ (รับผิดชอบ) ต่อสิทธิและหน้าที่ แสดงความมั่นใจต่อผู้ร่วมงาน มีความไว้เนื้อเชื่อใจ ความเคารพต่อผู้ร่วมงานและได้รับการเคารพจากผู้ร่วมงาน มั่นใจในตัวเอง เป็นที่ภูมิใจ สนับสนุนความก้าวหน้าในหน้าที่	10	10	0.80-1.00	.945

องค์ประกอบ	นิยาม	จำนวนข้อในแบบสอบถาม		คุณภาพเครื่องมือ	
		เดิม	ใช้จริง	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)	ค่าความเชื่อมั่น (Reliability)
	การงานมีความเป็นประชาธิปไตย คาดหวังต่อผลสัมฤทธิ์ของงานสูง ทุ่มเททำงาน กระตือรือร้น				
3) ด้านเผยแพร่และสื่อสารคำสอนอิสลาม (Tabligh)	สำหรับการวิจัยนี้หมายถึงคุณลักษณะผู้นำตามหลักการอิสลามของบริหารที่แสดงถึงการประพฤติตนเป็นอุสวาตุลฆาसानะฮ์ (แบบอย่างที่ดี) มีวิสัยทัศน์ คะอ์วะฮ์ (เชิญชวน) ผู้คำสอนอิสลามมีความจริงจังในการพูดคุยปลุกเร้ากำลังใจการทำงานที่ยึดมั่นต่อศาสนบัญญัติกระตือรือร้นกำลังใจในการทำงานเป็นแบบอย่างที่ดี ให้กำลังใจเรียกร้องสู่การอิบาดะฮ์ (ภักดี) ต่อพระองค์อัลลอฮ์ แสดงเราะห์ฮูน (ความคิดเห็น) ต่อหลักการอิสลาม มีการตักเตือน เรียกร้องให้ทำงานทุ่มเทจริงจังเพื่ออัลลอฮ์ พยายามแสดงให้เห็นภาพอนาคต	15	15	0.80-1.00	.975

องค์ประกอบ	นิยาม	จำนวนข้อในแบบสอบถาม		คุณภาพเครื่องมือ	
		เต็ม	ใช้จริง	ค่าดัชนีความ สอดคล้อง (IOC)	ค่าความเชื่อมั่น (Reliability)
4) มีความรู้ ไหวพริบ และ ทักษะการ บริหาร (Fathanah)	สำหรับการวิจัยนี้ หมายถึงคุณลักษณะ ผู้นำทางการศึกษา ตามหลักกาอิสลาม ของผู้บริหารที่ แสดงถึงผู้บริหารมี ความรู้ความฉลาด มีทักษะในการ บริหารการศึกษา อิสลาม ให้ความสำคัญ สำคัญต่อความ สำเร็จของงานและ ความสำคัญต่อ เพื่อนร่วมงาน เข้าใจจุดประสงค์ ปลายทางของ การศึกษาตาม หลักการอิสลาม ส่งเสริม กระตุ้น สติปัญญา จัดให้ ศึกษาดูงาน กระตุ้นให้คิด	22	22	0.60-1.00	.983

องค์ประกอบ	นิยาม	จำนวนข้อในแบบสอบถาม		คุณภาพเครื่องมือ	
		เดิม	ใช้จริง	ค่าดัชนีความ สอดคล้อง (IOC)	ค่าความเชื่อมั่น (Reliability)
	<p>แก้ปัญหา อบรม ทีมงานเพื่อเป็น กำลังสำรองพูดคุย ทำทนายสติปัญญา ของผู้ร่วมงาน ร่วมกันแก้ปัญหา ให้คำปรึกษาด้าน วิชาการ รู้จักใช้ ความสามารถผู้ ร่วมงาน ส่งเสริม การพัฒนาตน คิด แบบแก้ปัญหา มี ทักษะและความรู้ การบริหารแบบ อิสลาม ใช้ความรู้ และเทคโนโลยี ใหม่ ๆ มาบริหาร งาน พุดจากระตุน กำลังใจ แบ่งงาน ให้ทุกคนทำตรง ตามความถนัด พัฒนาตนเองด้าน ความรู้ใหม่ๆ</p>				

องค์ประกอบ	นิยาม	จำนวนข้อในแบบสอบถาม		คุณภาพเครื่องมือ	
		เดิม	ใช้จริง	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)	ค่าความเชื่อมั่น (Reliability)
5) ด้านการมีหลักศรัทธาที่ถูกต้อง และบริสุทธิ์ใจ (Agidah Sali mah & Ikhlas)	<p>สำหรับการวิจัยนี้หมายถึง คุณลักษณะผู้นำทางการศึกษา ตามหลักการอิสลามของผู้บริหารที่แสดงถึงการมีหลักการยึดมั่นเกี่ยวกับความศรัทธาที่ถูกต้องตามหลักการอิสลามส่งผลให้เกิดการให้ความสำคัญต่อความยิ่งใหญ่ของอัลลอฮ์ และยึดถือหลักการอิสลามในการบริหารจัดการ การศึกษาอิสลาม คุณลักษณะภาวะคุณลักษณะผู้นำตามหลักการอิสลามในด้านนี้ได้แก่ การมีแนวคิดด้านหลักศรัทธาแบบทางสายกลาง มีความเชื่อมั่นต่อเป้าหมายการดำเนินชีวิต มีศรัทธาตามลัทธิอะฮ์ลิสซุนนะฮ์วัลญามาอะห์ มีแนวคิดเชิงอุดมการณ์ คิดเชิงบูรณาการ ปลุกฝังเป้าหมายและวัตถุประสงค์ ปลุกฝังเจตนารมณ์เพื่ออัลลอฮ์ มีความ</p>	18	17	0.60-1.00	.979

องค์ประกอบ	นิยาม	จำนวนข้อในแบบสอบถาม		คุณภาพเครื่องมือ	
		เดิม	ใช้จริง	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)	ค่าความเชื่อมั่น (Reliability)
	<p>ทุ่มเททำงานถึงแม้ล้มเหลว ผู้คน กระตุ้นการทำงานเพื่อมุ่งสู่เป้าหมายเป็นหลัก มีการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน เข้าใจจุดประสงค์ปลายทางของการเรียน พยายามสื่อสารและพูดคุยเกี่ยวกับหลักศรัทธาที่ถูกต้อง การพัฒนาเป้าหมาย ประเมินความก้าวหน้า การจัดลำดับความสำคัญของเป้าหมาย มีความจริงใจและบริสุทธิ์ใจ</p>				
6) ด้านการประชุมปรึกษาหารือ (Syura)	<p>หรับการวิจัยนี้ หมายถึงการเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานทุกคนมีส่วนร่วมทางความคิดที่ไม่ขัดต่อหลักการอิสลามเพื่อกิจการของโรงเรียน คุณลักษณะผู้นำทางการศึกษาตามอิสลามของผู้บริหารที่แสดงถึงการใช้การประชุมเพื่อระดมความคิดการให้ผู้ร่วมงานมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น</p>	10	10	0.80-1.00	.971

องค์ประกอบ	นิยาม	จำนวนข้อในแบบสอบถาม		คุณภาพเครื่องมือ	
		เดิม	ใช้จริง	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)	ค่าความเชื่อมั่น (Reliability)
	การปรึกษาหารือเพื่อการแก้ปัญหา ปรึกษาหารือเพื่อวางแผนการทำงานร่วมกัน และปรึกษาหารือเพื่อตัดสินใจปรึกษาหารือในเรื่องที่ไม่ขัดต่อคำสอนอิสลาม ใช้วิธีประชุมแบบท่านนบี ปรึกษาหารือถึงแม้ในเรื่องที่เล็กน้อย ปรึกษาหารือเพื่ออัลลอฮ์อธิบายให้เห็นถึงความสำคัญของการชูรอ (ปรึกษาหารือ)				
7) ด้านความยุติธรรม (AI-AdI)	สำหรับการวิจัยนี้หมายถึงคุณลักษณะผู้นำตามหลักการอิสลามของผู้บริหารที่แสดงถึงความเที่ยงตรงไม่ลำเอียงในการให้คุณให้โทษแก่ผู้ร่วมงานทุกคนตามความเป็นจริงคุณลักษณะผู้นำตามหลักการอิสลามของผู้บริหารที่แสดงถึงการมีความยุติธรรม	5	5	0.60-1.00	.959

องค์ประกอบ	นิยาม	จำนวนข้อในแบบสอบถาม		คุณภาพเครื่องมือ	
		เดิม	ใช้จริง	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)	ค่าความเชื่อมั่น (Reliability)
	ในการพิจารณาความดีความชอบ การมีวีจรรย์ญาณโดยยึดหลักการอิสลาม ความยุติธรรมในการพิจารณาความดีความชอบ ยุติธรรมในการแบ่งหน้าที่ให้ผู้ร่วมงาน ทำ ยุติธรรมในการรับฟังข้อเสนอแนะของผู้ร่วมงาน				
8) ด้านมารยาททางสังคม (Akhlakul Karimah)	สำหรับการวิจัยนี้หมายถึง การมีมารยาทดี ถ่อมตนและให้เกิดอิศลักษณ์แก่ผู้นำตามหลักการอิสลามของผู้บริหารที่แสดงถึง การรักษามารยาทควบคุมอารมณ์ได้ ความเป็นกันเองและถ่อมตน การให้เกียรติผู้ร่วมงาน การรับฟังเรื่องราวและความคิดเห็น การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และการมีมารยาทที่ดีตามหลักการอิสลาม มีความเสมอต้นเสมอปลายในด้านมารยาท นุ่มนวลมั่นคง ไม่เมินหน้า	11	11	0.80-1.00	.982

องค์ประกอบ	นิยาม	จำนวนข้อในแบบสอบถาม		คุณภาพเครื่องมือ	
		เต็ม	ใช้จริง	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)	ค่าความเชื่อมั่น (Reliability)
	ไม่เมินหน้าผู้คน ใช้สายตาแบบสุภาพ				
9) ด้าน กายภาพ และ สุขภาพ (Jasadiyah & Sihhiyah)	สำหรับการวิจัยนี้หมายถึง คุณลักษณะผู้นำตามหลักการ อิสลามของผู้บริหารที่แสดง ถึงคุณลักษณะผู้นำตาม หลักการอิสลามสรุปได้จาก ด้านการมีสุขภาพกาย และ บุคลิกดี (As-Sihah) ประกอบด้วย การมีสุขภาพ ร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง การ ไม่เสพสิ่งเสพติด คุณเลความ สะอาดร่างกาย และเครื่อง แต่งกายอยู่เสมอ ไม่มีโรค ประจำตัวที่ร้ายแรง ชอบออก กำลังกาย คุณเลสุขภาพ แต่ง กายสุภาพเรียบร้อยเหมาะสม ต่อกาลเทศะ มีความทันทาน ในการทำงาน มีสัดส่วน ร่างกายสมส่วน และมีรูปร่าง สง่างาม	11	11	0.80-1.00	.961

องค์ประกอบ	นิยาม	จำนวนข้อใน แบบสอบถาม		คุณภาพเครื่องมือ	
		เต็ม	ใช้จริง	ค่าดัชนีความ สอดคล้อง (IOC)	ค่าความเชื่อมั่น (Reliability)
	ผ่าเผย มีบุคลิกคล่องแคล่ว ว่องไว และมีทักษะความ สามารถด้านการกีฬา และมี อารมณ์สดชื่นมั่นคง				
ค่าเฉลี่ยรวม					.969

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ภาคผนวก จ

แบบสอบถามฉบับหลังการปรับปรุงแก้ไข

เลขที่แบบสอบถาม □□□,๑๓

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การวิเคราะห์ห้องค้ประกอบคุณลักษณะผู้นำตามหลักการอิสลามของผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการวิเคราะห์ห้องค้ประกอบคุณลักษณะผู้นำตามหลักการอิสลามของผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นการศึกษาทางวิชาการ ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามจะไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อท่านไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น แต่จะมีประโยชน์เฉพาะการศึกษาเท่านั้น จึงขอความกรุณาจากท่านโปรดตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อ

2. แบบสอบถามมี 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการวิเคราะห์ห้องค้ประกอบคุณลักษณะผู้นำตามหลักการอิสลามของผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ใช้วัดระดับคุณลักษณะผู้นำตามหลักการอิสลาม ของผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับคือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ผู้วิจัยขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามมา ณ โอกาสนี้เป็นอย่างสูง

นายวิวัฒน์ชัย เนสะและ

นักศึกษาปริญญาเอก

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดอ่านคำถามและตอบทุกข้อ โดยระบุข้อความหรือทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ตามสภาพความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

1. เพศ

₁ ชาย

₂ หญิง

2. ระดับอายุ

₁ อายุน้อยกว่า 30 ปี

₂ อายุระหว่าง 30-40 ปี

₃ อายุระหว่าง 41-50 ปี

₄ อายุระหว่าง 51-60 ปี

₅ อายุมากกว่า 60 ปี

3. ระดับการศึกษา

₁ ต่ำกว่าปริญญาตรี

₂ ปริญญาตรี

₃ ปริญญาโท

₄ ปริญญาเอก

4. ระดับการศึกษาระดับปริญญา

₁ ต่ำกว่าปริญญาตรี

₂ ปริญญาตรี

₃ ปริญญาโท

₄ ปริญญาเอก

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ตอนที่ 2 แบบสอบถามวัดระดับคุณลักษณะผู้นำตามหลักการอิสลาม ของผู้บริหารโรงเรียน
เอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้

ที่	องค์ประกอบคุณลักษณะผู้นำทางการ ศึกษาตามหลักการอิสลาม	ระดับคุณลักษณะ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	1) ด้านความซื่อจริง (Al-Siddiq)					
1	ผู้บริหารแสดงให้เห็นถึงการยึดหลักหุกุม (นิติศาสตร์) อิสลามเป็นหลักการประกอบการพิจารณาตัดสินใจ					
2	ผู้บริหารมีความพยายามที่จะอิสลาฮ์ (ปฏิรูป) ยุทธวิธีการทำงานแบบวัฒนธรรมเดิมๆที่ไม่เหมาะสมให้หมดไป					
3	ผู้บริหารกล่าวถึงสิ่งที่จะต้องทำให้สำเร็จด้วยความเอาจริงเอียง					
4	ผู้บริหารแสดงให้เห็นถึงการมีนิสัยซื่อสัตย์ (สัจจะ) พุดจริงทำจริง และรักษาสัญญา					
5	ผู้บริหารแสดงให้เห็นถึงการมีความเชื่อมั่นในตนเอง					
6	ผู้บริหารแสดงให้เห็นถึงการมีจุดยืนที่ชัดเจนในการแสดงข้อคิดเห็นต่อปัญหาโต้แย้งที่เกิดขึ้น					
7	ผู้บริหารแสดงให้เห็นถึงการเป็นผู้มีอุดมการณ์การอิสลามในการทำงาน					
8	ผู้บริหารแสดงให้เห็นถึงการเป็นผู้มีความเรียบง่ายสมถะแต่เป็นคนทันสมัย					
9	ผู้บริหารแสดงให้เห็นถึงการมีบุคลิกภาพที่เป็นธรรมชาติไม่เสแสร้ง					
10	ผู้บริหารแสดงให้เห็นถึงการเป็นผู้มีบุคลิกสุขุมมีสติและสามารเฝ้าในยามเกิดวิกฤต					
11	ผู้บริหารแสดงให้เห็นถึงการเป็นผู้มีความจริงใจต่อผู้ร่วมงาน					
12	ผู้บริหารเป็นผู้ปฏิบัติตามคำสอนอิสลาม					
13	ผู้บริหารแสดงให้เห็นถึงการใช้หลักการอิสลามในการพิจารณาตัดสินใจเกี่ยวกับความขัดแย้งระหว่างผู้ร่วมงาน					

ที่	องค์ประกอบคุณลักษณะผู้นำทางการศึกษาตามหลักการอิสลาม	ระดับคุณลักษณะ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
14	ผู้บริหารแสดงให้เห็นถึงการใช้หลักซุนนะฮ์ (แบบอย่าง) ของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ เป็นแนวทางการทำงาน					
15	ผู้บริหารทุ่มเททำงานถึงแม้ลับหลังผู้คน					
	2) ด้านความน่าเชื่อถือ/รับผิดชอบ (Amanah)					
16	ผู้บริหารแสดงให้เห็นถึงความมีอามานะฮ์ (รับผิดชอบ) ต่อหน้าที่ในฐานะผู้นำองค์กร					
17	ผู้บริหารแสดงให้เห็นถึงการรักษาอามานะฮ์ (ความรับผิดชอบ) ต่อหน้าที่อันพึงมีต่อผู้ร่วมงาน					
18	ผู้บริหารแสดงความไว้วางใจ เชื่อมั่นว่าผู้ร่วมงานจะทำงานได้สำเร็จ					
19	ผู้บริหารทำให้ผู้ร่วมงานเกิดความรู้สึกเต็มใจในการทำงานร่วมกัน					
20	ผู้บริหารส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ร่วมงานที่มีความสามารถพิเศษให้ความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงานและรับผิดชอบตำแหน่งที่สูงขึ้น					
21	ผู้บริหารให้เกียรติแก่ผู้ร่วมงานเป็นประชาธิปไตย โดยให้เป็นตัวของตัวเองให้มากที่สุด					
22	ผู้บริหารแสดงการคาดหวังต่อผลสัมฤทธิ์ของงานในระดับสูง					
23	ผู้บริหารทุ่มเททำงานแม้นอกเวลาทำงาน					
24	ผู้บริหารมีความกระตือรือร้นในการทำงาน					
	3) ด้านเผยแผ่ และสื่อสารคำสอนอิสลาม (Al-tabligh)					

ที่	องค์ประกอบคุณลักษณะผู้นำทางการศึกษาตามหลักการอิสลาม	ระดับคุณลักษณะ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
25	ผู้บริหารมีความจริงจังในการพูดคุยปลุกเร้าสร้างกำลังใจให้ผู้ร่วมงานทำงานด้วยความรับผิดชอบทุ่มเทจริงจัง					
26	ผู้บริหารประพฤติตนเป็นอุสวาตุลฮาสานะฮ์ (แบบอย่างที่ดี) ตามหลักคุณธรรมจริยธรรมอิสลามและทั่วไปอย่างเคร่งครัด เป็นแบบอย่างที่ดีของผู้ร่วมงาน					
27	ผู้บริหารแสดงให้เห็นถึงความสามารถถ่ายทอดบาริเราะห์ (วิสัยทัศน์) ยังผู้ร่วมงาน					
28	ผู้บริหารคะอ์วะฮ์ (เชิญชวน) โน้มน้าวโดยสอดแทรกคำสอนอิสลามในการแก้ปัญหาการทำงานและส่วนตัว					
29	ผู้บริหารเป็นผู้คอยให้การนาฮีฮ์ (ตักเตือน) เพื่อให้เกิดความเลื่อมใสเกี่ยวกับคำสอนอิสลาม					
30	ผู้บริหารแสดงออกการตักลีหม (เผยแผ่) คำสอนอิสลามเกี่ยวกับเป้าหมายของการทำงานตามมโนทัศน์อิสลาม					
31	ผู้บริหารพยายามพูดคุยเกี่ยวกับการตักลีหม (เผยแผ่) คำสอนอิสลามว่าเป็นภารกิจจำเป็นของมุสลิมทุกคน					
32	ผู้บริหารแสดงเราะห์ยูน (ความคิดเห็น) เกี่ยวกับการทำงานที่ยึดมั่นต่อศาสนบัญญัติ และคำสอนอิสลาม					
33	ผู้บริหารพูดเพื่อทำการฮิยา (คลจิด) โดยใช้คำสอนอิสลามกระตุ้นกำลังใจในการทำงาน					
34	ผู้บริหารแสดงเป็นแบบอย่างโดยเป็นผู้ริเริ่มในการทำความดี					
35	ผู้บริหารสร้างค่านิยมในการทำงานโดยเรียกร้องให้ผู้ร่วมงานมีความตักฮียะฮ์ (เสียสละ)					
36	ผู้บริหารสร้างการสื่อสารแบบเปิดและให้กำลังใจผู้ร่วมงานอย่างต่อเนื่อง					
37	ผู้บริหารทำการนาฮีฮ์ (แนะนำตักเตือน) ที่เป็นประโยชน์ต่อความก้าวหน้าของผู้ร่วมงานเป็นรายบุคคล					

ที่	องค์ประกอบคุณลักษณะผู้นำทางการศึกษาตามหลักการอิสลาม	ระดับคุณลักษณะ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
38	ผู้บริหารพูดจาโน้มน้าวใจให้ผู้ร่วมงานตระหนักเกี่ยวกับการอิวาดะฮ์ (ภักดี) ต่อพระองค์อัลลอฮ์อย่างเคร่งครัด					
39	ผู้บริหารพูดคุยปลุกเร้ากำลังใจให้ผู้ร่วมงานทำงานด้วยความทุ่มเทจริงจังเพื่ออัลลอฮ์					
40	ผู้บริหารแสดงให้เห็นภาพอนาคตอย่างชัดเจน					
	4) ด้านความรู้ และทักษะการบริหาร (Al-Fathanah)					
41	ผู้บริหารมีฟาฎอนะฮ์ (ความฉลาด) และอาลิม (มีความรู้) สามารถที่จะแก้ปัญหาและเอาชนะอุปสรรคต่างๆ ได้					
42	ผู้บริหารมีทักษะการบริหาร โดยให้ความสำคัญต่อความสำเร็จของงานและ ความสำคัญต่อเพื่อนร่วมงานอย่างสมดุล					
43	ผู้บริหารมีความรู้และเข้าใจจุดประสงค์ปลายทางของการศึกษาตามหลักการอิสลามคือการสร้างคนให้เป็นมนุษย์ที่ศรัทธา ขำเกรงต่ออัลลอฮ์ และใช้ชีวิตบนโลกนี้ได้อย่างมีความสุข					
44	ผู้บริหารส่งเสริม ให้คำแนะนำให้บุคลากรแสดงผลวิชาการในระดับต่าง ๆ					
45	ผู้บริหารมีการสนับสนุนให้คณะครูส่งผล วิชาการ เพื่อพัฒนาศักยภาพการเรียนการสอน					
46	ผู้บริหารใช้วิธีการตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นสติปัญญา นำไปสู่การมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน					
47	ผู้บริหารจัดให้ศึกษาดูงานนอกสถานที่เพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้ร่วมงาน					
48	ผู้บริหารสนับสนุนและส่งเสริมให้ผู้ร่วมงานมีการคิดแก้ปัญหาที่เคยเกิดขึ้นแล้วด้วยวิธีการใหม่ๆ					

ที่	องค์ประกอบคุณลักษณะผู้นำทางการศึกษาตามหลักการอิสลาม	ระดับคุณลักษณะ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
49	ผู้บริหารทราบถึงปัญหาที่หน่วยงานกำลังประสบอยู่และแจ้งให้บุคลากรแต่ละฝ่ายเร่งใช้ความคิดแก้ปัญหา					
50	ผู้บริหารจัดการตัดริบ (อบรม) ทีมงานเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานแทนกันได้					
51	ผู้บริหารให้มีการสร้างทีมงานเพื่อทดแทนผู้ร่วมงานคนอื่น					
52	ผู้บริหารพูดคุยวิธีทำงานที่ทำทาสติปัญญาของผู้ร่วมงาน					
53	ผู้บริหารและผู้ร่วมงานร่วมกันแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นภายในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ					
54	ผู้บริหารมีการดักคิมูนชุรอ (ให้คำปรึกษา) แก่บุคลากรเกี่ยวกับการจัดทำผลงานทางวิชาการ					
55	ผู้บริหารพยายามใช้ความสามารถของผู้ร่วมงานให้ได้ประโยชน์สูงสุด					
56	ผู้บริหารส่งเสริมให้ผู้ร่วมงานมีอัตตัมมียะฮ์อัยยาติยะฮ์ (การพัฒนาตนเอง)					
57	ผู้บริหารร่วมกับคณะครูใช้วิธีการคิดแบบแก้ปัญหาของโรงเรียน					
58	ผู้บริหารแสดงให้เห็นถึงการมีทักษะและความรู้การบริหารการศึกษาตามหลักการอิสลาม					
59	ผู้บริหารเป็นผู้โอศลาห์ (ปฏิรูป) แนวคิด วิธีการ ความรู้ และเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้ในการบริหารงาน					
60	ผู้บริหารพูดคุยกระตุ้นกำลังใจแก่ผู้ร่วมงานให้เกิดความกระชุ่มกระชวยในการทำงาน					
61	ผู้บริหารแบ่งงานให้ทุกคนทำตามความถนัดของแต่ละบุคคล					
62	ผู้บริหารพัฒนาตนด้านความรู้ใหม่ๆ เพื่อใช้พัฒนาการบริหารอยู่เสมอ					

ที่	องค์ประกอบคุณลักษณะผู้นำทางการศึกษาตามหลักการอิสลาม	ระดับคุณลักษณะ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
63	ผู้บริหารมีไหวพริบและคล่องแคล่ว					
	5) ด้านการมีอากีเดฮ์ที่ถูกต้อง และบริสุทธิ์ใจเพื่ออัลลอฮ์ (Agidah Salimah & Ikhlas)					
64	ผู้บริหารแสดงออกถึงการมีแนวคิดแบบวาฮาดียะฮ์ (ทางสายกลาง) เกี่ยวกับหลักกิกะฮ์ (ศรัทธา) ที่สอดคล้องกับอัล - กุรอาน และอัลฮาดิษ					
65	ผู้บริหารแสดงให้เห็นถึงการมีความเชื่อมั่นต่อเป้าหมายการดำเนินชีวิตเพื่อโลกอาคีเราะห์ (โลกหน้า)					
66	ผู้บริหารยึดหลักกิกะฮ์ (ศรัทธา) ตามลัทธิอะฮ์ลิสซุนนะฮ์วัลยามาอะฮ์					
67	ผู้บริหารแสดงออกถึงการเป็นผู้มีแนวคิดเชิงฟิกรียะฮ์ (อุดมการณ์)					
68	ผู้บริหารแสดงออกถึงการมีวิถีคิดเชิงบูรณาการชีวิตการเป็นอยู่กับหลักอิหม่าน (ศรัทธา)					
69	ผู้บริหารทำให้ผู้ร่วมงานรู้สึกผูกพันอยู่กับฮาดิฟ (เป้าหมาย) และฆอยะฮ์ (วัตถุประสงค์) ของการจัดการศึกษาตามหลักการอิสลาม					
70	ผู้บริหารพยายามพูดคุยให้ผู้ร่วมงานทำงานโดยมีเจตนารมณ์เพื่ออัลลอฮ์					
71	ผู้บริหารกระตุ้นครูทุกคนให้ทำงานเพื่อมุ่งสู่ฮาดิฟ (เป้าหมาย) เดียวกัน					
72	ผู้บริหารแสดงให้เห็นว่าทำงานโดยคำนึงถึงความสำเร็จของงานตามเป้าที่ได้วางไว้					
73	ผู้บริหารให้ความสำคัญต่อการกำหนดฮาดิฟ (เป้าหมาย) ที่ชัดเจนในการทำงาน					
74	โรงเรียนมีหลักสูตรของการเรียนรู้ที่มีจุดประสงค์ปลายทาง เพื่อสร้างผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่ศรัทธายำเกรงต่ออัลลอฮ์ ﷻ และใช้ชีวิตอย่างมีความสุขได้					

ที่	องค์ประกอบคุณลักษณะผู้นำทางการศึกษาตามหลักการอิสลาม	ระดับคุณลักษณะ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
75	ผู้บริหารมีการพูดคุยเกี่ยวกับหลักอภิศาสตร์ (ศรัทธา) ที่ถูกต้องแก่ผู้ร่วมงานตามโอกาสที่เหมาะสม					
76	ผู้บริหารมีการพัฒนาเป้าหมายของโรงเรียน					
77	ผู้บริหารร่วมกับคณะครูทำการคัดยิม (ประเมิน) ความก้าวหน้าของการปฏิบัติตามเป้าหมายของโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ					
78	ผู้บริหารร่วมกับคณะครูร่วมกันจัดลำดับความสำคัญของเป้าหมายโรงเรียน					
79	ผู้บริหารมีพฤติกรรมที่ทำให้มั่นใจว่ามีความบริสุทธิ์ใจเพื่ออัลลอฮ์					
	6) ด้านการประชุมปรึกษาหารือแบบอิสลาม (Syura)					
80	ผู้บริหารใช้การประชุมเพื่อระดมความคิดในการทำงานขึ้นบ่อยครั้ง					
81	ผู้บริหารให้ผู้ร่วมงานมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในการกำหนดวิสัยทัศน์โรงเรียน					
82	ผู้บริหารให้มีการชูรอ (ปรึกษาหารือ) เพื่อทำการแก้ปัญหาของการพัฒนาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขึ้นบ่อยครั้ง					
83	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเพื่อตัดสินใจ (วางแผน) จัดการหลักสูตรภายในสถานศึกษา					
84	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานมีส่วนร่วมแสดงระแฮยูน (ความคิดเห็น) และตัดสินใจในการหาวิธีป้องกันแก้ไข ปัญหา					
85	ผู้บริหารขอชูรอ (ปรึกษาหารือ) ในเรื่องที่ไม่ขัดต่อคำสอนอิสลาม					
86	ผู้บริหารใช้วิธีชูรอ (ปรึกษาหารือ) แบบทำนบิเช่นถามความคิดเห็นจากคนที่อยู่ทางขวามือไปทางซ้ายมือ					

ที่	องค์ประกอบคุณลักษณะผู้นำทางการศึกษาตามหลักการอิสลาม	ระดับคุณลักษณะ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
87	ผู้บริหารขอชุรอ (ปรึกษาหารือ) ถึงแม้ในเรื่องที่เล็กน้อย					
88	ผู้บริหารแสดงให้เห็นถึงการทำชุรอ (ปรึกษาหารือ) เพื่อแสวงหาความโปรดปรานจากอัลลอฮ์เท่านั้น					
89	ผู้บริหารอธิบายให้เห็นถึงความสำคัญของการชุรอ (ปรึกษาหารือ) ตามหลักการอิสลาม					
	7) ด้านความยุติธรรม (Al-Adl)					
90	ผู้บริหารแสดงให้เห็นถึงการเพิ่มค่าตอบแทนที่เหมาะสมตามผลงานของผู้ร่วมงานแต่ละคน					
91	ผู้บริหารแสดงถึงการพิจารณาอย่างถี่ถ้วนเพื่อตัดสินความขัดแย้งระหว่างผู้ร่วมงาน					
92	ผู้บริหารแสดงถึงการให้ค่าตอบแทนที่เหมาะสมกับระดับความยากง่ายของงานที่ผู้ร่วมงานรับผิดชอบ					
93	ผู้บริหารแบ่งหน้าที่ให้ผู้ร่วมงานรับผิดชอบตามความถนัดและตามความรู้ความสามารถของแต่ละคน					
94	ผู้บริหารรับฟังข้อเสนอแนะจากทุกคนทุกฝ่ายอย่างทั่วถึง					
	8) ด้านการมีมารยาทดี (Akhlakul Karimah)					
95	ผู้บริหารสามารถ ควบคุมอารมณ์ได้ในทุก สถานการณ์					
96	ผู้บริหารแสดงความเป็นกันเองและถ่อมตนในการปฏิสัมพันธ์ต่อผู้ร่วมงาน					
97	ผู้บริหารมีพฤติกรรมเป็นผู้ให้เกียรติต่อผู้ร่วมงาน					
98	ผู้บริหารรับฟังเรื่องราวและความคิดเห็นของผู้ร่วมงานด้วยความตั้งใจ					
99	ผู้บริหารเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับทุกคน					
100	ผู้บริหารแสดงให้เห็นถึงความสุขุมทางอารมณ์ในการพูดจาโต้แย้ง					

ที่	องค์ประกอบคุณลักษณะผู้นำทางการศึกษาตามหลักการอิสลาม	ระดับคุณลักษณะ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
101	ผู้บริหารมีความเสมอต้นเสมอปลายในด้านมารยาทดี					
102	ผู้บริหารมีท่าทีการแสดงออกที่นุ่มนวลมั่นคง					
103	ผู้บริหารมีปฏิสัมพันธ์ไม่เมินหน้าเมื่อเดินผ่านผู้คน					
104	ผู้บริหารมีความสุภาพเหมาะสมในการใช้สายตาต่อผู้ร่วมงาน					
105	ผู้บริหารมีบุคลิกน่ายกย่องนับถือ					
	9) ด้านกายภาพ และสุขภาพ (Jasadiyah & Sihhiyah)					
106	ผู้บริหารเป็นผู้ที่มีสุขภาพร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง					
107	ผู้บริหารเป็นผู้ไม่สูบบุหรี่ และสิ่งเสพติด					
108	ผู้บริหารเป็นผู้รักษา ดูแลความสะอาดร่างกาย และเครื่องแต่งกายอยู่เสมอ					
109	ผู้บริหารเป็นผู้ไม่มีโรคประจำตัว ที่ร้ายแรง					
110	ผู้บริหารเป็นคนชอบออกกำลังกาย ดูแลสุขภาพเสมอ					
111	ผู้บริหารเป็นผู้แต่งกายสุภาพเรียบร้อยเหมาะสมต่อกาลเทศะ					
112	ผู้บริหารเป็นผู้มีความอดทนในการทำงาน					
113	ผู้บริหารมีส่วนร่วมร่างกายสมส่วน และมีรูปร่างสง่างาม ผ่าเผย					
114	ผู้บริหารมีบุคลิกคล่องแคล่วว่องไว					
115	ผู้บริหารแสดงให้เห็นถึงการควบคุมปริมาณอาหารการกินที่เหมาะสม					
116	ผู้บริหารเป็นผู้มีอารมณ์สดชื่นแจ่มใส					

ภาคผนวก ข

เอกสารประกอบการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ

Prince of Songkla University
Pattani Campus

เอกสารประกอบการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)
 แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำตามหลักการอิสลาม
 สำหรับผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม
 ตามจังหวัดชายแดนภาคใต้

โดย

นายวัฒน์ชัย เนตะและ

Prince of Songkla University
 Pattani Campus

นักศึกษาหลักสูตรหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาอิสลามศึกษา
 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
 อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อะหมัด ยี่สุนทร

คำชี้แจง

1. การวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาลัทธิศรัทธาคุณลักษณะผู้นำตามหลักการอิสลาม (สาขาวิชาอิสลามศึกษา) วิทยาลัยอิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะผู้นำตามหลักการอิสลาม และนำเสนอแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำตามหลักการอิสลามสำหรับผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ การดำเนินการวิจัยที่ผ่านมาได้ดำเนินการเป็น 2 ระยะดังนี้

1.1 ระยะการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) ใช้วิธีการศึกษา วิเคราะห์และสังเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำตามหลักการอิสลามสำหรับผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อให้ได้ตัวแปรเกี่ยวกับการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำตามหลักการอิสลามที่ประยุกต์ใช้สำหรับผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จากนั้นนำตัวแปรที่ได้มาสร้างข้อคำถามสำหรับการวิเคราะห์องค์ประกอบ โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ขององค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis) เพื่อให้ได้องค์ประกอบของคุณลักษณะผู้นำตามหลักการอิสลามสำหรับผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

1.2 ระยะที่สองเป็นการยกร่างแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำทางการศึกษาตามหลักการอิสลามตรวจสอบและยืนยันแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำตามหลักการอิสลามใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพโดยวิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

2. เอกสารฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิใช้ประกอบในการพิจารณายืนยันและให้ความเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำตามหลักการอิสลาม

3. ข้อมูลในเอกสารฉบับนี้ ประกอบด้วยสามส่วนดังนี้

3.1 ส่วนแรกกำหนดการสนทนากลุ่ม

3.2 ส่วนที่สองรายละเอียดของข้อมูลที่เป็นผลจากการวิจัยประกอบด้วย

- 1) รายละเอียดขององค์ประกอบคุณลักษณะผู้นำตามหลักการอิสลาม
- 2) การตรวจสอบร่างแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำตามหลักการอิสลามสำหรับผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน
- 3) แนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำตามหลักการอิสลาม
- 4) แบบบันทึกความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิต่อแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำตามหลักการอิสลาม

3.3 ภาคผนวก

1) รายชื่องานวิจัยและนักวิชาการที่มีพรสวรรค์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะ
ผู้นำตามหลักการอิสลาม

2) รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิที่ทำกรตรวจสอบแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำตาม
หลักการอิสลามสำหรับผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้

หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความกรุณาจากท่านในการสนทนากลุ่มครั้งนี้ และ
ขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ส่วนที่ 1

กำหนดการ

ประกอบการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

เรื่อง แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะคุณลักษณะผู้นำตามหลักการอิสลามสำหรับผู้บริหารโรงเรียน

เอกชนสอนศาสนาอิสลามสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

วันเสาร์ที่ 20 มกราคม 2561 เวลา 9.30 – 12.00 น.

ณ ห้องประชุมอีหม่ามอัลฆอซาลี วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

9.30 – 10.00 น. เปิดการสนทนากลุ่ม

นำเสนอผลการวิจัย และวัตถุประสงค์ของการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยนายวัฒนชัย เนสะและ นักศึกษาหลักสูตรดุศฎิบัณฉิต เรื่องการวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะผู้นำทางการศึกษาตามหลักการอิสลามสำหรับผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

10.00 – 12.00 น. สนทนากลุ่มในประเด็น

- 1) พิจารณาร่างแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำทางการศึกษาตามหลักการอิสลามสำหรับผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ไปใช้
- 2) พิจารณาข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำตามหลักการอิสลามสำหรับผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

12.00 - 13.00 น. รับประทานอาหารกลางวัน และละหมาด

ภาคผนวก ข

ข้อมูลประกอบเอกสารการสนทนากลุ่มเพื่อยืนยันแนวทาง
การพัฒนาคุณลักษณะผู้นำทางการศึกษาตามหลักการ
อิสลามสำหรับผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา
อิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้

Prince of Songkhla University
Pattani Campus

ส่วนที่ 2 ประกอบด้วย

1. ตารางแสดงชื่อองค์ประกอบ และจำนวนตัวแปรในแต่ละองค์ประกอบ
2. รายละเอียดขององค์ประกอบคุณลักษณะผู้นำตามหลักการอิสลาม
3. การตรวจสอบร่างแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำตามหลักการอิสลามสำหรับผู้บริหาร
โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน
4. แนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำตามหลักการอิสลาม
5. แบบบันทึกความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิต่อแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำทางการศึกษาตาม
หลักการอิสลาม

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ตารางที่ 1 แสดงชื่อองค์ประกอบ และจำนวนตัวแปรในแต่ละองค์ประกอบ

องค์ประกอบที่	ชื่อองค์ประกอบ	จำนวนตัวแปร
1	ด้านความรู้ และทักษะการบริหาร (Al-Fathanah)	3
2	ด้านการมีหลักศรัทธาที่ถูกต้อง (Aqidah Salamah)	6
3	ด้านความซัจจริงและเป็นที่ไว้วางใจ (Al-Siddiq & Al-Amanah)	4
4	ด้านมารยาททางสังคม (Akhlakul Karimah)	3
5	ด้านการเผยแผ่ และสื่อสารคำสอน อิสลาม (Al-Tabligh)	5
6	ด้านกายภาพและสุขภาพ (Jasadiyah & Sihhiyah)	4
7	ด้านการประชุมปรึกษาหารือ แบบอิสลาม (Al-Syura)	3

ข้อมูลรายละเอียดองค์ประกอบคุณลักษณะผู้นำตามหลักการอิสลามของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยใช้เกณฑ์ตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ .60 ขึ้นไปและมีจำนวนตั้งแต่สามตัวแปรขึ้นไปจึงจะนับเป็นหนึ่งองค์ประกอบรายละเอียดตัวแปรในแต่ละองค์ประกอบเรียงตามค่าน้ำหนักองค์ประกอบจากมากไปหาน้อย

ตารางที่ 2 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ ค่าไอเกน ค่าร้อยละของความแปรปรวน และค่าร้อยละของความแปรปรวนสะสมขององค์ประกอบที่ 1 ด้านความรู้และทักษะการบริหาร (Al-Fathanah) ดัง ตารางแสดงข้างล่างต่อไปนี้

ข้อ	ตัวแปร	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ
52.	ผู้บริหารพูดคุยวิธีทำงานที่ทำทาบสติปัญญาของผู้ร่วมงาน	.623
47.	ผู้บริหารจัดให้ศึกษาดูงานนอกสถานที่เพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้ร่วมงาน	.606
53.	ผู้บริหารและผู้ร่วมงานร่วมกันแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ	.602
	ค่าไอเกน	58.893
	ร้อยละของความแปรปรวน	50.770
	ร้อยละของความแปรปรวนสะสม	50.770

จากตารางที่ 2 พบว่าองค์ประกอบที่ 1 ด้านความรู้และทักษะการบริหารมี 3 ตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบระหว่าง 0.602-0.623 โดยมีตัวแปรผู้บริหารพูดคุยวิธีทำงานที่ทำทาบสติปัญญาของผู้ร่วมงาน มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด (.623) รองลงมาคือตัวแปรผู้บริหารจัดให้ศึกษาดูงานนอกสถานที่เพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้ร่วมงาน (.606) ส่วนตัวแปรผู้บริหารและผู้ร่วมงานร่วมกันแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบน้อยที่สุด (.602) โดยมีค่าไอเกนเท่ากับ 58.893 ค่าร้อยละของความแปรปรวนเท่ากับ 50.770 ค่าร้อยละของความแปรปรวนสะสม 50.770

ตารางที่ 3 คำน้้าหนักองค์ประกอบ ค่าไอเคน ค่าร้อยละของความแปรปรวน และค่าร้อยละของความแปรปรวนสะสมขององค์ประกอบที่ 2 ด้านการมีหลักศรัทธาที่ถูกต้อง (Aqidah Salamah)

ข้อ	ตัวแปร	ค่าน้ำหนัก องค์ประกอบ
68	ผู้บริหารแสดงออกถึงการมีวิถีคิดเชิงบูรณาการชีวิตการเป็นอยู่กับหลักอิหม่าน (ศรัทธา)	.657
67	ผู้บริหารแสดงออกถึงการเป็นผู้มีแนวคิดเชิงฟิกรียะฮ์ (อุดมการณ์)	.630
66	ผู้บริหารยึดหลักอากี้ดะฮ์ (ศรัทธา) ตามลัทธิอะฮ์ลิสซุนนะฮ์วัลยามาอะห์	.624
75	ผู้บริหารมีการพูดคุยเกี่ยวกับหลักอากี้ดะฮ์ (ศรัทธา) ที่ถูกต้องแก่ผู้ร่วมงานตามโอกาสที่เหมาะสม	.620
74	โรงเรียนมีหลักสูตรของการเรียนรู้ที่มีจุดประสงค์ปลายทางเพื่อสร้างผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่ศรัทธายำเกรงต่ออัลลอฮ์ ﷻ และใช้ชีวิตอย่างมีความสุขได้	.601
69	ผู้บริหารทำให้ผู้ร่วมงานรู้สึกผูกพันอยู่กับฮาดิฟ (เป้าหมาย) และฆอยะฮ์ (วัตถุประสงค์) ของการจัดการศึกษาตามหลักการอิสลาม	.601
	ค่าไอเคน	2.918
	ร้อยละของความแปรปรวน	2.516
	ร้อยละของความแปรปรวนสะสม	53.285

จากตารางที่ 7 พบว่าองค์ประกอบที่ 2 ด้านการมีหลักศรัทธาที่ถูกต้อง (Aqidah Salamah) มี 6 ตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบระหว่าง 0.601-0.657 โดยมีตัวแปร ผู้บริหารแสดงออกถึงการมีวิถีคิดเชิงบูรณาการ ชีวิตการเป็นอยู่กับหลักอิหม่าน (ศรัทธา) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด (.657) รองลงมาคือตัวแปร ผู้บริหารแสดงออกถึงการเป็นผู้มีแนวคิดเชิงฟิกรียะฮ์ (อุดมการณ์) (.630) ส่วนตัวแปร ผู้บริหาร โรงเรียนมีหลักสูตรของการเรียนรู้ที่มีจุดประสงค์ปลายทางเพื่อสร้างผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่ศรัทธายำเกรงต่ออัลลอฮ์ ﷻ และใช้ชีวิตอย่างมีความสุขได้ กับตัวแปรผู้บริหารทำให้ผู้ร่วมงานรู้สึกผูกพันอยู่กับฮาดิฟ (เป้าหมาย) และฆอยะฮ์ (วัตถุประสงค์) ของการจัดการศึกษาตามหลักการอิสลามมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบต่ำสุด (.601) โดยมีค่าไอเคนเท่ากับ 2.918 ค่าร้อยละของความแปรปรวนเท่ากับ 2.516 ค่าร้อยละของความแปรปรวนสะสม 53.285

ตารางที่ 4 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ ค่าไอเคน ค่าร้อยละของความแปรปรวน และค่าร้อยละของความแปรปรวนสะสมขององค์ประกอบที่ 3 ด้านความซัจจริงและเป็นไ้วางใจ (Al-Siddiq & Al-Amanah)

ข้อ	ตัวแปร	ค่าน้ำหนัก องค์ประกอบ
4	ผู้บริหารแสดงให้เห็นถึงการมีนิสัยซัจดีก (สัจจะ) พุดจริงทำจริง และรักษาสัญญา	.634
12	ผู้บริหารเป็นผู้ปฏิบัติตนตามคำสอนอิสลามสอนอิสลาม	.628
13	ผู้บริหารแสดงให้เห็นถึงการใช้หลักการอิสลามในการพิจารณาตัดสินเกี่ยวกับความขัดแย้งระหว่างผู้ร่วมงาน	.620
6	ผู้บริหารแสดงให้เห็นถึงการมีจุดยืนที่ชัดเจนในการแสดงข้อคิดเห็นต่อปัญหาโต้แย้งที่เกิดขึ้น	.618
ค่าไอเคน		2.865
ร้อยละของความแปรปรวน		2.470
ร้อยละของความแปรปรวนสะสม		55.755

จากตาราง 4 พบว่าองค์ประกอบที่ 3 ด้านความซัจจริงและเป็นไ้วางใจ (Al-Siddiq & Al-Aman) มี 4 ตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบระหว่าง 0.618-0.634 โดยมีตัวแปรผู้บริหารแสดงให้เห็นถึงการมีนิสัยซัจดีก (สัจจะ) พุดจริงทำจริง และ รักษาสัญญา มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด (0.634) รองลงมาคือตัวแปร ผู้บริหารเป็นผู้ปฏิบัติตนตามคำสอนอิสลาม (.628) ส่วนตัวแปรผู้บริหารแสดงให้เห็นถึงการมีจุดยืนที่ชัดเจนในการแสดงข้อคิดเห็นต่อปัญหาโต้แย้งที่เกิดขึ้น มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบน้อยที่สุด (.618) โดยมีค่าไอเคนเท่ากับ 2.865 ค่าร้อยละของความแปรปรวนเท่ากับ 2.470 ค่าร้อยละของความแปรปรวนสะสม 55.755

ตารางที่ 5 ค่าร้อยละของความแปรปรวน และค่าร้อยละของความแปรปรวนสะสมขององค์ประกอบที่ 4 คำนำน้หนักองค์ประกอบ และค่าไอเคน ด้านมารยาททางสังคม (Akhlakul Karimah)

ข้อที่	ตัวแปร	ค่าน้ำหนัก องค์ประกอบ
103	ผู้บริหารมีปฏิสัมพันธ์ไม่เมินหน้าเมื่อเดินผ่านผู้คน	.622
95	ผู้บริหารสามารถ ควบคุมอารมณ์ ได้ในทุก สถานการณ์	.601
98	ผู้บริหารรับฟังเรื่องราวและความคิดเห็นของผู้ร่วมงานด้วย ความตั้งใจ	.600
ค่าไอเคน		2.301
ร้อยละของความแปรปรวน		1.984
ร้อยละของความแปรปรวนสะสม		57.739

จากตาราง 5 พบว่า องค์ประกอบที่ 4 ด้านมารยาททางสังคม (Akhlakul Karimah) มี 3 ตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ ระหว่าง 0.600-0.622 โดยมีตัวแปร ผู้บริหารมีปฏิสัมพันธ์ไม่เมินหน้าเมื่อเดินผ่านผู้คน มากสุด (0.622) รองลงมาคือตัวแปร ผู้บริหารสามารถ ควบคุมอารมณ์ได้ในทุก สถานการณ์ (0.601) ส่วนตัวแปร ผู้บริหารรับฟังเรื่องราวและความคิดเห็นของผู้ร่วมงานด้วย ความตั้งใจ (.600) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบน้อยที่สุด (.600) โดยมีค่าไอเคนเท่ากับ 2.301 ค่าร้อยละของความแปรปรวนเท่ากับ 1.984 ค่าร้อยละของความแปรปรวนสะสม 57.739

ตารางที่ 6 คำนวณน้ำหนักองค์ประกอบ ค่าไอเคน ค่าร้อยละของความแปรปรวน และค่าร้อยละของความแปรปรวนสะสมขององค์ประกอบที่ 5 ด้านการเผยแพร่และสื่อสารคำสอนอิสลาม (AI-Tabligh)

ข้อ	ตัวแปร	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ
30	ผู้บริหารแสดงออกการดับลิฆ (เผยแพร่) คำสอนอิสลามเกี่ยวกับเป้าหมายของการทำงานตามมโนทัศน์อิสลาม	.674
29	ผู้บริหารเป็นผู้คอยให้การนาศีฮัด (ตักเตือน) เพื่อให้เกิดความเลื่อมใสเกี่ยวกับคำสอนอิสลาม	.649
31	ผู้บริหารพยายามพูดคุยเกี่ยวกับการดับลิฆ (เผยแพร่) คำสอนอิสลามว่าเป็นภารกิจจำเป็นของมุสลิมทุกคน	.618
32	ผู้บริหารแสดงเราะหฺยูน (ความคิดเห็น) เกี่ยวกับการทำงานที่ซัดมันต์ต่อศาสนบัญญัติ และคำสอนอิสลาม	.617
28	ผู้บริหารคะฮฺวะฮฺ (เชิญชวน) โน้มน้าวโดยสอดแทรกคำสอนอิสลามในการแก้ปัญหาการทำงาน และส่วนตัว	.602
	ค่าไอเคน	2.161
	ร้อยละของความแปรปรวน	1.86
	ร้อยละของความแปรปรวนสะสม	59.656

จากตารางจากตาราง 6 พบว่าองค์ประกอบที่ 5 ด้านการเผยแพร่ และสื่อสารอิสลามมี 7 ตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบระหว่าง 0.602-0.674 โดยมีตัวแปร ผู้บริหารแสดงออกการดับลิฆ (เผยแพร่) คำสอนอิสลามเกี่ยวกับเป้าหมายของการทำงานตามมโนทัศน์อิสลาม มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด (.674) รองลงมาคือตัวแปรผู้บริหารเป็นผู้คอยให้การนาศีฮัด(ตักเตือน) เพื่อให้เกิดความเลื่อมใสเกี่ยวกับคำสอนอิสลาม (0.649) ส่วนตัวแปร ผู้บริหารคะฮฺวะฮฺ (เชิญชวน) โน้มน้าวโดยสอดแทรกคำสอนอิสลามในการแก้ปัญหาการทำงาน และส่วนตัว มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบน้อยที่สุด (.602) โดยมีค่าไอเคนเท่ากับ 2.161 ค่าร้อยละของความแปรปรวน 1.863 และมีค่าร้อยละของความแปรปรวนสะสม 59.656

ตารางที่ 7 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ ค่าไอเคน ค่าร้อยละของความแปรปรวน และค่าร้อยละของความแปรปรวนสะสมขององค์ประกอบที่ 6 ด้านกายภาพและสุขภาพ (Jasadiyah & Sihhiyah)

ข้อ	ตัวแปร	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ
108	ผู้บริหารเป็นผู้รักษา ดูแลความสะอาดร่างกาย และเครื่องแต่งกาย อยู่เสมอ	.736
107	ผู้บริหารเป็นผู้ไม่สูบบุหรี่ และสิ่งเสพติด	.685
109	ผู้บริหารเป็นผู้ไม่มีโรคประจำตัวที่ร้ายแรง	.679
111	ผู้บริหารเป็นผู้แต่งกายสุขภาพเรียบร้อยเหมาะสมต่อกาลเทศะ	.646
	ค่าไอเคน	1.797
	ร้อยละของความแปรปรวน	1.549
	ร้อยละของความแปรปรวนสะสม	61.205

จากตาราง 7 พบว่าองค์ประกอบที่ 6 ด้านกายภาพและสุขภาพ (Jasadiyah & Sihhiyah) มี 4 ตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบระหว่าง 0.646 -0.736 โดยมีตัวแปร ผู้บริหารเป็นผู้รักษาดูแลความสะอาดร่างกาย และเครื่องแต่งกายอยู่เสมอมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด (.736) รองลงมาคือตัวแปร ผู้บริหารเป็นผู้ไม่สูบบุหรี่ และสิ่งเสพติด (0.685) ส่วนตัวแปร ผู้บริหารเป็นผู้แต่งกายสุขภาพเรียบร้อยเหมาะสมต่อกาลเทศะ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบน้อยที่สุด (.646) โดยมีค่าไอเคนเท่ากับ 1.797 ค่าร้อยละของความแปรปรวน 1.549 และมีค่าร้อยละของความแปรปรวนสะสม 61.205

ตารางที่ 8 คำนวณน้ำหนักองค์ประกอบ ค่าไอเคน ค่าร้อยละของความแปรปรวน และค่าร้อยละของความแปรปรวนสะสมขององค์ประกอบที่ 7 ด้านการประมุขปรักษาหารือแบบอิสลาม (Syura)

ข้อ	ตัวแปร	ค่าน้ำหนัก องค์ประกอบ
87	ผู้บริหารขอชุรอ (ปรักษาหารือ) ถึงแม้ในเรื่องที่เล็กน้อย	.667
88	ผู้บริหารแสดงให้เห็นถึงการทำ ชุรอ (ปรักษาหารือ) เพื่อแสวงหา ความโปรดปรานจากอัลลอฮ์ ﷻ เท่านั้น	.630
86	ผู้บริหารใช้วิธีชุรอ (ปรักษาหารือ) แบบท่านนบีเช่นถามความคิดเห็นจากคนที่อยู่ทางขวามือไปทางซ้ายมือ	.612
	ค่าไอเคน	1.449
	ร้อยละของความแปรปรวน	1.249
	ร้อยละของความแปรปรวนสะสม	62.407

จากตาราง 8 พบว่าองค์ประกอบที่ 7 ด้านการประมุขปรักษาหารือแบบอิสลาม (AI-Syura) มี 3 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบระหว่าง 0.612-0.667 โดยมีตัวแปรผู้บริหารขอชุรอ (ปรักษาหารือ) ถึงแม้ในเรื่องที่เล็กน้อย มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด (0.667) รองลงมาคือตัวแปรผู้บริหารแสดงให้เห็นถึงการทำ ชุรอ (ปรักษาหารือ) เพื่อแสวงหาความโปรดปรานจากอัลลอฮ์ ﷻ เท่านั้น (0.630) ส่วนตัวแปร ผู้บริหารใช้วิธีชุรอ (ปรักษาหารือ) แบบท่านนบีเช่นถามความคิดเห็นจากคนที่อยู่ทางขวามือไปทางซ้ายมือ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบน้อยที่สุด (.612) โดยมีค่าไอเคนเท่ากับ 1.449 ค่าร้อยละของความแปรปรวน 1.249 และมีค่าร้อยละของความแปรปรวนสะสม 62.407

2. การตรวจสอบร่างแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำตามหลักการอิสลามสำหรับผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน (ดูรายชื่อในหน้าที่ 31) เกี่ยวกับความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเห็นเพิ่มเติมมีรายละเอียดดังแสดงในตารางข้างล่างนี้

ตารางที่ 9 แสดงผลการตรวจสอบร่างแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำตามหลักการอิสลามสำหรับผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเห็นเพิ่มเติม

แนวทางการพัฒนาเป็นรายด้าน	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม		แนวทางการพัฒนาเพิ่มเติม
		ปรับปรุง	ตัดทิ้ง	
<p>1. ด้านความรู้และทักษะการบริหาร (Fathanah)</p> <p>1.1 ส่งเสริมให้ผู้บริหารพบปะพูดคุยระหว่างผู้บริหารด้วยกันเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเทคนิควิธีการบริหารงานใหม่ๆที่กระตุ้นสติปัญญา และมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล</p> <p>1.2 ส่งเสริมให้ผู้บริหารเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากร การวิเคราะห์แนวโน้มทิศทางการพัฒนา ความท้าทายที่จะเกิดกับองค์กรในอนาคตเพื่อใช้เป็นแนวทางการจัดการปัญหาและความเสี่ยง</p> <p>1.3 ส่งเสริมให้ผู้บริหารศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาอิสลาม</p>	<p>5</p> <p>1</p> <p>4</p>	<p>-</p> <p>4</p> <p>1</p>	<p>-</p> <p>-</p> <p>-</p>	

หมายเหตุ: ข้อความที่ขีดเส้นใต้ได้แก้ไขตามข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ

แนวทางการพัฒนาเป็นรายด้าน	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม		แนวทางการพัฒนาเพิ่มเติม
		ปรับปรุง	ตัดทิ้ง	
1.4 ส่งเสริมให้ผู้บริหารเขียนผลงานวิชาการนำเสนอผ่านทางการประชุมวิชาการหรือสื่อสาธารณะต่างๆ	5	-	-	-
<p>2. ด้านหลักศรัทธาที่ถูกต้องและบริสุทธิ์ใจ (Aqidah Salimah)</p> <p>2.1 สนับสนุนให้ผู้บริหารปฏิบัติให้เป็นนิสัยความเคยชินต่อการตามแบบอย่างท่านนบีมุฮัมมัดเกี่ยวกับนำหลักศรัทธามาปรับใช้เป็นแนวทางการทำงาน การดำเนินชีวิต การมีเจตคติ ทัศนคติ หลักการ จุดมุ่งหมายของการทำงาน และการดำเนินชีวิต ให้บรรลุเป้าหมายเชิงฟิกรียะฮ์ (อุดมการณ์)</p> <p>2.2 ส่งเสริมให้ผู้บริหาร ยึดมั่น ปฏิบัติตามหลักศรัทธาที่ถูกต้องตามแนวทางอะฮ์ลิสสุนนะฮ์วัลยามาอะฮ์</p> <p>2.3 ส่งเสริมให้ผู้บริหารพูดคุยให้ข้อมูลเกี่ยวกับหลักอภีคะฮ์ (ศรัทธา) ที่ถูกต้องแก่ผู้ร่วมงาน</p> <p>2.4 ส่งเสริมให้ผู้บริหารศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นเกี่ยวกับบริหารการศึกษาอิสลามและการสอนศาสนาอิสลาม</p>	1	4	-	<p>- ส่งเสริมให้ผู้บริหารจัดกิจกรรมวิชาการและคุณธรรมทางศาสนาแบบกลุ่ม (Halaqoh) เช่นละหมาดตะหัจญ์ อ่านอัลกุรอานหรือการอรรถาธิบายอัลกุรอาน</p>
	5	-	-	-
	5	-	-	-

แนวทางการพัฒนาเป็นรายด้าน	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม		แนวทางการพัฒนาเพิ่มเติม
		ปรับปรุง	ตัดทิ้ง	
<p>3. ด้านความซัจจริงและเป็นทีไว้วางใจ (Al-Siddiq & Al-Amanah)</p> <p>3.1 ส่งเสริมให้ผู้บริหารศึกษาอัลกุรอ่าน อัลฮาดิษเกี่ยวกับประ โยชน์ ผลบุญและบทลงโทษของผู้ไม่รักษาความซัจจริงและการเป็นทีไว้วางใจ (Al-Siddiq & Al-Amanah)</p> <p>3.2 ส่งเสริมให้ผู้บริหารศึกษา <u>ศาสนาแบบกลุ่ม (Halagah)</u> เกี่ยวกับการพูดจริง ทำจริง การตัดสินใจที่ยึดถือตามหลักการอิสลาม</p> <p>3.3 ส่งเสริมให้ผู้บริหารฟังการ บรรยายศาสนาเกี่ยวกับประ โยชน์ ผลบุญและบทลงโทษของผู้ไม่รักษาความซัจจริงและการเป็นทีไว้วางใจ (Al-Siddiq & Al-Amanah)</p> <p>3.4 ส่งเสริมให้ผู้บริหารปฏิบัติละหมาด ตะฮัจญุด และขอพรต่ออัลลอฮ์ <u>ให้</u> เปลี่ยนแปลงเป็นคุณลักษณะทีมีความซัจจริงและเป็นทีไว้วางใจ (Al-Siddiq & Amanah)</p>	<p>5</p> <p>4</p> <p>4</p> <p>5</p>	<p>-</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>-</p>	<p>-</p> <p>-</p> <p>-</p> <p>-</p>	<p>- ส่งเสริมให้ผู้บริหารทำการประชุมกับผู้ร่วมงานเพื่อรับฟังข้อคิดทีสะท้อนจากการปฏิบัติงานบริหารของตนเอง เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขการทำหน้าที่การบริหารของตนให้ดีขึ้น</p> <p>- ส่งเสริมให้ผู้บริหารจัดกิจกรรมวิชาการและคุณธรรมทางศาสนาแบบกลุ่ม (Halaqoh) เช่น ละหมาดตะฮัจญุด อ่านอัลกุรอ่านหรือการอรรถาธิบายอัลกุรอ่าน</p> <p>- ส่งเสริมให้ผู้บริหารมีการตรวจสอบและประเมินการปฏิบัติงานของตนเองด้านความซัจจริงและรับผิดชอบอย่างสม่ำเสมอ</p>

แนวทางการพัฒนาเป็นรายด้าน	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม		แนวทางการพัฒนาเพิ่มเติม
		ปรับปรุง	ตัดทิ้ง	
<p>3.5 ส่งเสริมให้ผู้บริหารปฏิบัติตามหลักการอิสลามเกี่ยวกับการมีจุดยืนต่อปัญหาที่เกิดขึ้น ความสัจจริง และมีความรับผิดชอบเป็นที่ไว้วางใจ (Al-Siddiq & Al-Amanah) ในการบริหารงาน และชีวิตประจำวัน</p> <p>3.6 ส่งเสริมให้ผู้บริหารปฏิบัติให้เป็นนิสัยความเคยชินในการตามแบบอย่างของท่านบีเกี่ยวกับ ความเรียบง่าย สมถะ ไม่สร้างภาพ ความมั่นใจในตัวเอง มีมุมมองแง่คิดที่ทันสมัย และยุทธวิธีการทำงานที่ซื่อสัตย์สุจริต</p> <p>4 ด้านมารยาททางสังคม (Akhlakul Karimah)</p> <p>4.1 ส่งเสริมให้ผู้บริหารทำการพัฒนาจิต โดยการสำนึกผิดขออภัยโทษต่ออัลลอฮ์</p>	5	-	-	
	1	4		

แนวทางการพัฒนาเป็นรายด้าน	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม		แนวทางการพัฒนาเพิ่มเติม
		ปรับปรุง	ตัดทิ้ง	
<p>(Istighfar) และตั้งใจแน่วแน่ในการกลับเนื้อกลับตัวปรับปรุงคุณลักษณะผู้นำเกี่ยวกับมารยาททางสังคม(Akhlakul Karimah) เกี่ยวกับการไม่เมินหน้าเมื่อเดินผ่านผู้คน การควบคุมอารมณ์ ตั้งใจฟังผู้ร่วมงาน สภาพเหมาะสมในการใช้สายตา มีพฤติกรรมให้เกียรติต่อผู้ร่วมงาน เสมอต้นเสมอปลาย มีมารยาทนุ่มนวลมั่นคง เป็นกันเองและถ่อมตน มีมนุษยสัมพันธ์ ฟังความคิดเห็น การวางบุคลิกที่น่ายกย่องนับถือ และความสุชุม</p> <p>4.2 ส่งเสริมให้ผู้บริหารปฏิบัติละหมาดตะฮัจญ์พร้อมขอพรต่อพระองค์อัลลอฮ์ ﷻ ให้พระองค์ ﷻ ทรงปรับปรุงคุณลักษณะผู้นำเกี่ยวกับมารยาททางสังคม (Akhlakul Karimah) ให้สอดคล้องกับคุณลักษณะผู้นำตามหลักการอิสลาม</p> <p>4.3 ส่งเสริมให้ผู้บริหารปฏิบัติตามแบบอย่างท่านนบีเป็นประจักษ์เป็นนิสัยเกี่ยวกับความสุภาพอ่อน โยน</p>	5	-	-	<p>- ส่งเสริมให้ผู้บริหารจัดการกิจกรรมพบปะสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารกับผู้ร่วมงานและเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมกับชุมชน เพื่อให้เกิดการพัฒนาทักษะการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม</p> <p>- ส่งเสริมให้ผู้บริหารละหมาดร่วมกัน (Jama ah) อย่างสม่ำเสมอเพื่อให้เกิดความตระหนักของการทำงานเป็นทีม และความเท่าเทียมกัน อันจะนำไปสู่การให้เกียรติต่อกันและกัน การถ่อมตน และการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี</p> <p>-- ส่งเสริมให้ผู้บริหารทำการถือศีลตอฮัจญ์เพื่อให้เกิดความสำรวมทางกายวาจาใจ และเกิดความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น</p>
	5	-	-	
	1	4	-	

แนวทางการพัฒนาเป็นรายด้าน	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม		แนวทางการพัฒนาเพิ่มเติม
		ปรับปรุง	ตัดทิ้ง	
<p>5. ด้านการเผยแผ่ และสื่อสารอิสลาม (AI-Tabligh)</p> <p>5.1 ส่งเสริมให้ผู้บริหารยกระดับความเข้มแข็งต่ออัลลอฮ์ ﷻ (Taqwa) โดยวิธีศึกษาอัลกุรอาน อัลฮาดิษที่เกี่ยวข้อง บทลงโทษของผู้ไม่ทำการเผยแผ่และสื่อสารคำสอนอิสลาม (AI-Tabligh) ตั้งปณิธานที่แน่วแน่ที่จะสื่อสารพูดคุยยกระดับคุณธรรมผู้ร่วมงานให้เกิดความเลื่อมใสต่อหลักการอิสลาม ศึกษาและสื่อสารเกี่ยวกับเป้าหมายการทำงานที่มีเจตนารมเพื่อภักดีต่ออัลลอฮ์ ﷻ</p> <p>5.2 ส่งเสริมให้ผู้บริหารสื่อสารสอดแทรกคำสอนอิสลามในการแก้ปัญหาส่วนตัวและการทำงาน</p> <p>5.3 ส่งเสริมให้ผู้บริหารทำการศึกษาอิสลามแบบกลุ่ม (Halaqah) เกี่ยวกับการสร้างจิตสำนึกให้เกิดความห่วงรัก เมตตาต่อผู้ที่ไม่ปฏิบัติภักดีต่อพระองค์อัลลอฮ์ ﷻ ศึกษาวิธีการชักชวนผู้ร่วมงานแบบมีวิทย์ปัญญา (Hikmah) ศึกษาวิธีการ และแนวทางการทำงานที่ยึดถือ</p>	5	-	-	
	5	-	-	

แนวทางการพัฒนาเป็นรายด้าน	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม		แนวทางการพัฒนาเพิ่มเติม
		ปรับปรุง	ตัดทิ้ง	
	5	-	-	- ส่งเสริมให้ผู้บริหารทำการ ประชุมกับผู้ร่วมงานเพื่อรับ ฟังข้อคิดที่สะท้อนจากการ ปฏิบัติงานบริหารของตนเอง เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขการ ทำหน้าที่การบริหารของตน ให้ดีขึ้น
	4	1	-	- ส่งเสริมให้ผู้บริหารจัด กิจกรรมวิชาการและคุณธรรม ทางศาสนาแบบกลุ่ม (Halaqoh) เช่นละหมาดตะหัจ ญัต อ่านอัลกุรอานหรือการ อรรถาธิบายอัลกุรอาน
	4	1	-	- ส่งเสริมให้ผู้บริหารมีการ ตรวจสอบและประเมินการ ปฏิบัติงานของตนเองด้าน ความสำจริงและรับผิดชอบ อย่างสม่ำเสมอ
	5	-	-	
		-		

แนวทางการพัฒนาเป็นรายด้าน	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม		แนวทางการพัฒนาเพิ่มเติม
		ปรับปรุง	ตัดทิ้ง	
<p>5.4 ส่งเสริมให้ผู้บริหารทำการพัฒนาจิตโดยการสำนึกผิดขออภัยโทษต่ออัสตอฮฺ (Istighfar) และตั้งใจแน่วแน่ในการกลับเนื้อกลับตัวปรับปรุงคุณลักษณะตนเอง พร้อมขอพรต่อพระองค์อัสตอฮฺให้พระองค์ทรงประทานกำลังใจให้เข้มแข็งเพื่อเผยแผ่และสื่อสารคำสอนอิสลาม (AI-Tabligh)</p>	5	-	-	
<p>5.5 ส่งเสริมให้ผู้บริหารประพฤติตนเป็นอุสวาตุลhasanah (แบบอย่างที่ดี) ตามหลักคุณธรรมจริยธรรมอิสลามและทั่วไปอย่างเคร่งครัดเพื่อให้ผู้ร่วมงานปฏิบัติตาม</p>	5	-	-	
<p>6 ด้านกายภาพและสุขภาพ</p> <p>6.1 ส่งเสริมให้ผู้บริหารปฏิบัติเกี่ยวกับแบบอย่างท่านนบีเกี่ยวกับการรักษาความสะอาด สุขลักษณะที่ดีเกี่ยวกับการอุปโภคบริโภคที่ดี การห่างไกลสิ่งเสพติด</p>		-	-	

แนวทางการพัฒนาเป็นรายด้าน	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม		แนวทางการพัฒนาเพิ่มเติม
		ปรับปรุง	ตัดทิ้ง	
<p>6.2 ส่งเสริมให้ผู้บริหารปฏิบัติให้เป็นนิสัยแบบสม่ำเสมอเกี่ยวกับการปฏิบัติตามแบบอย่างท่านบิด้ด้านการดูแลคุณภาพภายนอกและสุขภาพให้อยู่ในสภาพสมบูรณ์อยู่เสมอ</p> <p>6.3 ส่งเสริมให้โรงเรียนมีนโยบายให้สวัสดิการค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับตรวจสุขภาพประจำปีแบบละเอียดที่มีคุณภาพสำหรับผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษา</p>	5	-	-	-
<p>7 ด้านการประชุมปรึกษาหารือแบบอิสลาม (Al-Syura)</p> <p>7.1 ส่งเสริมและสนับสนุนโครงการฝึกอบรมสำหรับผู้บริหารเกี่ยวกับการใช้หลักการประชุมปรึกษาหารือแบบอิสลาม (Al-Syura) เกี่ยวกับความสำคัญหลักการ กระบวนการ และวิธีการประชุมปรึกษาหารือตามหลักการอิสลาม</p>	5	-	-	<p>- ส่งเสริมให้ผู้บริหารผู้บริหารรับฟังให้ความสำคัญต่อเนื้อหาข้อคิดเห็นของผู้ร่วมงานมากกว่าการพิจารณาที่คุณลักษณะของผู้ร่วมงานที่ให้ข้อคิดเห็น</p>

แนวทางการพัฒนาเป็นรายด้าน	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม		แนวทางการพัฒนาเพิ่มเติม
		ปรับปรุง	ตัดทิ้ง	
7.2 ส่งเสริมให้ผู้บริหารยึดถือแบบอย่างท่านนบีเกี่ยวกับหลักการกระบวนกร และวิธีการประชุมปรึกษาหารือ (Al-Syura) ตามหลักการอิสลาม	5	-	-	-
7.3 ส่งเสริมให้ผู้บริหารศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาอิสลาม	5	-	-	
ส่งเสริมให้ผู้บริหารผู้บริหารรับฟังให้ความสำคัญต่อเนื้อหาข้อคิดเห็นของผู้ร่วมงานมากกว่าการพิจารณาที่คุณลักษณะของผู้ร่วมงานที่ให้ข้อคิดเห็น	5	-	-	

3. แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำทางการการศึกษาตามหลักการอิสลามสำหรับผู้บริหารโรงเรียน
 เอกชนสอนศาสนาอิสลามสามจังหวัดชายแดนภาคใต้
 ตารางที่ 10 แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำทางการการศึกษาตามหลักการอิสลามของผู้บริหาร
 โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ

องค์ประกอบ	แนวทางการพัฒนา
<p>1. ด้านความรู้และทักษะการบริหาร (Al-Fathanah)</p>	<p>1.1 ส่งเสริมให้ผู้บริหารพบปะพูดคุยระหว่างผู้บริหารด้วยกันเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเทคนิควิธีการบริหารงานใหม่ๆที่กระตุ้นสติปัญญาและมีประสิทธิภาพประสิทธิผล</p> <p>1.2 ส่งเสริมให้ผู้บริหารเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากร การวิเคราะห์แนวโน้ม ทิศทางการพัฒนา ความท้าทายที่จะเกิดกับองค์กรในอนาคตเพื่อใช้เป็นแนวทางการจัดการปัญหาและความเสี่ยง</p> <p>1.3 ส่งเสริมให้ผู้บริหารศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาอิสลาม</p> <p>1.4 ส่งเสริมให้ผู้บริหารสร้างผลงานวิชาการนำเสนอผ่านทางการประชุมวิชาการหรือสื่อสาธารณะต่างๆ</p>
<p>2. ด้านการยึดมั่นและปฏิบัติตามหลักศรัทธาที่ถูกต้อง (Aqidah Salamah)</p>	<p>2.1 สนับสนุนให้ผู้บริหารปฏิบัติให้เป็นนิสัยความเคยชินต่อการตามแบบอย่างท่านนบีมุฮัมมัดเกี่ยวกับนำหลักศรัทธามาปรับใช้เป็นแนวทางการทำงาน การดำเนินชีวิต การมีเจตคติ ทรรศนะคติ หลักการจุดมุ่งหมายของการทำงาน และการดำเนินชีวิตให้บรรลุเป้าหมาย <i>เชิงฟิกรียะฮ์</i> (อุดมการณ์)</p> <p>2.2 ส่งเสริมให้ผู้บริหาร ยึดมั่น ปฏิบัติตามหลักศรัทธาที่ถูกต้องตามแนวทางอะฮ์ลิสสุนนะฮ์วัลยามาอะฮ์</p> <p>2.3 ส่งเสริมให้ผู้บริหารพูดคุยให้ข้อมูลเกี่ยวกับ<i>หลักอากิดะฮ์</i> (ศรัทธา) ที่ถูกต้องแก่ผู้ร่วมงาน</p> <p>2.4 ส่งเสริมให้ผู้บริหารศึกษาต่อหลักสูตรที่เกี่ยวกับบริหารการศึกษาอิสลามหรือเกี่ยวกับหลักสูตรและการสอนศาสนาอิสลาม</p> <p>2.5 ส่งเสริมให้ผู้บริหารจัดกิจกรรมวิชาการและคุณธรรมทางศาสนาแบบกลุ่ม (Halaqoh) เช่น ละหมาดตะหัจญุด อ่านอัลกุรอานหรือการอรรถาธิบายอัลกุรอาน</p>

องค์ประกอบ	แนวทางการพัฒนา
<p>3. ด้านความซัจจริงและเป็นที่ยอมรับ (Al-Siddiq & Al-Amanah)</p>	<p>3.1 ส่งเสริมให้ผู้บริหารศึกษาอัลกุรอาน อัลฮาดิษเกี่ยวกับประโยชน์ ผลบุญและบทลงโทษของผู้ไม่รักษาความซัจจริงและการเป็นที่ยอมรับ (Al-Siddiq & Al-Amanah)</p> <p>3.2 ส่งเสริมให้ผู้บริหารศึกษาศาสนาแบบกลุ่ม (Halaqah) เกี่ยวกับการพูดจริงทำจริง การตัดสินใจที่ยึดถือตามหลักการอิสลาม</p> <p>3.3 ส่งเสริมให้ผู้บริหารฟังการบรรยายศาสนาเกี่ยวกับประโยชน์ ผลบุญและบทลงโทษของผู้ไม่รักษาความซัจจริงและการเป็นที่ยอมรับ (Al-Siddiq & Al-Amanah)</p> <p>3.4 ส่งเสริมให้ผู้บริหารละหมาดตะฮัจญุด และขอพรต่ออัลลอฮ์ให้เปลี่ยนแปลงคุณลักษณะที่มีความซัจจริงและเป็นที่ยอมรับ (Al-Siddiq & Amanah)</p> <p>3.5 ส่งเสริมให้ผู้บริหารปฏิบัติตามหลักการอิสลามเกี่ยวกับการมีจุดยืนต่อปัญหาที่เกิดขึ้น ความซัจจริง และมีความรับผิดชอบเป็นที่ยอมรับ (Al-Siddiq & Al-Amanah) ในการบริหารงาน และชีวิตประจำวัน</p> <p>3.6 ส่งเสริมให้ผู้บริหารปฏิบัติให้เป็นนิสัยความเคยชินในการตามแบบอย่างของท่านนบีเกี่ยวกับ ความเรียบง่ายสมถะ ไม่สร้างภาพ ความมั่นใจในตัวเอง มีมุมมองแง่คิดที่ทันสมัย และยุทธวิธีการทำงานที่ซื่อสัตย์ สุจริต</p> <p>3.7 ส่งเสริมให้ผู้บริหารทำการประชุมกับผู้ร่วมงานเพื่อรับฟังข้อคิดที่สะท้อนจากการปฏิบัติงานบริหารของตนเองเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขการทำหน้าที่การบริหารของตนเองให้ดียิ่งขึ้น</p> <p>3.8 ส่งเสริมให้ผู้บริหารมีการตรวจสอบและประเมินการปฏิบัติงานของตนเองด้านความรับผิดชอบ และความซัจจริงอย่างสม่ำเสมอ</p>

องค์ประกอบ	แนวทางการพัฒนา
<p>4 ด้านมารยาททางสังคม (Akhlakul Karimah)</p>	<p>4.1 ส่งเสริมให้ผู้บริหารทำการพัฒนาจิตโดยการสำนึกผิดขออภัยโทษ ต่ออัลลอฮ์ (Istighfar) และตั้งใจแน่วแน่ในการกลับเนื้อกลับตัวปรับปรุง คุณลักษณะผู้นำเกี่ยวกับมารยาททางสังคม (Akhlakul Karimah) เกี่ยวกับการไม่เมินหน้าเมื่อเดินผ่านผู้คน การควบคุมอารมณ์ ตั้งใจฟังผู้ร่วมงาน สภาพเหมาะสมในการใช้สายตา มีพฤติกรรมให้เกียรติต่อผู้ร่วมงาน เสมอ ดันเสมอปลาย มีมารยาท นุ่มนวลมั่นคง เป็นกันเองและถ่อมตน มีมนุษย สัมพันธ์ ฟังความคิดเห็น การวางบุคลิกที่น่ายกย่องนับถือ และมีความ สุขุม</p> <p>4.2 ส่งเสริมให้ผู้บริหารทำการละหมาดตะฮัจญุดพร้อมขอพรต่อพระองค์ อัลลอฮ์ให้พระองค์ทรงปรับปรุงคุณลักษณะผู้นำเกี่ยวกับมารยาททาง สังคม (Akhlakul Karimah) ให้สอดคล้องกับคุณลักษณะผู้นำตาม หลักการอิสลาม</p> <p>4.3 ส่งเสริมให้ผู้บริหารจัดกิจกรรมพบปะสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง ผู้บริหารกับผู้ร่วมงานและเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมกับชุมชนเพื่อให้เกิด การพัฒนาทักษะการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม</p> <p>4.4 ส่งเสริมให้ผู้บริหารละหมาดร่วมกัน (Jama ah) อย่างสม่ำเสมอเพื่อให้เกิด ความตระหนักของการทำงานเป็นทีม และความเท่าเทียมกันอันจะ นำไปสู่การให้เกียรติต่อกันและกัน การถ่อมตน และการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ ดี</p> <p>4.5 ส่งเสริมให้ผู้บริหารปฏิบัติตามแบบอย่างท่านนบีเป็นประจําจนเป็น นิสัยเกี่ยวกับความสุภาพอ่อนโยน</p> <p>4.6 ส่งเสริมให้ผู้บริหารทำการถือศีลอดสุนัตเพื่อให้เกิดความสำรวมทาง กายวาจา ใจ เกิดความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น และมีการควบคุมอารมณ์</p>
<p>5 ด้านการเผยแผ่และสื่อสารคำ สอนอิสลาม (Al-Tabligh)</p>	<p>5.1 ส่งเสริมให้ผู้บริหารยกระดับความเข้มแข็งต่ออัลลอฮ์ (Taqwa) โดยวิธี ศึกษาอัลกุรอาน อัลฮาดิษที่เกี่ยวข้องบทลงโทษของผู้ไม่ทำการเผยแผ่และ สื่อสารคำสอนอิสลาม (Al-Tabligh) ตั้งปณิธานที่แน่วแน่ที่จะสื่อสาร พุศุขยกระดับคุณธรรมผู้ร่วมงานให้เกิดความเลื่อมใสต่อหลักการอิสลาม ศึกษาและสื่อสารเกี่ยวกับเป้าหมายการทำงานที่มีเจตนารมณ์เพื่อภักดี ต่ออัลลอฮ์</p>

องค์ประกอบ	แนวทางการพัฒนา
	<p>5.2 ส่งเสริมให้ผู้บริหารสื่อสารสอดแทรกคำสอนอิสลามในการแก้ปัญหาส่วนตัว และการทำงาน</p> <p>5.3 ส่งเสริมให้ผู้บริหารทำการศึกษาอิสลามแบบกลุ่ม (Halaqah) เกี่ยวกับการสร้างจิตสำนึกให้เกิดความห่วงรัก เมตตาต่อผู้ที่ไม่ปฏิบัติดีดีต่อพระองค์อัลลอฮ์ ศึกษาวิธีการชักชวนผู้ร่วมงานแบบมีวิทญ์ปัญหา (Hikmah) ศึกษาวิธีการ และแนวทางการทำงานที่ยึดถือคำสอน และยึดถือบทบัญญัติอิสลาม</p> <p>5.4 ส่งเสริมให้ผู้บริหารทำการพัฒนาจิต โดยการสำนึกผิดขอภัยโทษต่ออัลลอฮ์ (Istighfar) และตั้งใจแน่วแน่ในการกลับเนื้อกลับตัวปรับปรุงคุณลักษณะตนเอง</p> <p>5.5 ส่งเสริมให้ผู้บริหารทำการละหมาดตะฮัจญุดพร้อมขอพรต่อพระองค์อัลลอฮ์ให้ทรงประทานกำลังใจให้เข้มแข็งปรับปรุงคุณลักษณะผู้นำเกี่ยวกับการเผยแผ่และสื่อสารคำสอนอิสลาม (Al-Tabligh)</p> <p>5.6 ส่งเสริมให้ผู้บริหารประพัตดินเป็นอุสวาตุลฮะसानะฮ์ (แบบอย่างที่ดี) ตามหลักคุณธรรมจริยธรรมอิสลามและทั่วไปอย่างเคร่งครัดเพื่อเป็นการเผยแผ่คำสอนอิสลามให้ผู้ร่วมงานปฏิบัติตาม</p>
6 ด้านกายภาพและสุขภาพ	<p>6.1 ส่งเสริมให้ผู้บริหารศึกษาเข้มขันสู่การปฏิบัติต่อแบบอย่างท่านนบีเกี่ยวกับการรักษาความสะอาด สุขลักษณะที่ดีเกี่ยวกับการอุปโภคบริโภคที่ดี การห่างไกลสิ่งเสพติดอันตราย สุขลักษณะที่ดีเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพให้สมบูรณ์แข็งแรง โดยการออกกำลังกาย และสร้างการตระหนักเพื่อปฏิบัติตัวให้ห่างไกลโรคร้ายต่างๆเพื่อสู่ประสิทธิภาพในการทำงานสูงสุด</p> <p>6.2 ส่งเสริมให้ผู้บริหารปฏิบัติให้เป็นนิสัยแบบสม่ำเสมอเกี่ยวกับการปฏิบัติตามแบบอย่างท่านนบีด้านการดูแลบุคลิกภาพภายนอกและสุขภาพให้อยู่ในสภาพสมบูรณ์อยู่เสมอ</p> <p>6.3 ส่งเสริมให้โรงเรียนมีนโยบายให้สวัสดิการค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับตรวจสอบสุขภาพประจำปีแบบละเอียดที่มีคุณภาพสำหรับผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษา</p>

องค์ประกอบ	แนวทางการพัฒนา
<p>7 ด้านการประชุมปรึกษาหารือแบบอิสลาม (Al-Syura)</p>	<p>7.1 ส่งเสริมและสนับสนุน โครงการฝึกอบรมสำหรับผู้บริหารเกี่ยวกับการใช้หลักการประชุมปรึกษาหารือแบบอิสลาม (Al-Syura) เกี่ยวกับ ความสำคัญ หลักการ กระบวนการ และวิธีการประชุมปรึกษาหารือตาม หลักการอิสลาม</p> <p>7.2 ส่งเสริมให้ผู้บริหารยึดถือแบบอย่างท่านนบีเกี่ยวกับหลักการ กระบวนการ และวิธีการประชุมปรึกษาหารือ (Al-Syura) ตามหลักการ อิสลาม</p> <p>7.3 ส่งเสริมให้ผู้บริหารศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นเกี่ยวกับการบริหาร การศึกษาอิสลาม</p> <p>7.4 ส่งเสริมให้ผู้บริหารผู้บริหารรับฟังให้ความสำคัญต่อเนื้อหาข้อคิดเห็น ของผู้ร่วมงานมากกว่าการพิจารณาที่คุณลักษณะของผู้ร่วมงานที่ให้ ข้อคิดเห็น</p>

Prince of Songkla University
Pattani Campus

4. แบบบันทึกความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิต่อแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำทางการศึกษาตามหลักการอิสลาม

องค์ประกอบ	เสนอแนะแนวทางพัฒนาเพิ่มเติม
1. ด้านความรู้และทักษะการบริหาร (Al-Fathanah)	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
2. ด้านการมีหลักศรัทธาที่ถูกต้อง (Aqidah Salamah)	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
3. ด้านความซัจจริงและเป็นที่ยอมรับ (Al-Siddiq & Al-Amanah)	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
4 ด้านมารยาททางสังคม (Akhlakul Karimah)	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>

องค์ประกอบ	เสนอแนะแนวทางพัฒนาเพิ่มเติม
5 ด้านการเผยแพร่และสื่อสารคำสอนอิสลาม (AI-Tabligh)	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
6 ด้านกายภาพและสุขภาพ	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
7 ด้านการการประชุมปรึกษาหารือแบบอิสลาม (AI-Syura)	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>

ภาคผนวก

1. รายชื่องานวิจัยและนักวิชาการที่มีพรสวรรค์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะ
คุณลักษณะผู้นำตามหลักการอิสลาม
2. รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิที่ทำการตรวจสอบแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำทางการศึกษา
ตามหลักการอิสลามสำหรับผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดน
ภาคใต้

Prince of Songkla University
Pattani Campus

5. รายชื่อนักวิชาการและเอกสารที่ใช้อ้างอิงเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาคุณลักษณะผู้นำตามหลักการอิสลามที่ใช้อ้างอิงสำหรับการวิจัยนี้

ตารางที่ 11 แสดงรายชื่อนักวิชาการและเอกสารที่ใช้อ้างอิงเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาคุณลักษณะผู้นำตามหลักการอิสลามสำหรับการวิจัยนี้

ลำดับที่	แนวทางพัฒนา	นักวิชาการ
1	1.1 ส่งเสริมการพัฒนาความศรัทธา (Iman) และความขำเกรง (Taqwa) ต่ออัลลอฮ์ 1.2 ส่งเสริมพัฒนาความพอเพียงไม่โลภหลงไหล 1.3 ส่งเสริมพัฒนาความเมตตาจิต	Mas Muhammad Iqbal Al Afghani (2008) Study of Muhammad Iqbal's thought About The Concept of Islamic Education in Creating Human Beings. Islamic Religious Institute of Sunan Ampel Surabaya.
2	2.1 ส่งเสริมการรำลึกต่ออัลลอฮ์เพื่อพัฒนาจิต 2.2 ส่งเสริมให้ผู้บริหารปรับเปลี่ยนคุณลักษณะให้สอดคล้องกับความหมายใน 99 พระนามอัลลอฮ์	Khoirunnisa, L. (2016). The Relationship between Reafding Habits of Asmaul Husna with Emotional Intelligence of 4 Student Grade Madrasah Aliyah Nurul Ummah Yogyakarta. Bachelor Degree Thesis. Islam Negeri Sunan Kalijaga University.
3	3.1 ส่งเสริมการขอกอภัยโทษ (Taubat) ต่ออัลลอฮ์ เพื่อปรับเปลี่ยนคุณลักษณะ 3.2 อ่านและศึกษาอัล-กุรอาน และอัลฮาดิษ	Ahmad Mustafa Al-maraghi, 1989. Tafsir Al-maragi. CV.Toha Putra Semarang
4	4.1 ส่งเสริมการละหมาดตะฮัจญุดพร้อมขอพรเพื่อพัฒนากำลังใจที่เข้มแข็งเพื่อพัฒนาคุณลักษณะผู้นำตามหลักการอิสลาม	Toni Ardi Rafsanjani, (2013). Pengaruh Shalat Tahajud Terhadap Aklaq Mahasantri Pondok Haj-jah Nuriyah Sabran Agkatan 2011 dan 2012. Yogyakarta. Islam Negeri Sunan Kalijaga University.

ลำดับที่	แนวทางการพัฒนา	นักวิชาการ
5	5.1 ส่งเสริมให้ผู้บริหารพัฒนา คุณลักษณะโดยยึดปฏิบัติตามตัวแบบ ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ 5.2 ส่งเสริมให้สร้างความเคยชินใน การปฏิบัติตามคุณลักษณะผู้นำ แบบอย่างท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ	Taufan, A. B. & Budiharto, S. (2008) The Proses of Prophetic Leadership Development . Master Thesis. Indonesian Islamic University.
6	1. ส่งเสริมให้ผู้บริหารพัฒนา คุณลักษณะโดยการศึกษาด้วยตนเอง	ประสิทธิ์ เขียวศรี. (2544). การนำเสนอแบบจำลอง การพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน ที่บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร ศษ.ศษ.บัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
7	ส่งเสริมให้ผู้บริหารสนทนากลุ่ม (Halaqah) เพื่อศึกษาพัฒนาคุณลักษณะ ผู้นำทางการศึกษาตามหลักการอิสลาม	ยาศารี กาเซ็ง, (2558) การจัดกิจกรรมหะละเกาะฮู เพื่อพัฒนานักศึกษา วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี. วิทยานิพนธ์ มหาวบัณฑิต. สาขาอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
8	ส่งเสริมให้ผู้บริหารใช้ กระบวนการพัฒนา ศึกษาเรียนรู้ ปฏิบัติ วิธีการ และประเมินตน	ไพโรจน์ พรหมมีเนตร (2552). รูปแบบการพัฒนา ภาวะผู้นำทางการศึกษาตามหลักพุทธธรรม. คุษฎี นิพนธ์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

6. รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่านที่ได้ทำการตรวจสอบร่างแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำทางการศึกษาตามหลักการอิสลามสำหรับผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

- 1) รองศาสตราจารย์ ดร. อิบรอฮีม ณรงค์รักษาเขต รองผู้อำนวยการฝ่ายบัณฑิตศึกษาและวิจัย วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
- 2) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มะรอนิง สาแลแม อาจารย์ประจำหลักสูตร กฎหมายอิสลาม ภาควิชาอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
- 3) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นิลาละ แวอุเซ็ง ประธานบริหารหลักสูตร ศีษษาสาตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารและการจัดการศึกษาอิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
- 4) ดร. ฮากัม เสงปียา อาจารย์ประจำหลักสูตร ศีษษาสาตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารและการจัดการศึกษาอิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
- 5) ดร. ชัมซุ สาอุ อาจารย์ประจำหลักสูตร ศีษษาสาตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารและการจัดการศึกษาอิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ภาคผนวก ฅ

นิพนธ์ต้นฉบับ (Manuscript)

Prince of Songkla University
Pattani Campus

การวิเคราะห์องค์ประกอบและแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำตามหลักการอิสลามของ
ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้

นายวัฒนชัย เนสะและ* อะห์มัด ยี่สุนทรง**

*นักศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาวิชาอิสลามศึกษา

**Ph.D. (อุดมศึกษา), ผู้ช่วยศาสตราจารย์

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะผู้นำตามหลักการอิสลาม และศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำตามหลักการอิสลามสำหรับผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ หัวหน้าฝ่าย รองหัวหน้าฝ่ายและตัวแทนครูผู้สอน จำนวน 649 คน ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้สถิติการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis : EFA) วิเคราะห์ด้วยวิธีสกัดองค์ประกอบ (Principal Component Analysis) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป และการศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำตามหลักการอิสลาม ใช้การสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญจำนวน 16 คน

ผลการวิจัยพบว่าองค์ประกอบคุณลักษณะผู้นำตามหลักการอิสลามของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ พร้อมด้วยผลเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำตามหลักการอิสลามที่สำคัญมีดังนี้

1. ด้านความรู้และทักษะการบริหาร 1) ผู้บริหารสมควรแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เทคนิควิธีการบริหารงานใหม่ๆ ต่อกัน 2) ส่งเสริมให้ผู้บริหารเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับแนวโน้ม ทิศทางการพัฒนา และความท้าทายในอนาคต 3) สมควรศึกษาเรียนรู้ฝึกฝนด้วยตนเองในแขนงความรู้ และทักษะที่หลากหลาย
2. ด้านศรัทธาที่ถูกต้องและบริสุทธิ์ใจเพื่ออัลลอฮ์ ﷻ 1) สมควรยึดมั่นปฏิบัติตามหลักศรัทธา ตามแนวทางอะฮ์ลิสสุนนะฮ์วัลยามาอะฮ์ 2) ผู้บริหารสมควรพุดคุยในวาระการประชุมเกี่ยวกับการทำงานเพื่อให้บรรลุผลเชิงอุดมการณ์อิสลาม 3) สมควรจัดกิจกรรมวิชาการ และศึกษาคุณธรรมอิสลามแบบกลุ่ม (Halaqoh)
3. ด้านความซัจจริงและน่าเชื่อถือ 1) สมควรศึกษาเกี่ยวกับผลบุญ และบาปของผู้ไม่รักษาความซัจจริงและน่าเชื่อถือ 2) สมควรฟังการบรรยายธรรมศาสนาเกี่ยวกับผลบุญ และบาปของผู้ที่ไม่รักษาความซัจจริงและความน่าเชื่อถือ 3) สมควรให้ผู้ร่วมงานมีการประเมินการปฏิบัติงานของผู้บริหารได้

4. ด้านมารยาททางสังคม 1) สมควรทำการพัฒนาจิต โดยการสำนึกผิดขอภัยโทษ ต่ออัลลอฮ์^ﷻ ในข้อบกพร่องอย่างสม่ำเสมอ 2) สมควรเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมกับชุมชนเพื่อพัฒนาทักษะการปฏิสัมพันธ์ 3) สมควรฝึกฝนเกี่ยวกับมารยาทร่วมสมัยเพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคมแบบพหุวัฒนธรรม

5. ด้านการเผยแผ่และสื่อสารคำสอนอิสลาม 1) สมควรระมัดระวังคำพูดพร้อมด้วยขอบพระพรเพื่อให้ตนเอง และทุกคนอยู่ในคำสอนของพระองค์อัลลอฮ์^ﷻ 2) สมควรสื่อสารสอดแทรกคำสอนอิสลามในการแก้ปัญหา 3) สมควรประพาดิตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ทุกคน

6. ด้านกายภาพและสุขภาพ 1) สมควรสร้างความเคยชินต่อการตามแบบอย่างของท่านนบีมุฮัมมัด ^ﷺ เกี่ยวกับความสะอาด และการดูแลสุขภาพให้สมบูรณ์แข็งแรงอยู่เสมอ 2) โรงเรียนสมควรให้สวัสดิการตรวจสุขภาพประจำปีแบบมีคุณภาพ

7. ด้านการประชุมปรึกษาหารือ 1) สมควรเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการประชุมแบบชุรออ 2) สมควรให้ความสำคัญต่อเนื้อหาข้อคิดเห็นของผู้ร่วมงานมากกว่าพิจารณาที่ตัวบุคคล

Prince of Songkla University
Pattani Campus

คำสำคัญ : การวิเคราะห์องค์ประกอบ, คุณลักษณะผู้นำ, ตามหลักการอิสลาม, ผู้บริหาร.

A Factor Analysis and Guidelines for Developing of Traits Administrators from Islamic Principles in Islamic Private Schools in Southern Border Provinces.

Mr. Wattanachai Nesalaeh* and Ahmad Yeesunsong**

**Ph.D. Candidate (Islamic Studies), College of Islamic Studies, Prince of Songkla University*

***Ph.D. (Education), Lecturer, College of Islamic Studies, Prince of Songkla University.*

ABSTRACT

This research is a mixed method research which aims to analyze the components of leadership traits based on Islamic principles and to study guidelines for developing leadership traits based on Islamic principles of Islamic private school administrators in southern border provinces. The 649 samples used in this research include head of divisions, deputy head of division and teachers' representatives. For quantitative data, questionnaires were employed to collect the research data and the exploratory factor analysis (EFA) technique with statistical software package was used to analyze the data. For qualitative data, focus group discussion with 16 expert panels was employed to collect the data. The results of EFA provided evidence for the seven-dimensional nature of leadership traits of Islamic private school administrators and guideline for their development were as bellows;

1. Knowledge and management skills. The guidelines for their development as follows;

1) administrators should exchange ideas and new management techniques, 2) administrators should be encouraged to attend workshop related to future trends development and its challenges, 3) administrators should engage themselves with self-learning about various discipline of knowledge and skills

2. Principles of faith and to be sincere to Allah. The guidelines for their development as follows; 1) adhering to the faith based on *ahlil al-sunnah wa al-Jamaah*, 2) administrators should talk on the meeting agenda regarding the work to achieve Islamic ideology, and 3) organizing academic activities and studying Islamic morality in groups.

3. The authenticity and trust. The guidelines for their development as follows; 1) studying about the merits and sins of those who fail to keep the authenticity and trust. 2) listening to religious lectures on the merits and sins of those who fail to keep the authenticity and trust and 3) it is desirable for the co-workers to evaluate the performance of the administrators.

4. Social etiquette. The guidelines for their development as follows; 1) developing mental by way of building awareness of wrong doing and making repentance and asking forgiveness consistently

for any deficiency from Allah 2) It is appropriate to participate in social activities with the community to develop interpersonal skills. 3) It is advisable to practice contemporary etiquette for attaining social cohesion in Multicultural society.

5. Propagating and communicating Islamic teaching. The guidelines for their development as follows; 1) performing *Tahajud* congregationally to ask for self and others to be always in the realm of religious teaching, 2) It is worthy to insert Islamic teachings when solving problems. 3) behaving a good example to all.

6. External personality and health. The guidelines for their development as follows; 1) building up familiarity by imitating the example of the Prophet Muhammad (Peace be upon him) regarding to the matter of cleanliness and health care, 2) schools should provide quality health checkup annually.

7. Consultation. The guidelines for their development as follows; 1) it is advisable for administrators to attend training to learn the pattern of consultation in Islam. 2) it is advisable to focus on the content of the participants' comments rather than on considering the individual characteristics.

Prince of Songkla University
Pattani Campus

Keywords: A factor analysis, Leader trait, From Islamic principle, Administrator.

บทนำ

ศาสตร์การบริหารได้วิวัฒนาการไปพร้อมๆกับทฤษฎีผู้นำจากอดีตถึงปัจจุบันมีวิวัฒนาการมาอย่างยาวนาน เพื่อเลือกเอาทฤษฎีผู้นำที่เหมาะสมที่สุด ทันสมัยที่สุด และครอบคลุมมากที่สุด อย่างไรก็ตามก็ยังพบข้อบกพร่อง และช่องว่างอยู่อีกมากมายเมื่อนำมาบริหารองค์กร จากการศึกษาเกี่ยวกับผู้นำผู้วิจัยพบว่ายังมีทฤษฎีผู้นำที่น่าจะทันสมัยที่สุด สมบูรณ์ที่สุดในด้านคุณค่า มีคุณค่าสูงสุดด้านจิตวิญญาณ ได้รับความสำเร็จสูงสุดตามธรรมชาติของประวัติศาสตร์อิสลามที่ได้บันทึกไว้ น่าจะเกิดประสิทธิภาพประสิทธิผลสูงสุดหากนำมาใช้อย่างจริงจัง และมีอิทธิพลต่อมวลมนุษยชาติสูงสุดจนถึงปัจจุบัน ทฤษฎีดังกล่าวนี้คือทฤษฎีผู้นำตามหลักการอิสลามแบบท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ และคุณลักษณะผู้นำตามหลักการอิสลาม ที่มีงานวิจัยผู้นำอิสลามมากมายหลายชิ้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาวิจัยการวิเคราะห์คุณลักษณะผู้นำตามหลักการอิสลามเพื่อใช้เป็นแนวทางด้านผู้นำอิสลามแก่ผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และแก่วงการการศึกษาโดยรวม ในต่างประเทศโดยเฉพาะประเทศอิสลามกำลังได้รับความนิยมนใจ และได้ทำการวิจัยเพื่อนำมาพัฒนาประเทศชาติทั้งในด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และการศึกษา

Sus Budiharto และคณะ (2008) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะผู้นำทางการศึกษาอิสลามแบบท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ (Prophetic Leadership) ต่อมาในปี ค.ศ. 2009 Fauzan และ Budiharto ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับอิทธิพลของการบริหารแบบผู้นำอิสลามแบบท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ (Prophetic Leadership) ต่อความขยันทำงานของเจ้าหน้าที่ ผลวิจัยปรากฏว่าการบริหารแบบใช้คุณลักษณะผู้นำอิสลามแบบท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ส่งผลให้ระดับความขยันทำงานของผู้ร่วมงานสูงขึ้นหลังจากนั้น Sus Budiharto และคณะได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาผู้นำอิสลามแบบท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ อีกหลายชิ้นจนกระทั่งในปี ค.ศ. 2015 Andika Bima Taufan และ Budiharto ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบ และกระบวนการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำแบบท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ (Prophetic Leader) โดยได้ศึกษากระบวนการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำเชิงจิตวิทยาพัฒนาการตามช่วงอายุขัยโดยศึกษาวิเคราะห์พัฒนาการของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ผลการวิจัยพบว่าคุณลักษณะผู้นำตามหลักการอิสลามแบบท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ มีองค์ประกอบประกอบคุณลักษณะ 4 ด้านได้แก่ ความสัตย์จริง (Sidiq) ความน่าเชื่อถือ/รับผิดชอบต่อหน้าที่ (Amanah) การเผยแผ่คำสอน และการสื่อสารคำสอนอิสลาม (Tabligh) มีความเฉลียวฉลาด (Fathanah) 2) การสร้างความเคยชินในการนำผู้นำแบบท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ใน 4 ด้านข้างต้นมาใช้บริหารการศึกษา

อิสลาม และใช้ในการปฏิบัติศาสนกิจในชีวิตประจำวันอย่างสม่ำเสมอ ส่วน Mas Muhammad Iqbal al Afghani (2008) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาผู้นำอิสลามแบบท่านนบีมุฮัมมัด ผลการวิจัยพบว่ามีองค์ประกอบคุณลักษณะ 4 ด้านดังกล่าวข้างต้นเช่นกัน Abu Sinn (2006:138) ให้ทัศนะว่าองค์ประกอบคุณลักษณะผู้นำตามหลักการอิสลามประกอบด้วย 1. การเป็นแบบอย่างที่ดี (Qudwah Hasanah) 2. มีมารยาทดี 3. การประชุมปรึกษาหารือ 4. การฝึกและสอนงานแก่ผู้ร่วมงาน 5. การเชื่อมั่นในความสามารถของผู้ร่วมงาน และมอบอำนาจหน้าที่ในการทำงาน 6. ติดตามผลการทำงานบนพื้นฐานความรับผิดชอบ Kayo (2005:75) ให้ทัศนะว่าคุณลักษณะผู้นำตามหลักการอิสลามประกอบด้วย 1. มีความศรัทธา และขำเกรงต่ออัลลอฮ์ 2. มีความรู้ 3. มีทักษะการจัดการวางแผน และประเมินผล 4. มีความเข้มแข็งหนักแน่นในการปฏิบัติงาน 5. มีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อรับฟังคำวิจารณ์

มีงานวิจัยต่างประเทศ เกี่ยวกับคุณลักษณะผู้นำตามหลักการอิสลามอีกมากมาย แต่น่าเสียดายข้อมูลเหล่านั้นยังไม่ค่อยมีการศึกษาวิจัยหรือตีพิมพ์เผยแพร่ในประเทศไทยเพื่อนำมาเป็นแนวทางพัฒนาคุณลักษณะผู้นำตามหลักการอิสลามเพื่อเป็นประโยชน์ทางวิชาการ โดยรวมและเป็นหลักการเพื่อการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำตามหลักการอิสลามของผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม โดยเฉพาะในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีบริบทของโรงเรียนแบบอิสลามที่แตกต่างจากโรงเรียนแบบทั่วไปทั้งทางด้านศาสนา ความเชื่อ ทัศนคติ เจตคติ มีเอกลักษณ์โดดเด่น และให้ความสำคัญด้านคุณธรรมจริยธรรมอิสลาม ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะผู้นำตามหลักการอิสลามของผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้ การวิจัยนี้จึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งข้อมูลจากการวิจัยนี้น่าจะเป็นเอกสารอ้างอิงที่สำคัญสำหรับการศึกษาวิจัยในประเทศไทยต่อไป และเป็นแนวความคิดพัฒนาคุณลักษณะผู้นำตามหลักการอิสลาม น่าจะมีประโยชน์แก่วงการศึกษาดังกล่าว โดยเฉพาะแก่ผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อไป

5.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะผู้นำตามหลักการอิสลามของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามสามจังหวัดชายแดนภาคใต้
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำตามหลักการอิสลามของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

5.2 วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัยโดยภาพรวมมีดังต่อไปนี้

ระยะที่ 1 การวิเคราะห์ห้องคํ์ประกอบคุณลักษณะผู้นำตามหลักการอิสลามของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาแนวคิด และหลักการของคุณลักษณะผู้นำตามหลักการอิสลามทั่วไป

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างกรอบการศึกษาการวิเคราะห์ห้องคํ์ประกอบคุณลักษณะผู้นำตามหลักการอิสลามของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ขั้นตอนที่ 3 การวิเคราะห์ห้องคํ์ประกอบคุณลักษณะผู้นำตามหลักการอิสลามของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ระยะที่ 2 การศึกษาแนวทางพัฒนาคุณลักษณะผู้นำตามหลักการอิสลามของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาแนวคิด และหลักการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำตามหลักการอิสลามของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ขั้นตอนที่ 2 การยกร่างแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำตามหลักการอิสลามของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบร่างแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำตามหลักการอิสลามของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามสามจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในการนำไปใช้จริง และข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาเพิ่มเติม

ขั้นตอนที่ 4 การยืนยันแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำตามหลักการอิสลามของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามสามจังหวัดชายแดนภาคใต้เกี่ยวกับความ

เหมาะสม ความเป็นไปได้ในการนำไปใช้จริง และข้อเสนอแนะเพิ่มเติมโดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) กับผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญ

ขั้นตอนที่ 5 รายงานผลการวิจัยโดยนำเสนอข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัย
จัดทำร่างการรายงานผลการวิจัย

ขั้นตอนที่ 6 นำเสนอผลการวิจัยในรูปวิทยานิพนธ์ฉบับสมบูรณ์

วิธีดำเนินการวิจัยประกอบด้วย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างมีรายละเอียดดังนี้

1.1 ประชากร ได้แก่ เอกสาร บุคลากรหัวหน้าฝ่ายหรือรองหัวหน้าฝ่าย และตัวแทนครูผู้สอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวนรวม 160 โรงเรียน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย หัวหน้าฝ่ายหรือรองหัวหน้าฝ่ายโรงเรียนละ 4 คน และครูผู้สอนโรงเรียนละ 2 คน รวมเป็น 6 คน จากบุคลากรของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประจำปีการศึกษา 2560 กลุ่มตัวอย่างจำนวนรวม 678 คน จาก 113 โรงเรียน ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญจำนวนรวม 16 คน

2. เครื่องมือในการวิจัย

แบบของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเพื่อเก็บข้อมูลแบ่งเป็น 3 รูปแบบ ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 แบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามที่ใช้กับบุคลากรหัวหน้าฝ่ายหรือรองหัวหน้าฝ่ายของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประจำปีการศึกษา 2559 ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามชนิดมาตรา

ส่วนประเมินค่าเป็นเครื่องมือในการศึกษาวิจัยองค์ประกอบคุณลักษณะผู้นำตามหลักการอิสลามแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน ลักษณะคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับองค์ประกอบคุณลักษณะผู้นำตามหลักการอิสลามของผู้บริหารตามความคิดเห็นของบุคลากร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ของลิเคิร์ต (Likert) จำนวน 116 ข้อ โดยกำหนดระดับค่าคะแนน 5 ระดับ

2.2 การสัมภาษณ์เป็นแบบสัมภาษณ์ที่ไม่มีโครงสร้างเพื่อนำไปใช้กับผู้ทรงคุณวุฒิ โดยการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับการตรวจสอบ และยืนยันแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำตามหลักการอิสลามของผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ใน 7 องค์ประกอบ ประกอบด้วย

- 1) ด้านความซัจจริง และความน่าเชื่อถือ/ความรับผิดชอบ (Sidiq & Amanah)
- 2) ด้านการเผยแผ่และสื่อสารคำสอนอิสลาม (Tabligh)
- 3) ด้านความรู้ มีไหวพริบและทักษะการบริหาร (Fathanah)
- 4) ด้านศรัทธาที่ถูกต้อง และบริสุทธิ์ใจ (Agidah Salimah & Iklas)
- 5) ด้านการประจุมปรึษาหารือ (Syura)
- 6) ด้านมารยาททางสังคม (Akhlagul Karimah)
- 7) ด้านกายภาพ และสุขภาพ (Jasadiysh & Jismiyah)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 การรวบรวมข้อมูลการวิจัยเชิงสำรวจ

การรวบรวมข้อมูลการวิจัยเชิงสำรวจพบว่าข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานะของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ หัวหน้าฝ่ายหรือรองหัวหน้าฝ่ายโรงเรียนละ 4 คน และครูผู้สอนโรงเรียนละ 2 คน รวมเป็น 6 คน จากทั้งหมด 113 โรงเรียน รวมจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 678 คน ผู้ตอบแบบสอบถามได้ตอบแบบสอบถามและส่งคืนจำนวน 649 คน คิดเป็นร้อยละ 95.7 และไม่ส่งคืน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 4.3

3.2 การรวบรวมข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพ

การรวบรวมข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพได้จากผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน และผู้เชี่ยวชาญจำนวน 16 คน จำนวนรวมทั้งหมด 21 คน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามและประมวลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ซึ่งผู้วิจัยจะแยกวิเคราะห์ข้อมูลตามลักษณะของแบบสอบถามแต่ละตอนดังนี้

1) การวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามใช้ค่าความถี่ (Frequencies) ค่าร้อยละ (Percentage)

2) การวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยใช้ค่าสถิติค่ามัธยฐานเลขคณิต ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่าเฉลี่ยคะแนนของตัวแปรนั้นอยู่ในระดับใด ใช้แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ของลิเคิร์ต (Likert) จำนวน 116 ข้อ

5. การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

เพื่อลดจำนวนตัวแปรให้เหลือตัวแปรจำเป็นที่สำคัญ ใช้สถิติการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis : EFA) โดยการวิเคราะห์ด้วยวิธีสกัดองค์ประกอบ "PCA" (Principal Component Analysis) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปโดยตรวจสอบความเหมาะสมของการใช้เทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบด้วยสถิติ Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy (KMO) ซึ่งค่า KMO มีค่าระหว่าง 0-1 โดยมีค่ามากกว่า 0.9 แสดงว่าเหมาะสมดีมาก ถ้าค่าน้อยกว่า 0.5 แสดงว่าไม่ควรใช้ และถือเกณฑ์การเลือกตัวแปรที่เข้าอยู่ในองค์ประกอบตัวใดตัวหนึ่งโดยพิจารณาจากค่าความแปรปรวนของตัวแปร (Eigenvalue) ที่มากกว่า 1 และถือเอาค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ของตัวแปรแต่ละตัวขององค์ประกอบนั้นมีค่าตั้งแต่ 0.6 ขึ้นไป ประกอบด้วยตัวแปรตั้งแต่ 3 ตัวแปรขึ้นไป ตามวิธีของไกเซอร์ (Kaiser)

6. การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มกับผู้เชี่ยวชาญมาสรุปประเด็นโดยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis)

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลการยกร่างแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำตามหลักการอิสลามของผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

6.2 การวิเคราะห์ข้อมูลการตรวจสอบร่างแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำตามหลักการอิสลามของผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามสามจังหวัดชายแดนภาคใต้จากผู้ทรงคุณวุฒิ

6.3 การวิเคราะห์ข้อมูลการยืนยันแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำตามหลักการอิสลามของผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามสามจังหวัดชายแดนภาคใต้จากการสนทนากลุ่มกับผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญ

7. ปรับปรุงแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำตามหลักการอิสลาม

ได้แก่ การนำข้อมูลจากการสนทนากลุ่มกับผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญ มาปรับปรุงแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำทางการศึกษาตามหลักการอิสลามสำหรับผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

8. สรุปผล และอภิปรายผล

ได้แก่ การสรุปผลจากการวิจัย และอภิปรายผลจากการวิจัย

9. นำเสนอผลการวิจัยในรูปวิทยานิพนธ์ฉบับสมบูรณ์

5.3 สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปผลตามวัตถุประสงค์การวิจัย 2 ข้อดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบคุณลักษณะผู้นำตามหลักการอิสลามของผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการวิจัยพบว่ามี 7 องค์ประกอบ ประกอบด้วยรายละเอียดดังนี้

1.1 ด้านความรู้และทักษะการบริหาร (Fathanah) พบว่าประกอบด้วย 3 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบระหว่าง .602 - .623 โดยมีตัวบ่งชี้ผู้บริหารพูดคุยวิธีทำงานที่ทำทนายสติปัญญาของผู้ร่วมงาน มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด (.623) รองลงมาคือ

ตัวแปรบริหารจัดการให้ศึกษาดูงานนอกสถานที่เพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้ร่วมงาน (.606) ส่วนตัวแปร ผู้บริหารพัฒนาคนด้านความรู้ใหม่ๆ เพื่อใช้พัฒนาการบริหารอยู่เสมอมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบน้อยที่สุด (.602) โดยมีค่าไอเคนเท่ากับ 58.893 ค่าร้อยละของความแปรปรวนเท่ากับ 50.770 และค่าร้อยละของความแปรปรวนสะสมเท่ากับ 50.770

1.2 ด้านการมีหลักศรัทธาที่ถูกต้อง (Aqidah Salamah) พบว่ามี 6 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบระหว่าง .523 - .656 โดยมีตัวแปรผู้บริหารแสดงออกถึงการมีวิถีคิดเชิงบูรณาการ ชีวิตการเป็นอยู่กับหลักอิหม่าน (ศรัทธา) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด (.656) รองลงมาคือตัวแปรผู้บริหารแสดงออกถึงการเป็นผู้มีแนวคิดเชิงพิภริยะษุ (อุดมการณ์) (.629) ส่วนตัวแปรผู้บริหารแสดงให้เห็นว่าทำงานโดยคำนึงถึงความสำเร็จของงานตามเป้าหมายที่ได้วางไว้ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบน้อยที่สุด (.523) โดยมีค่าไอเคนเท่ากับ 58.960 ค่าร้อยละของความแปรปรวนเท่ากับ 50.827 และค่าร้อยละของความแปรปรวนสะสมเท่ากับ 50.827

1.3 ด้านความซัจจริงและการเป็นที่ไว้วางใจ (Siddiq & Amanah) มี 16 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบระหว่าง .509 - .634 โดยมีตัวแปรผู้บริหารแสดงให้เห็นถึงการมีนิสัยคิดดี (ซัจจะ) พูดจริงทำจริง และรักษาสัญญา มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด (.634) รองลงมาคือตัวแปรผู้บริหารเป็นผู้ปฏิบัติตนตามคำสอนอิสลาม (.629) ส่วนตัวแปรผู้บริหารกล่าวถึงสิ่งที่ต้องทำให้สำเร็จด้วยความเอาใจจริงเอางัง มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบน้อยที่สุด (.509) โดยมีค่าไอเคนเท่ากับ 2.863 ค่าร้อยละของความแปรปรวนเท่ากับ 2.468 และค่าร้อยละของความแปรปรวนสะสม 55.811

1.4 ด้านมารยาททางสังคม (Akhlakul Karimah) มี 12 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบระหว่าง .512 - .624 โดยมีตัวแปรผู้บริหารมีปฏิสัมพันธ์ไม่เมินหน้าเมื่อเดินผ่านผู้อื่น มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด (.624) รองลงมาคือตัวแปรผู้บริหารสามารถควบคุมอารมณ์ได้ในทุกสถานการณ์ (.600) ส่วนตัวแปรผู้บริหารแสดงให้เห็นถึงความสุขุม มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบน้อยที่สุด (.512) โดยมีค่าไอเคนเท่ากับ 2.299 ค่าร้อยละของความแปรปรวนเท่ากับ 1.982 และค่าร้อยละของความแปรปรวนสะสมเท่ากับ 57.793

1.5 ด้านการเผยแผ่ และสื่อสารคำสอนอิสลาม (Tabligh) มี 7 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบระหว่าง .519 - .673 โดยมีตัวแปรผู้บริหารแสดงออกการดับลิหม

(เผยแผ่) คำสอนอิสลามเกี่ยวกับเป้าหมายของการทำงานตามมโนทัศน์อิสลาม มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด (.673) รองลงมาคือตัวแปรผู้บริหารเป็นผู้คอยให้การ *นาซีฮัต* (ตักเตือน) เพื่อให้เกิดความเลื่อมใสเกี่ยวกับคำสอนอิสลาม (.649) ส่วนตัวแปรผู้บริหารประพฤตินเป็น *อุสวาตุลhasanah* (แบบอย่างที่ดี) ตามคุณธรรม จริยธรรมอิสลามทั่วไปอย่างเคร่งครัดเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้ร่วมงาน มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบน้อยที่สุด (.519) โดยมีค่าไอเคนเท่ากับ 2.161 ค่าร้อยละของความแปรปรวนเท่ากับ 1.863 และค่าร้อยละของความแปรปรวนสะสมเท่ากับ 59.656

1.6 ด้านสุขภาพ และกายภาพ (Sihatul Jismiyah) มี 5 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบระหว่าง .541 - .734 โดยมีตัวแปรผู้บริหารเป็นผู้รักษา ดูแลความสะอาดร่างกาย และเครื่องแต่งกายอยู่เสมอ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด (.734) รองลงมาคือตัวแปรผู้บริหารเป็นผู้ไม่สูบบุหรี่ และสิ่งเสพติด (.687) ส่วนตัวแปรผู้บริหารเป็นผู้ที่มีสุขภาพร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบน้อยที่สุด (.541) โดยมีค่าไอเคนเท่ากับ 1.797 ค่าร้อยละของความแปรปรวนเท่ากับ 1.549 และค่าร้อยละของความแปรปรวนสะสมเท่ากับ 61.205

1.7 ด้านการประชุมปรึกษาหารือแบบอิสลาม (Syura) มี 4 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบระหว่าง .532 - .669 โดยมีตัวแปรผู้บริหารขอ *ซุรอ* (ปรึกษาหารือ) ถึงแม้ในเรื่องที่เล็กน้อย มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด (.669) รองลงมาคือตัวแปรผู้บริหารแสดงให้เห็นถึงการ *ทำซุรอ* (ปรึกษาหารือ) เพื่อแสวงหาความโปรดปรานจากอัลลอฮ์ ﷻ เท่านั้น (.632) ส่วนตัวแปรผู้บริหารอธิบายให้เห็นถึงความสำคัญของการ *ซุรอ* (ปรึกษาหารือ) ตามหลักการอิสลาม มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบน้อยที่สุด (.532) โดยมีค่าไอเคนเท่ากับ 1.442 ค่าร้อยละของความแปรปรวนเท่ากับ 1.243 และค่าร้อยละของความแปรปรวนสะสมเท่ากับ 62.448

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำตามหลักการอิสลามของผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ผ่านการขึ้นชั้นจากผู้เชี่ยวชาญ และผู้ทรงคุณวุฒิเป็นรายด้าน ประกอบด้วยดังนี้

2.1 ด้านความรู้และทักษะการบริหาร (Fathanah)

2.1.1 ส่งเสริมให้ผู้บริหารพบปะพูดคุยระหว่างผู้บริหารด้วยกันเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นวิธีการบริหารงานใหม่ๆ ที่กระตุ้นสติปัญญา และมีประสิทธิภาพประสิทธิผล

2.1.2 ส่งเสริมให้ผู้บริหารเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากร การวิเคราะห์แนวโน้ม ทิศทางการพัฒนา ความท้าทายที่จะเกิดกับองค์กรในอนาคตเพื่อใช้เป็นแนวทางการจัดการปัญหาและความเสี่ยง

2.1.3 ส่งเสริมให้ผู้บริหารศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาอิสลาม

2.1.4 ส่งเสริมให้ผู้บริหารสร้างผลงานวิชาการนำเสนอผ่านการประชุมวิชาการหรือสื่อสาธารณะต่างๆ

2.1.5 ผู้บริหารควรศึกษาเรียนรู้ฝึกฝนด้วยตนเองในแขนงความรู้ และทักษะที่หลากหลาย ประกอบด้วย ทักษะการเรียนรู้คนรอบข้าง ทักษะการสื่อสาร การคิดอย่างเป็นระบบ การคิดริเริ่ม ทักษะการตัดสินใจ ทักษะด้านไอที ทักษะภาษาต่างประเทศ และทักษะการบริหาร

2.2 ด้านการยึดมั่นและปฏิบัติตามหลักศรัทธาที่ถูกต้อง และบริสุทธิ์ใจ (Aqidah Salamah & Ikhlas)

2.2.1 สนับสนุนให้ผู้บริหารปฏิบัติให้เป็นนิสัยความเคยชินต่อการนำหลักศรัทธามาปรับใช้เป็นแนวทางการทำงาน การดำเนินชีวิต การมีเจตคติ ทรนสนะคติ หลักการ จุดมุ่งหมายของการทำงาน และการดำเนินชีวิตให้บรรลุเป้าหมายเชิง *ฟิกรียะฮ์* (อุดมการณ์)

2.2.2 ส่งเสริมให้ผู้บริหารยึดมั่น ปฏิบัติตามหลักศรัทธาที่ถูกต้องตามแนวทางอะฮ์ลิสสุนนะฮ์วัลยามาอะฮ์

2.2.3 ส่งเสริมให้ผู้บริหารพูดคุยให้ข้อมูลเกี่ยวกับ *หลักอากีดะฮ์* (ศรัทธา) ที่ถูกต้องแก่ผู้ร่วมงาน

2.2.4 ส่งเสริมให้ผู้บริหารจัดกิจกรรมวิชาการและคุณธรรมทางศาสนาแบบกลุ่ม (Halaqob) เช่น ละหมาดตะหัจญุด อ่านอัล-กูรอานหรือการอรรถาธิบายอัล-กูรอาน

2.3 ด้านความซัจจริงและเป็นที่ยั่ววางใจ (Siddiq & Amanah)

2.3.1 ส่งเสริมให้ผู้บริหารศึกษาอัล-กูรอาน และอัล-ฮาดิษเกี่ยวกับประโยชน์ผลบุญและบทลงโทษของผู้ไม่รักษาความซัจจริงและการเป็นที่ยั่ววางใจ (Siddiq & Amanah)

2.3.2 ส่งเสริมให้ผู้บริหารศึกษาศาสนาแบบกลุ่ม (Halaqah) เกี่ยวกับการพูดจริงทำจริง การตัดสินใจที่ซัดถึอตามหลักการอิสลาม

2.3.3 ส่งเสริมให้ผู้บริหารฟังการบรรยายศาสนาเกี่ยวกับประโยชน์ผลบุญและบทลงโทษของผู้ไม่รักษาความซัจจริงและการเป็นที่ยั่ววางใจ (Siddiq & Amanah)

2.3.4 ส่งเสริมให้ผู้บริหารละหมาดตะฮัจญุด และขอพรต่ออัลลอฮ์ให้เปลี่ยนแปลงคุณลักษณะที่มีความซัจจริงและการเป็นที่ยั่ววางใจ (Siddiq & Amanah)

2.3.5 ส่งเสริมให้ผู้บริหารปฏิบัติตามหลักการอิสลามเกี่ยวกับการมีจุดยืนต่อปัญหาที่เกิดขึ้น ความซัจจริง และมีความรับผิดชอบเป็นที่ยั่ววางใจ (Siddiq & Amanah) ในการบริหารงาน และชีวิตประจำวัน

2.3.6 ส่งเสริมให้ผู้บริหารปฏิบัติให้เป็นนิสัยความเคษินในการตามแบบอย่างของท่านนบีเกี่ยวกับความเรียบง่ายหรือสมถะ ไม่สร้างภาพ ความมั่นใจในตัวเอง มีมุมมองแง่คิดที่ทันสมัย และบุททวิธีการทำงานที่ซื่อสัตย์สุจริต

2.3.7 ส่งเสริมให้ผู้บริหารทำการประชุมกับผู้ร่วมงานเพื่อรับฟังข้อคิดเห็นที่สะท้อนจากการปฏิบัติงานบริหารของตนเองเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขการทำงานที่การบริหารของตนเองให้ดียิ่งขึ้น

2.3.8 ส่งเสริมให้ผู้บริหารมีการตรวจสอบและประเมินการปฏิบัติงานของตนเองด้านความรับผิดชอบ และความซัจจริงอย่างสม่ำเสมอ

2.3.9 ผู้บริหารสมควรคบค้าสมาคมกับผู้ที่มีความซัจจริงเป็นที่ยั่ววางใจได้ และอยู่ในสิ่งแวดล้อมของผู้คนที่ซัดถึอความซัจจริงเป็นที่ยั่ววางใจได้เพื่อเป็นแบบอย่างที่สามารถหล่อหลอมตนเองให้เป็นผู้ที่มีความซัจจริงเป็นที่ยั่ววางใจได้

2.4 ด้านมารยาททางสังคม (Akhlakul Karimah)

2.4.1 ส่งเสริมให้ผู้บริหารทำการพัฒนาจิต โดยการสำนึกผิดขออภัยโทษต่ออัลลอฮ์ (Istighfar) และตั้งใจแน่วแน่ในการกลับเนื้อกลับตัวปรับปรุงคุณลักษณะผู้นำเกี่ยวกับมารยาททางสังคม (Akhlakul Karimah) เกี่ยวกับการไม่เมินหน้าเมื่อเดินผ่านผู้คน การควบคุมอารมณ์ ตั้งใจฟังผู้ร่วมงาน สุภาพเหมาะสมในการใช้สายตา มีพฤติกรรมให้เกียรติต่อผู้ร่วมงาน เสมอต้นเสมอปลาย มีมารยาท นุ่มนวลมั่นคง เป็นกันเองและถ่อมตน มีมนุษยสัมพันธ์ ฟังความคิดเห็น การวางบุคลิกที่น่ายกย่องนับถือ และมีความสุข

2.4.2 ส่งเสริมให้ผู้บริหารทำการละหมาดตะฮัจญุดพร้อมขอพรต่อพระองค์อัลลอฮ์ให้พระองค์ทรงปรับปรุงคุณลักษณะผู้นำเกี่ยวกับมารยาททางสังคม (Akhlakul Karimah) ให้สอดคล้องกับคุณลักษณะผู้นำตามหลักการอิสลาม

2.4.3 ส่งเสริมให้ผู้บริหาร จัดกิจกรรมพบปะสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารกับผู้ร่วมงานและเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมกับชุมชนเพื่อให้เกิดการพัฒนาทักษะการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม

2.4.4 ส่งเสริมให้ผู้บริหารละหมาดร่วม (Jama ah) กับผู้ร่วมงานให้เป็นประจำสม่ำเสมอเพื่อให้เกิดความตระหนักถึงการทำงานเป็นทีม และความเท่าเทียมกันอันจะนำไปสู่การให้เกียรติต่อกันและกัน การถ่อมตน และการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

2.4.5 ส่งเสริมให้ผู้บริหารปฏิบัติตามแบบอย่างท่านนบีเป็นประจำจนเป็นนิสัยเกี่ยวกับความสุภาพอ่อนโยน

2.4.6 ส่งเสริมให้ผู้บริหารทำการถือศีลอดแบบภาคสมัครใจ (Sunat) เพื่อให้เกิดความสำรวมทางกาย วาจา ใจ เกิดความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น และมีการควบคุมอารมณ์

2.4.7 ผู้บริหารควรมีกิจกรรมพบปะสร้างความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน และผู้คนในชุมชนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมทางความเชื่อ ศาสนา และภาษา เพื่อฝึกมารยาทร่วมสมัยในการอยู่ร่วมกันในสังคมแบบพหุวัฒนธรรมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

2.5 ด้านการเผยแผ่และสื่อสารคำสอนอิสลาม (Tabligh)

2.5.1 ส่งเสริมให้ผู้บริหารยกระดับความศรัทธาเข้มแข็งต่ออัลลอฮ์ (Taqwa) โดยวิธีศึกษาอัล-กุรอาน และอัล-ฮาดิษที่เกี่ยวกับบทลงโทษของผู้ไม่ทำการเผยแผ่และสื่อสารคำสอนอิสลาม (Tabligh) ตั้งปณิธานที่แน่วแน่ที่จะสื่อสาร

2.5.2 ส่งเสริมให้ผู้บริหารสื่อสารสอดแทรกคำสอนอิสลามในการแก้ปัญหาส่วนตัว และการทำงาน

2.5.3 ส่งเสริมให้ผู้บริหารทำการศึกษาอิสลามแบบกลุ่ม (Halaqah) เกี่ยวกับการสร้างจิตสำนึกให้เกิดความเป็นห่วง รัง เมตตาต่อผู้ที่ไม่ปฏิบัติกตัญญูต่อพระองค์อัลลอฮ์ ศึกษาวิธีการชักชวนผู้ร่วมงานแบบมีวิถียุติธรรม (Hikmah) ศึกษาวิธีการ และแนวทางการทำงานที่ยึดถือคำสอน และยึดถือบทบัญญัติอิสลาม

2.5.4 ส่งเสริมให้ผู้บริหารทำการพัฒนาจิตใจโดยการสำนึกผิดขออภัยโทษต่ออัลลอฮ์ (Istighfar) และตั้งใจแน่วแน่ในการกลับเนื้อกลับตัวปรับปรุงคุณลักษณะตนเอง

2.5.5 ส่งเสริมให้ผู้บริหารทำการระดมคະฮัฎญุดพร้อมขอพรต่อพระองค์อัลลอฮ์ให้ทรงประทานกำลังใจให้เข้มแข็งปรับปรุงคุณลักษณะผู้นำเกี่ยวกับการเผยแผ่และสื่อสารคำสอนอิสลาม (Tabligh)

2.5.6 ส่งเสริมให้ผู้บริหารประพฤติตนเป็น *อุสวาตุลฮะซันะฮ์* (แบบอย่างที่ดี) ตามหลักคุณธรรม จริยธรรมอิสลามทั่วไปอย่างเคร่งครัดเพื่อเป็นการเผยแผ่คำสอนอิสลามให้ผู้ร่วมงานปฏิบัติตาม

2.5.7 ผู้บริหารควรพบปะสังสรรค์พูดคุยกับผู้คนในสังคมเพื่อฝึกฝนทักษะการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพประสิทธิผล

2.6 ด้านกายภาพ และสุขภาพ (Sihatul Jismiyah)

2.6.1 ส่งเสริมให้ผู้บริหารศึกษาซึมซับสู่การปฏิบัติต่อแบบอย่างท่านนบีเกี่ยวกับการรักษาความสะอาด สุขลักษณะที่ดีเกี่ยวกับการอุปโภคบริโภคที่ดี การห่างไกลสิ่งเสพติดอันตราย สุขลักษณะที่ดีเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพให้สมบูรณ์แข็งแรงโดยการ

ออกกำลังกาย และสร้างการตระหนักรู้เพื่อปฏิบัติตัวให้ห่างไกล โรคภัยต่างๆ เพื่อสู่ประสิทธิภาพในการทำงานสูงสุด

2.6.2 ส่งเสริมให้ผู้บริหารปฏิบัติให้เป็นนิสัยแบบสม่ำเสมอเกี่ยวกับการปฏิบัติตามแบบอย่างท่านนบีด้านการดูแลบุคลิกภาพภายนอกให้อยู่ในสภาพสมบูรณ์แข็งแรงอยู่เสมอ

2.6.3 ส่งเสริมให้โรงเรียนมีนโยบายให้สวัสดิการค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับตรวจสุขภาพประจำปีแบบละเอียดที่มีคุณภาพสำหรับผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษา

2.7 ด้านการประชุมปรึกษาหารือแบบอิสลาม (Syura)

2.7.1 ส่งเสริมและสนับสนุนโครงการฝึกอบรมสำหรับผู้บริหารเกี่ยวกับการใช้หลักการประชุมปรึกษาหารือแบบอิสลาม (Syura) เกี่ยวกับความสำคัญ หลักการ กระบวนการ และวิธีการประชุมปรึกษาหารือตามหลักการอิสลาม

2.7.2 ส่งเสริมให้ผู้บริหารยึดถือแบบอย่างท่านนบีเกี่ยวกับหลักการ กระบวนการ และวิธีการประชุมปรึกษาหารือ (Syura) ตามหลักการอิสลาม

2.7.3 ส่งเสริมให้ผู้บริหารรับฟังให้ความสำคัญต่อเนื้อหาข้อคิดเห็นของผู้ร่วมงานมากกว่าการมองที่คุณลักษณะส่วนตัวของผู้ร่วมงานที่ให้ข้อคิดเห็น

5.4 อภิปรายผล

การวิจัยนี้เป็นการสร้างองค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับคุณลักษณะผู้นำตามหลักการอิสลามของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผู้วิจัยนำเสนอการอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะผู้นำตามหลักการอิสลามของผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ผลการวิจัยการวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะผู้นำตามหลักการอิสลามของผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่ามี 7 องค์ประกอบ สามารถอภิปรายผลแต่ละองค์ประกอบดังนี้

1. ด้านมีหลักศรัทธาที่ถูกต้องและบริสุทธิ์ใจ เพื่ออัลลอฮ์ (Aqidah Salamah & Ikhlas) มี 6 ตัวชี้วัด โดยมีตัวชี้วัดเกี่ยวกับผู้บริหารแสดงออกถึงการมีวิสัยทัศน์เชิงบูรณาการชีวิตการเป็นอยู่กับหลักอิหม่าน (ศรัทธา) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด (.657) รองลงมาคือตัวชี้วัดผู้บริหารแสดงออกถึงการเป็นผู้มีแนวคิดเชิงฟิรียะฮ์ (อุดมการณ์) (.630) ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ส่วนใหญ่มีพื้นฐานการศึกษาศาสนาอิสลามกันมาตั้งแต่วัยเด็ก เป็นจุดเด่นของมุสลิมในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบกับผู้บริหารส่วนหนึ่งเป็นทายาทของครูสอนศาสนาหรือ โต๊ะครูผู้ก่อตั้ง โรงเรียนที่เน้นปลูกฝังลูกหลานเกี่ยวกับหลักความศรัทธาของอิสลาม และปฏิบัติตามคำสอนอิสลามที่เคร่งครัด ประกอบกับคำสอนที่เน้นหนักเกี่ยวกับการตั้งเจตนารมณ์ (Niyah) เพื่อพระองค์อัลลอฮ์ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อเผยแผ่ศาสนาแก่นักเรียนที่ยึดถือเป็นพันธกิจศักดิ์สิทธิ์เป็นพันธกิจเชิงอุดมการณ์ที่ต้องทำให้บรรลุเป้าหมายที่สืบทอดกันมาเป็นหลักความเชื่อศรัทธาต่อคำสอนอิสลาม องค์ประกอบด้านหลักศรัทธาที่ถูกต้อง และบริสุทธิ์ใจ เพื่อ อัลลอฮ์ (Aqidah Salamah & Ikhlas) จึงเป็นองค์ประกอบคุณลักษณะผู้นำที่สำคัญของผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามสามจังหวัดชายแดนภาคใต้สอดคล้องกับ Ismail Raji Alfaruqi (1988) ได้กล่าวเกี่ยวกับการศรัทธาต่ออัลลอฮ์ว่าเอกภาพ (Tauhid) ทำให้เราได้มุมมองเกี่ยวกับชีวิตที่มีความเป็นเอกภาพในหลายๆ ด้าน สอดคล้องกับการให้นิยามของ M Yunan Nasution (1984 : 90) พบว่าเอกภาพของอัลลอฮ์ (Tauhid) หมายถึง การเคารพภักดีทั้งหมดของมนุษย์เพื่อพระองค์อัลลอฮ์เพียงพระองค์เดียวพร้อมทั้งยึดมั่นต่อความเอกะทางคุณลักษณะของพระองค์อัลลอฮ์ สอดคล้องกับทฤษฎีของ Mas Muhammad Iqbal al Afghani (2008) ได้กล่าวว่าหลักการศรัทธา (Iman) ที่เกิดจากความรักอย่างลึกซึ้งต่อพระองค์อัลลอฮ์ ﷻ ที่เกิดจากกระบวนการทางความคิด ไคร่ครวญต่อสรรพสิ่งการสร้างสรรค์ ความรัก ความเมตตา ของอัลลอฮ์ ﷻ ต่อสรรพสิ่งมีชีวิตที่นำไปสู่ความตระหนักรู้จนเกิดความซาบซึ้งต่อคุณลักษณะของอัลลอฮ์ ﷻ นำไปสู่การเข้าใจในสถานะของผู้สร้างจนเกิดความรัก และตระหนักรู้ในบทบาทหน้าที่ของตนในฐานะบ่าวของพระองค์ เพื่อเป็นตัวแทนของพระองค์อัลลอฮ์ ﷻ (ผู้นำ) บนหน้าแผ่นดินนี้ได้จากสามแนวคิดข้างต้น สามารถวิเคราะห์เกี่ยวกับกิจกรรมการงานทั้งหมดของมนุษย์ที่เป็นบ่าวที่ดีของอัลลอฮ์ ﷻ ควรรออยู่บนหลักยึดมั่น 3 ประการ ประกอบด้วย (1) ยึดมั่นว่าทุกสรรพสิ่งมาจากพระองค์อัลลอฮ์ (2) ยึดมั่นว่าทุกสรรพสิ่งดำเนินไปโดยพระองค์อัลลอฮ์ไม่ใช่โดยตัวตนของมนุษย์เองจึงต้องนำความเป็นอิตาในตัวตนของมนุษย์ออกไปจนเกิดการหลุดพ้นจากการลำพองตน หลงตนเอง หยิ่งโศ

โอหัง ถูกเหยียดหยาม ไม่ให้เกียรติต่อผู้อื่น หลงใหลในเกียรติ คำสรรเสริญ ยึดมั่นถือมั่น ไม่ปล่อยวาง และการตั้งภาคีแบบลับต่ออัลลอฮ์ (Shirkul Khaifi) เพราะไม่บริสุทธิ์ใจ (Ikhlas) ในการทำความดีต่ออัลลอฮ์ ﷻ และ (3) ยึดมั่นว่าทุกสรรพสิ่งที่ตนเองดำเนินกิจการงานไปต้องมีจุดมุ่งหมายเจตนารมณ์เพื่อพระองค์อัลลอฮ์ ﷻ ผู้ทรงเอกละเท่านั้น ดังนั้นการศรัทธายึดมั่นที่ถูกต้องจึงเป็นหลักสำคัญที่สุดของผู้บริหารเพื่อประยุกต์ใช้ในชีวิตการเป็นอยู่ และการครองตนในการทำงาน และเป็นสิ่งกำหนดเจตนารมณ์ (Niyah) ที่มุ่งสู่ความพึงพอใจพระทัยจากเอกองค์อัลลอฮ์ ﷻ เป็นเป้าหมายประสงค์สูงสุด

2. ด้านความซัจจริงและการเป็นที่ไว้วางใจ (Siddiq & Amanah) มี 4 ตัวชี้วัด โดยมีตัวชี้วัดผู้บริหารแสดงให้เห็นถึงการมีนิสัยซัจดีก (ซัจจะ) พุดจริงทำจริง และรักษาสัญญา มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด (0.634) รองลงมาคือตัวชี้วัดผู้บริหารเป็นผู้ปฏิบัติตนตามคำสอนอิสลาม (.628) ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารส่วนใหญ่ปฏิบัติตามคำสอนอิสลามเกี่ยวกับนิสัยซัจดีก (ซัจจะ) พุดจริงทำจริง และรักษาสัญญาต่อผู้ร่วมงาน และยึดถือปฏิบัติตามหลักอิสลามในด้านนี้ตามบริบทของมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ องค์ประกอบนี้ จึงน่าจะมีความจำเป็น และสำคัญเป็นอันดับสองรองจากองค์ประกอบด้านการมีหลักศรัทธาที่ถูกต้อง และบริสุทธิ์ใจเพื่ออัลลอฮ์ (Aqidah Salamah & Ikhlas) เพราะว่าเกี่ยวข้องกับ การยึดถือยึดมั่นปฏิบัติตามความซัจจริงที่มาจากอัลลอฮ์ และรอซูลเท่านั้นแบบคงเส้นคงวาโดยไม่มีการเปลี่ยนแปลง ปกปิด ตัดทอน หรือเพิ่มเติมแม้แต่น้อยนิด ที่เกี่ยวกับหลักการศรัทธา หลักคำสั่งใช้ คำสั่งห้าม มารยาทต่อมนุษย์ และต่ออัลลอฮ์ ส่วนความน่าเชื่อถือ/ความรับผิดชอบ (Amanah) Siti zulaikhah (2005) ได้กล่าวว่าเป็นที่ไว้วางใจได้ (Amanah) หมายถึง การที่ทำหน้าที่เป็นผู้นำที่มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่จากพระองค์อัลลอฮ์ที่มอบหมายให้ในทุกๆ ด้าน เช่น ด้านการเมือง ด้านสังคม เศรษฐกิจ ศาสนาและด้านการศึกษา เพื่อเป็นแนวทางการดำเนินชีวิต การทำงานให้ได้รับความสำเร็จทั้งโลกนี้ และโลกหน้าได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Kuswanto Y.A. dan Budiharto, S (2009) Kumolohadi dan Budiharto (2013) Setiadi & Budiharto (2008) Arifiyanto dan Budiharto (2008) Fauzan and Budiharto (2009) Kuswanto and Budiharto (2009) Kumolohadi and Budiharto (2012) ที่ให้แนวคิดว่าคุณลักษณะผู้นำตามหลักการอิสลามต้องมีองค์ประกอบคุณลักษณะด้านความซัจจริง และการเป็นที่ไว้วางใจ (Siddiq & Amanah) ด้วย และผลการวิจัยพบว่าองค์กรต่างๆ ที่ได้นำคุณลักษณะผู้นำในด้านนี้ไปใช้กับเจ้าหน้าที่ในองค์กรราชการ สถาบันโรงเรียน องค์กรการเมือง และองค์กรการเงินอิสลามของประเทศที่เป็นมุสลิม พบว่าสามารถยกระดับผลสัมฤทธิ์

ความสุขของเจ้าหน้าที่ และลดระดับคอร์ปชั่นในองค์กรได้ ผลจากงานวิจัยหลายๆ ชิ้นในบริบทขององค์กรมุสลิมข้างต้นและผลจากงานวิจัยนี้จะเป็นข้อยืนยันได้ว่าองค์ประกอบด้านความซัจจริงและการเป็นที่ไว้วางใจ (Siddiq & Amanah) นี้เป็นองค์ประกอบที่จำเป็น และสำคัญเป็นลำดับต้นๆ สำหรับผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้

3. ด้านความรู้ มีไหวพริบ และทักษะการบริหาร (Fathanah) ผลการวิจัย พบว่ามี 3 ตัวบ่งชี้ โดยมีตัวบ่งชี้ผู้บริหารพูดคุยวิธีทำงานที่ทำทาสติปัญญาของผู้ร่วมงาน มีค่านำหนักองค์ประกอบมากที่สุด (.623) รองลงมาคือตัวบ่งชี้ผู้บริหารจัดให้ศึกษาดูงานนอกสถานที่เพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้ร่วมงาน (.606) ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ส่วนใหญ่มีความรู้ และทักษะการบริหาร (Fathanah) มีความรู้และทักษะการใช้คนโดยการกระตุ้นทางปัญญาเพื่อให้ผู้ร่วมงานมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเพื่อให้มีความรู้สึกการมีส่วนร่วมเกิดความรู้สึกเต็มใจจนสามารถดึงความสามารถของผู้ร่วมงานมาใช้ประโยชน์ได้ อาจเป็นเพราะผู้บริหารส่วนใหญ่ได้ผ่านการศึกษาก่อนเกี่ยวกับการบริหารการศึกษามาแล้ว เพราะปัจจุบันนี้ทุกคนมีใบประกอบวิชาชีพการบริหารสถานศึกษาซึ่งเป็นภาคบังคับจากสำนักงานคุรุสภาสำหรับผู้บริหารสอดคล้องกับที่พระองค์อัลลอฮ์ได้ดำรัสไว้ดังมีใจความว่า

قَالَ إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَاهُ عَلَيْكُمْ وَزَادَهُ بَسْطَةً فِي الْعِلْمِ وَالْجِسْمِ^ع

ความว่า “พระองค์อัลลอฮ์ได้เลือกเฟ้นเขา (ให้เป็นพระราชา) แก่เจ้า และได้ประทานความรู้โปรดปรานในด้านความรู้ และร่างกาย”

(อัล-บาคอเราะฮ์ : 247)

ในโองการนี้ พบว่าอัลลอฮ์ทรงเลือกเฟ้นผู้นำพร้อมทั้งได้ประทานความรู้แก่ผู้นำด้วยจะพบว่าตำแหน่งผู้นำกับความรู้ต้องมีควบคู่กันไป ส่วนตัวบ่งชี้ที่เกี่ยวกับการศึกษาดูงานนอกสถานที่อาจจะมีปัจจัยเสริมจากสภาวะการแข่งขันระหว่างโรงเรียนด้วยกันในสามจังหวัด ปัจจุบันนี้รุนแรงมากขึ้น ดังนั้นผู้บริหารจึงพยายามจัดให้บุคลากรให้มีส่วนร่วมมากขึ้นเพื่อจูงใจให้นักเรียนมาสมัครเข้าเรียนที่โรงเรียนของตนให้มากที่สุด จึงให้ผู้ร่วมงานไปศึกษาดูงานจากโรงเรียนที่เด่นดังต่างๆ มากขึ้น เพื่อนำมาพัฒนาโรงเรียนของตนเอง

เพื่อสร้างจุดเด่นจุดขายของโรงเรียน เพราะการแข่งขันแย่งชิงผู้เรียนให้เข้ามาเรียนนับวันยิ่งรุนแรงมากขึ้น และมักมีการประทุมนอกสถานที่ในต่างจังหวัดเพื่อระดมสมองพัฒนาโรงเรียนไปในตัว ด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ Kuswanto dan Rasyid (2013) Kumolohadi dan Budiharto (2013) Setiadi & Budiharto (2008) Arifiyanto dan Budiharto (2008) Kuswanto and Budiharto (2012) Kumolohadi and Budiharto (2012) Siti Ruchanah (2010) Siti Zulaikhah (2005) Andika Bima Taufan Sus Budiharto (2015) และ Alawiyah dkk (2012) ที่ผลการวิจัยพบว่าผู้นำตามหลักการอิสลามต้องมียุทธศาสตร์ประกอบคุณลักษณะผู้นำด้านความรู้ ไหวพริบ และทักษะการบริหาร (Fathanah) และพบว่าองค์กรที่ผู้บริหารมีคุณลักษณะผู้นำด้านความรู้ มีไหวพริบ และทักษะการบริหาร (Fathanah) ส่งผลให้มีผลสัมฤทธิ์ขององค์กรเพิ่มสูงขึ้น

4. ด้านมารยาททางสังคม (Akhlaqul Karimah)

พบว่ามี 3 ตัวอย่าง โดยมิตัวอย่างที่ผู้บริหารมีปฏิสัมพันธ์ไม่เมินหน้าเมื่อเดินผ่านผู้คน มีคำนำหน้าทักทายองค์ประกอบมากที่สุด (.622) รองลงมาคือตัวอย่างผู้บริหารสามารถควบคุมอารมณ์ได้ในทุกสถานการณ์ (.601) ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ส่วนใหญ่มีทักษะ และความรู้มารยาทการปฏิสัมพันธ์ยิ่งไปกว่านั้นอิสลามได้ห้ามเมินหน้าหน้าผู้คนขณะเดินเห็นผ่านผู้คน สอดคล้องกับที่พระองค์อัลลอฮ์ตรัสไว้ตอนหนึ่งความว่า.....และจงอย่าเมินหน้าต่อผู้คน และเจ้าอย่าเดินบนหน้าแผ่นดินด้วยความหยิ่งยโส..นี่เป็นคำสั่งของอัลลอฮ์ ในด้านมารยาทเมื่อเดินผ่านผู้คนซึ่งเป็นที่แน่นอนว่าอัลลอฮ์สั่งใช้ให้ปฏิบัติเกี่ยวกับการเดินเห็นให้มีมารยาท ไม่เมินหน้าหน้าต่อผู้คนยิ่งไปกว่านั้นมิ้นยยะว่าจงปฏิบัติสิ่งนี้เพื่อแสวงหาความพอพระทัยจากพระองค์อัลลอฮ์เท่านั้น เพราะการทำตามคำสั่งพระองค์อัลลอฮ์เป็นการภักดี (Ibadah) ต่อพระองค์อัลลอฮ์นั้นหมายความว่า การมีมารยาทการปฏิสัมพันธ์ทักทายยิ้มแย้มต่อผู้คนควรทำด้วยความบริสุทธิ์ใจ จริงใจ สอดคล้องกับ Ahmad Ibrahim (2008) พบว่าผู้นำทางการศึกษาตามหลักการอิสลามต้องมีคุณลักษณะด้านมารยาททางสังคมที่มีความอ่อนโยนต่อผู้คน สอดคล้องกับที่อัลลอฮ์ทรงได้ดำรัสไว้ว่า

وَأَخْفِضْ جَنَاحَكَ لِمَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ

และจงถ่อมตนต่อบรรดาผู้ที่ตามเจ้าได้แก่บรรดาผู้ที่ศรัทธา

(Al-Syu ra : 215)

ส่วนตัวบ่งชี้ผู้บริหารสามารถควบคุมอารมณ์ได้ในทุกสถานการณ์ก็เป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญเช่นกัน ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหาร และบุคลากรส่วนใหญ่ต่างต้องทำหน้าที่รับผิดชอบหนักหนาทุกคนที่ทั้งภาระทางครอบครัว ส่วนตัว และงานจึงมักหนีไม่พ้นสภาพเครียดทางอารมณ์ การสามารถควบคุมอารมณ์ได้ในทุกสถานการณ์จึงเป็นมารยาทที่สำคัญอันดับต้นๆ ของผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นคุณลักษณะที่สำคัญมากๆ ของคนที่เป็นผู้นำเพราะสภาพอารมณ์ที่ดีสามารถนำมาซึ่งสติ และสติที่ดีจะนำมาซึ่งปัญญาในการแก้ปัญหา บริหารจัดการได้อย่างราบรื่น วุฒิภาวะทางอารมณ์ยังเป็นตัวเสริมความน่าเชื่อถือเป็นที่เคารพของผู้ร่วมงานได้ สอดคล้องกับที่พระองค์อัลลอฮ์ทรงดำรัสไว้ความว่า

أَدْعُ إِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحُكْمَةِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ وَجَدِلْ لَهُم
بِآيَاتِي هِيَ أَحْسَنُ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ
وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ ﴿١٢٥﴾

ความว่า “จงเรียกร้องสู่แนวทางแห่งพระเจ้าของสุเจ้าโดยสุขุม และ การตักเตือนที่ดี และจงโต้แย้งพวกเขาด้วยสิ่งที่ดีกว่า แท้จริงพระเจ้าของเจ้าทรงรู้ดียิ่งถึงบรรดาผู้ที่หลงทาง และทรงรอบรู้อย่างยิ่งถึงบรรดาผู้ที่อยู่ในทางที่ถูกต้อง” (อันะฮฺล : 125)

ดังนั้นคุณลักษณะด้านมารยาททางสังคม (Akhlakul Karimah) จึงเป็นองค์ประกอบคุณลักษณะผู้นำตามหลักการอิสลามที่สำคัญสำหรับผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีความสำคัญเช่นกัน

5. ด้านการเผยแผ่ และสื่อสารคำสอนอิสลาม (Tabligh) มี 5 ตัวบ่งชี้ โดยมีตัวบ่งชี้ ผู้บริหารแสดงออกการศรัทธา (เผยแผ่) คำสอนอิสลามเกี่ยวกับเป้าหมายของการทำงานตามมโนทัศน์อิสลาม มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด (.673) รองลงมาคือตัวแปรผู้บริหารเป็นผู้คอยให้การนาศัด (ตักเตือน) เพื่อให้เกิดความเลื่อมใสเกี่ยวกับคำสอนอิสลาม มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (.649) ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากโดยธรรมชาติของคนทำงานทุกคนย่อมต้องการกำลังใจในการทำงาน การให้กำลังใจด้วยการสื่อสารคำสอนอิสลาม เป็นวิธีการหนึ่งที่สอดคล้องกับธรรมชาติ (Fitrah) ทางจิตวิญญาณของมุสลิมผู้ศรัทธา และยังเป็นแนว

ทางการดำเนินชีวิตให้เกิดความสงบทางจิตใจที่สำคัญ จากผลการวิจัยบุคลากรส่วนใหญ่จึงมองว่าผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ควรมีคุณลักษณะด้านการเผยแผ่ และสื่อสารคำสอนอิสลาม (Tabligh) สอดคล้องกับที่อัลลอฮ์ได้ทรงดำรัสไว้ว่า

قُمْ أَلَيْلًا إِلَّا قَلِيلًا ﴿٦٦﴾

ความว่า “จงลุกขึ้นในตอนกลางคืน (ลุกขึ้นและจงละหมาด) นอกจากเพียงเล็กน้อย “

(อัล-มูชซัหมิต : 2)

โองการนี้เป็นคำสั่งใช้ให้ท่านนบีมุฮัมมัดและมุสลิมประชาชาติของท่านลุกขึ้นในยามดึกเพื่อละหมาดตะหัจญุด เพื่อพัฒนาสร้างความเข้มแข็งด้านจุดยืนที่มั่นคงในการเผยแผ่คำสอนอิสลามไม่หวั่นไหวต่อคำให้ร้ายของผู้ที่ขัดขวางต่อต้าน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Andansari dkk (2010) ที่ให้ทรรศนะว่าผู้นำอิสลามต้องมีคุณลักษณะเกี่ยวกับการเผยแผ่ และสื่อสารคำสอนอิสลาม สอดคล้องกับงานวิจัยของ Kumolohadi dan Budiharto (2013) Kuswanto Y.A. dan Budiharto, S (2009) Setiadi & Budiharto (2008) Arifiyanto dan Budiharto (2008) Fauzan and Budiharto (2009) Kumolohadi and Budiharto (2012) Kuswanto and Budiharto (2009) ที่ผลการวิจัยพบว่าองค์กรที่ผู้บริหารใช้การเผยแผ่ และสื่อสารคำสอนอิสลาม (Tabligh) ต่อบุคลากรส่งผลให้บุคลากรมีคุณธรรม ความซื่อสัตย์ ลดการทุจริตในองค์กร บุคลากรขยันทำงานเพิ่มขึ้น และส่งผลให้มีผลสัมฤทธิ์ขององค์กรเพิ่มขึ้น

6. ด้านการประชุมปรึกษาหารือแบบอิสลาม (Syura) พบว่ามี 4 ตัวบ่งชี้ โดยมีตัวบ่งชี้ ผู้บริหารขอชูรอ (ปรึกษาหารือ) ถึงแม้ในเรื่องที่เล็กน้อย มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด (.669) รองลงมาคือตัวบ่งชี้ผู้บริหารแสดงให้เห็นถึงการทำชูรอ (ปรึกษาหารือ) เพื่อแสวงหาความโปรดปรานจากอัลลอฮ์ ﷻ เท่านั้น (.632) ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากบุคลากรส่วนใหญ่ของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามสามจังหวัดชายแดนภาคใต้อาจจะมองว่าการมีส่วนร่วมทางความคิดกับผู้บริหาร โดยผ่านการประชุมปรึกษาหารือแบบอิสลาม (Syura) เป็นหนทางที่บุคลากรควรจะได้สิทธิ์นี้บุคลากรทุกคนคงอยากทำงานให้ลุล่วง

สำเร็จโดยกระบวนการ วิธีการทำงานที่ดีที่สุด เหมาะสม มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ แนวทางเดียวที่จะมีคำตอบเหล่านี้แก่บุคลากรได้ คือ ต้องผ่านการปรึกษาพูดคุยกัน นั่นคือผ่านทางเวทีการประชุมปรึกษาหารือกันเอง จึงไม่แปลกที่การทำงานใดก็ตามที่ผ่านการประชุมปรึกษาหารือกันการทำงานเหล่านั้นมักจะได้รับความสำเร็จ อาจเป็นเพราะว่าทุกคนรู้สึกมีส่วนร่วม เพราะผ่านการระดมสมองจากทุกคนส่งผลให้บุคคลเหล่านั้นทำงานด้วยความเต็มใจ รู้สึกมีศักดิ์ศรี เพราะมาจากความคิดของเขาเองส่งผลให้เกิดการทุ่มเทการทำงานส่งผลให้เกิดความสำเร็จสูงขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ Rahmat Nasotion (2012) ที่พบว่าในเรื่องสำคัญท่านบิมุฮัมหมัดเป็นผู้ทำการประชุมกับบรรดาสาวก และผู้ตามอยู่เป็นประจำ การประชุมปรึกษาหารือเป็นแบบอย่าง ท่านบิ และอัลลอฮฺทรงรักกลุ่มชนที่ทำการประชุมปรึกษาหารือกัน สอดคล้องกับแนวคิดของ Ahmad Ibrahim Abu Sinn (2008) พบว่าผู้นำต้องทำการปรึกษาหารือกับผู้ใต้บังคับบัญชา เพราะเหตุว่าสติปัญญาของมนุษย์แต่เพียงลำพังคนเดียวเป็นไปไม่ได้ที่จะเก่งไปหมดทุกเรื่อง ดังนั้นคุณลักษณะด้านการประชุมปรึกษาหารือแบบอิสลาม (Syura) น่าจะเป็นองค์ประกอบคุณลักษณะผู้นำตามหลักการอิสลามที่สำคัญและควรมีสำหรับผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามสามจังหวัดชายแดนภาคใต้เช่นกัน

7. ด้านกายภาพ และสุขภาพ (Jasadiyah & Jismiyah) มี 3 ตัวบ่งชี้ โดยมีตัวแปรผู้บริหารเป็นผู้รักษา ดูแลความสะอาดร่างกาย และเครื่องแต่งกายอยู่เสมอมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด (.736) รองลงมาคือตัวบ่งชี้ผู้บริหารเป็นผู้ไม่สูบบุหรี่และสิ่งเสพติด (.685) ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากภาพลักษณ์ด้านกายภาพภายนอก เช่น เครื่องแต่งกาย และความสะอาด สอดคล้องกับที่พระองค์อัลลอฮฺทรงดำรัสไว้ว่า

وَإِنْ كُنْتُمْ جُنُبًا فَاطَّهَّرُوا

ความว่า “และหากพวกเจ้ามีญะนาบะฮฺ ก็จงชำระร่างกายให้สะอาด”

(อัล-บาคอเราะฮ์ : 247)

ในโองการนี้พบว่าอัลลอฮฺ ﷻ ทรงสั่งใช้ให้ทำความสะอาด หมายถึง ให้อาบน้ำเมื่อมีการร่วมประเวณีกับภรรยา (สมาคมนักเรียนเก่าอาหรับ, 2551) ดังนั้นการชำระร่างกายให้มีร่างกายที่สะอาดอยู่เสมอ เป็นสิ่งที่ควรมีสำหรับผู้นำ และท่าทางการวางตัวเป็นประเด็นสำคัญสำหรับผู้นำเนื่องจากเป็นตัวบ่งชี้อย่างหนึ่งถึงคุณลักษณะทางด้าน

จิตใจ และความคิดอ่าน เช่น ท่าทางเหนียวอาย กระดุกกระดิก ยืนนั่งหลังโก่งคู้ ลักษณะเหล่านี้ อาจจะถูกมองว่าขาดความมั่นใจ ขลาดกลัว กังวล ขี้อาย รู้สึกต่ำต้อยด้วยคำ ไม่มีศักดิ์ศรีได้ทั้งๆ ที่ความจริงอาจจะเป็นเช่นนั้นอาจเป็นแค่บุคลิกการถ่อมตน เจียมตัว แต่สำหรับผู้นำนั้นจะแสดง บุคลิกดังกล่าวข้างต้นนั้นคงไม่เหมาะแต่ควรมีบุคลิกทางกายภาพที่สง่างาม มั่นใจ และมั่นคง ในด้านเครื่องแต่งกายก็เช่นกัน เช่น การสวมใส่เสื้อผ้าที่อาจดูเก่าเกินไปหรือปะชุนหรือยับยู่ยี่ไม่ได้ ผ่านการรีด สำหรับบางคนอาจแค่เพราะการถ่อมตน และสมถะ แต่สำหรับคนที่เป็นระดับผู้นำหรือ ผู้บริหารอาจจะไม่เหมาะที่จะมีกายภาพภายนอกเช่นนั้นเพราะผู้นำเป็นผู้ที่ถูกเพ่งมองหรือถูกจับตา จากคนหลายกลุ่มหลายแบบ หากมีความบกพร่องทางกายภาพดังกล่าวอาจจะไม่เป็นที่น่าเชื่อถือ ไม่น่าศรัทธาจากคนบางกลุ่มที่ชอบประเมินคนจากกายภาพภายนอกได้ เพราะผู้นำเป็นตัวแทนของ คนส่วนมากผู้นำจึงควรมีกายภาพภายนอกที่งดงาม สะอาด สง่างาม มีศักดิ์ศรี และดูน่าเชื่อถือ ส่วนเรื่องสุขภาพก็เช่นกันผู้นำควรมีร่างกายสมบูรณ์มีความสุขภาพดี หน้าตาสดชื่น คล่องแคล่วว่องไว มีอวัยวะร่างกายครบสมบูรณ์ไม่พิการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อาเรฟ หะยีหามะ (2554) ที่ได้กล่าวว่าผู้บริหารควรออกกำลังกายเพื่อให้มีร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรงพร้อมทั้งสามารถใช้งาน ได้อย่างปกติ ผู้บริหารจึงควรดูแลสุขภาพให้มีสุขภาพดีห่างไกลโรคร้ายอยู่เสมอไม่ยุ่งเกี่ยวกับยา เสพติดทุกชนิดถึงแม้จะเป็นแค่นูหรี เพราะเป็นสิ่งที่ทำลายสุขภาพสังคม ส่วนใหญ่รังเกียจ และไม่ เป็นที่อนุมัติในอิสลาม สิ่งส่งผลต่อสุขภาพภายนอกที่ผู้บริหารควรปฏิบัติ เช่น วินัย การพักผ่อน ที่พอเหมาะ อาหารการกิน จิตใจ และอารมณ์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อาเรฟ หะยีหามะ (2554) ที่พบว่าผู้บริหารควรมีสุขภาพกายที่ดีด้วยการพักผ่อนที่เพียงพอ ออกกำลังกายสม่ำเสมอ และควรมี ร่างกายสง่างามผสมผสานสอดคล้องกับงานวิจัยของ Fuad Mas' Ud , MIR, (2015) ที่พบว่าสุขภาพ ร่างกายและจิตใจเป็นสิ่งสำคัญมากและมีอิทธิพลต่อการสร้างผู้นำที่มีประสิทธิภาพได้ น่าจะเพราะ เหตุผลดังกล่าวข้างต้น องค์กรประกอบคุณลักษณะผู้นำตามหลักการอิสลามด้านกายภาพ และสุขภาพ (Jasadiyah & Jismiyah) จึงเป็นองค์ประกอบคุณลักษณะผู้นำตามหลักการอิสลามด้านหนึ่งที่มีความสำคัญสำหรับผู้บริหารของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เช่นกัน

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำตามหลักการ อิสลามสำหรับผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้

แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำตามหลักการอิสลาม สำหรับผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้ใน 7 องค์ประกอบ สามารถอภิปรายผล มีรายละเอียดดังนี้

1. ด้านหลักศรัทธาที่ถูกต้องและบริสุทธิ์ใจ (Aqidah Salamah & Ikhlas) ผู้บริหารสมควรปฏิบัติให้เป็นนิสัยความเคยชินต่อการนำหลักศรัทธามาปรับใช้เป็นแนวทางการทำงาน การดำเนินชีวิต การมีเจตคติ ทรรศนะคติ หลักการ จุดมุ่งหมายของการทำงาน และการดำเนินชีวิตให้บรรลุเป้าหมายเชิง *ฟิกรียะฮ์* (อุดมการณ์) ผู้บริหารสมควรตรวจสอบติดตามผล การประเมินตนเอง เพื่อทำการประมวลความก้าวหน้าหลังจากใช้แนวทางการพัฒนาแล้วเป็นระยะๆ ตามผลการวิจัยของ Mas Muhammad Iqbal al Afghani (2008) ที่ให้แนวคิดว่า หลักการศรัทธาในตัวบุคคล (Iman) ที่เกิดจากความรักอย่างลึกซึ้งต่ออัลลอฮ์สามารถจะนำไปสู่การพัฒนาคุณลักษณะผู้นำตามหลักการอิสลามได้ ผู้บริหารต้องกำหนดเป็นนโยบายขององค์กรเพื่อประกาศใช้อย่างเคร่งครัดเกี่ยวกับ *หลักอากีดะฮ์* (ศรัทธา) ตามแนวทางอะฮ์ลิสสุนนะฮ์ วะลัยมาอะฮ์ เพื่อให้ผู้บริหารและทุกคนได้ตระหนักถึงความสำคัญของหลักการยึดมั่นศรัทธาที่ถูกต้องเป็นพื้นฐานสำคัญของชีวิต โดยให้ผู้บริหารประกาศให้เป็นวาระของโรงเรียนเกี่ยวกับหลักการ และการปฏิบัติจริงที่เป็นรูปธรรมจนเป็นวัฒนธรรมขององค์กร มุสลิมจะถูกแบ่งแยกออกไปถึง 73 จำพวกมีเพียงหนึ่งจำพวกเท่านั้นที่จะได้รับการยอมรับจากอัลลอฮ์ นั่นคือกลุ่มคนที่ตามแนวทางของอะฮ์ลิสสุนนะฮ์วะลัยมาอะฮ์ ได้แก่ กลุ่มที่ตามแนวทางของอัล-กูรอาน และแบบอย่างท่านนบีมุฮัมมัดเท่านั้น ผู้บริหารควรจัดกิจกรรมวิชาการ และคุณธรรมทางศาสนาแบบกลุ่ม (Halaqah)

สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ยาฮารี กาเซ็ง (2560) ที่พบว่ากิจกรรมวิชาการและคุณธรรมทางศาสนาแบบกลุ่ม (Halaqoh) เป็นกิจกรรมที่ได้สร้างบุคคลดีๆ มามากแล้วในประวัติศาสตร์อิสลาม และกิจกรรมการละหมาดตะฮัจญุด อ่านอัล-กูรอานหรือฟังการอรรถาธิบายอัล-กูรอาน การซึมซับคำสอนจากอัล-กูรอาน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Ibnu Katsia (1974) ที่พบว่าอัล-กูรอานเป็นคำสอนที่ผู้อ่านสามารถนำไปพัฒนาคุณลักษณะได้ในทุกๆ ด้านชีวิต

2. ด้านความซัจจริงและการเป็นที่ไว้วางใจ (Siddiq & Amanah) ผู้บริหารต้องศึกษาอัล-กูรอาน และอัล-ฮาดิษเกี่ยวกับประโยชน์ผลบุญและบทลงโทษของผู้ไม่รักษาความซัจจริงและการเป็นที่ไว้วางใจ (Siddiq & Amanah) ตามผลการวิจัยของ Ahmad Mustafa Al-maragi (1989) พบว่าแนวทางหนึ่งที่บรรดาสาวกของท่านนบีมุฮัมมัด และบรรดาคาน

ดี (Saleh) ในอดีตกาลใช้ในการพัฒนาตนเอง คือ แนวทางการศึกษาอัล-กุรอาน และอัล-ฮาดิษ เพราะเป็นสิ่งที่พวกเขาที่มีความมั่นใจ และไว้วางใจจะนำพาให้ได้รับความสำเร็จทั้งในโลกดุนยา และโลกอาคีเราะฮ์ได้ สำหรับผู้ที่เชื่อมั่นต่ออัลลอฮ์นั้น อัล-กุรอาน และอัล-ฮาดิษ คือ เพื่อนแท้ที่คอยให้คำแนะนำที่สามารถเชื่อถือได้ ผู้นำหรือผู้บริหารเป็นผู้ที่มีสถานะสูงกว่าคนอื่นทั่วไป ผู้นำต้องมีคติประจำใจแนวทางที่พิเศษในการครองตน ครองงาน และครองคน ผู้บริหารควรศึกษาอัล-กุรอาน และอัล-ฮาดิษ ที่มีการอธิบายความหมาย นัยยะของโองการอย่างถ่องแท้ จึงสมควรอย่างยิ่งที่สิ่งแรกที่ผู้บริหารควรซื้อไว้อ่าน และมีไว้ครอบครองเพื่อพร้อมที่จะหาคำตอบได้ ตลอดเวลาสิ่งนั้นคือ หนังสืออธิบายอัล-กุรอาน (Tafsir Al-quran) โดยเฉพาะโองการที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับคุณลักษณะผู้นำผู้บริหารควรศึกษานัยยะของโองการอย่างลึกซึ้งจนสามารถนำมาเป็นคติประจำใจพัฒนาตนเองได้ เพราะอัล-กุรอาน คือ ความสัจจริง หากต้องการพัฒนาตนเองด้านความสัจจริงและเป็นที่ยอมรับหรือมีความรับผิดชอบ (Siddiq & Amanah) อัล-กุรอาน คือ คู่มือที่ดีที่สุดสำหรับการพัฒนาตน และคุณลักษณะผู้นำตามหลักการอิสลาม ผู้บริหารสมควรทำการศึกษาศาสนาแบบกลุ่ม (Halalqah) เกี่ยวกับการพูดจริงทำจริง และการเป็นที่ไว้วางใจ การยึดถือปฏิบัติตามหลักคำสอนอิสลามที่มาจากอัล-กุรอาน และแบบอย่างท่านนบีมุฮัมมัดอย่างเคร่งครัด ตามผลการวิจัยของ ชาฮารี กาเซ็ง (2560) พบว่าทำการศึกษาศาสนาแบบกลุ่ม (Halalqah) เป็นแนวทางที่ท่านนบีมุฮัมมัดได้เคยใช้เพื่อสร้าง และพัฒนาคุณลักษณะแก่บรรดาสาวกของท่านมาแล้วจนได้รับความสำเร็จเป็นอย่างดี การศึกษาศาสนาแบบกลุ่ม (Halalqah) มีจุดเด่นหลายอย่าง เช่น สามารถทำได้ง่าย สะดวก สมาชิกสามารถพูดคุยแลกเปลี่ยนให้ข้อคิดกันเรื่องศาสนา และทุกเรื่องโดยยึดถือบนแนวคิดของอิสลามเป็นหลัก ทุกคนมีความเต็มใจ มีความรู้สึกอบอุ่น ใกล้ชิด ให้เกียรติต่อกันเสมือนญาติสนิทเพราะเน้นหนักการเป็นพี่น้องกันในอิสลาม (Aukhuwah Islamiyah) สูงมาก

ประสิทธิ์ เขียวศรี (2548) ได้กล่าวว่าการบรรยายเป็นวิธีการที่สำคัญที่ใช้ในการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำได้ดี ผู้บริหารต้องฟังการบรรยายศาสนาเกี่ยวกับประโยชน์ผลบุญและบทลงโทษของผู้ไม่รักษาความสัจจริงและการเป็นที่ไว้วางใจ (Siddiq & Amanah) การบรรยายจะมีประสิทธิภาพประสิทธิผลหรือไม่ขึ้นขึ้นอยู่กับความสามารถส่วนตัวของผู้บรรยายว่าเนื้อหา และทักษะการบรรยายจะสามารถมีอิทธิพลต่อผู้ฟังที่เข้าร่วมพัฒนาได้มากน้อยแค่ไหน ผู้บริหารต้องทำการระมัดระวังซัจญุด และขอพรต่ออัลลอฮ์ให้ทรงเปลี่ยนแปลงคุณลักษณะให้มีความสัจจริงและการเป็นที่ไว้วางใจ (Siddiq & Amanah) ตามผลการวิจัยของ Toni Ardi Rafsanjani (2013) พบว่าการระมัดระวังซัจญุดเป็นการลุกขึ้นเพิ่มกำลังใจให้เกิดความเข้มแข็งมีจุดยืนที่ชัดเจน ในการแสดง

ข้อคิดเห็นต่อปัญหาที่เกิดขึ้น ด้วยกระบวนการขอพร อ้อนวอนต่ออัลลอฮ์ ปรับปรุงแก้ไข คุณลักษณะที่อ่อนแอให้เกิดความเข้มแข็งอดทน มีจุดยืน และปรับปรุงคุณลักษณะที่อ่อนแอให้ดีขึ้น เนื่องจากการละหมาดตะฮัจญ์เป็นคำสั่งจากพระองค์อัลลอฮ์ให้ท่านนบีมุฮัมมัดลุกขึ้นในยามดึกดื่นเพื่อปฏิบัติละหมาดตะฮัจญ์ ดังที่พระองค์อัลลอฮ์ทรงดำรัสไว้ ความว่า “ดังนั้นจงลุกขึ้นละหมาดในยามดึกเป็นภาคสมัครใจสำหรับเจ้า” โองการนี้น่าจะเป็นโองการสำคัญเกี่ยวกับคำสั่งให้พัฒนาคุณลักษณะผู้นำของท่านนบีมุฮัมมัดให้เกิดกำลังใจที่เข้มแข็ง อดทนมากขึ้นและดำเนินการเผยแผ่อิสลามต่อไปอย่างมั่นคงไม่หวั่นไหวต่อสิ่งรบกวนจากผู้ที่ต่อต้านในสมัยนั้น ดังผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามก็เช่นเดียวกันต้องปฏิบัติตามหลักการอิสลามเกี่ยวกับการมีจุดยืนต่อปัญหาโต้แย้งที่เกิดขึ้นด้วยการลุกขึ้นละหมาดตะฮัจญ์เพื่อรักษาจิตใจให้มีความมั่นคงไว้ซึ่งความสัจจริง และมีความรับผิดชอบเป็นที่ไว้วางใจ (Siddiq & Amanah) ในการบริหารจัดการโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และในการใช้ชีวิต

3. ด้านความรู้ มีไหวพริบ และทักษะการบริหาร

(Fathanah) ผู้บริหารต้องพบปะพูดคุยระหว่างผู้บริหารด้วยกันเพื่อแลกเปลี่ยนความคิด เทคนิควิธีการบริหารงานใหม่ๆ ที่กระตุ้นสติปัญญา และมีประสิทธิภาพประสิทธิผลเพื่อนำแนวคิดไปพูดคุยกระตุ้นสติปัญญาผู้ร่วมงานเกี่ยวกับวิธีการทำงานใหม่ๆ ที่ทำทาบและเป็นไปได้ ตามผลการวิจัยของ อาเรฟ หะยีหามะ (2554) พบว่าผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามสามจังหวัดชายแดนภาคใต้สมควรมีการพบปะระหว่างผู้บริหารด้วยกันเพื่อแลกเปลี่ยนความคิด เทคนิคใหม่ๆ เพื่อใช้ในการบริหารสถานศึกษา การแลกเปลี่ยนความคิด เทคนิคใหม่ๆ ระหว่างกัน นับว่าเป็นแนวทางที่สำคัญในการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำตามหลักการอิสลาม เป็นการนิเทศระหว่างผู้บริหารด้วยกันอย่างไม่เป็นทางการ เป็นการเปิดใจต่อกัน เป็นการประชุมปรึกษาหารือต่อเทคนิคใหม่ๆ ที่สามารถนำมาแก้ปัญหาได้จริง เหมาะสมกับบริบทเพราะเป็นองค์ความรู้ใหม่ที่มาจากประสบการณ์จริงของผู้บริหารที่มีบริบทของปัญหาที่คล้ายคลึงกัน และใกล้เคียงกัน จึงน่าจะสามารถนำมาใช้บริหารกับโรงเรียนได้เลย ส่งเสริมให้ผู้บริหารเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากร การวิเคราะห์แนวโน้ม ทิศทางการพัฒนา ความท้าทายที่จะเกิดกับองค์กรในอนาคตเพื่อใช้เป็นแนวทางการจัดการปัญหาและความเสี่ยง ตามผลการวิจัยของ ประสิทธิ์ เขียวศรี (2548) พบว่าการฝึกอบรมเป็นวิธีการพัฒนาความรู้และทักษะที่เป็นที่นิยมแพร่หลาย เนื่องจากการแข่งขันระหว่างโรงเรียนเพื่อแข่งขันให้นักเรียนมาสมัครเรียนที่สถานศึกษาของตน นับวันยังมีความรุนแรงมากขึ้น การพัฒนาที่ยั่งยืนคือตัวแปรต้นของคุณภาพสถานศึกษา เนื่องจากแนวโน้มในอนาคตการแข่งขันที่สำคัญที่สุด คือ การแข่งขันกันที่คุณภาพการศึกษา และบริการหรือสวัสดิการแก่นักเรียน จึง

ไม่สามารถปฏิเสธกับการเปลี่ยนแปลงนี้ได้ โรงเรียนที่มีจุดเด่นของตนในคุณภาพด้านใดด้านหนึ่ง น่าจะสามารถอยู่ได้ต่อ ส่วนโรงเรียนไหนที่ค้ำคุณภาพหรือไม่มีจุดเด่นของตนอาจจะต้องยุบตัวลงไปในที่สุด เพราะคุณภาพของโรงเรียนหลักๆ ขึ้นอยู่กับคุณภาพของบุคลากรของโรงเรียน ทุกฝ่ายโดยเฉพาะครูผู้สอน ดังนั้นกุญแจสำคัญของคุณภาพ คือ การพัฒนาบุคลากรครูให้มีคุณภาพ การพัฒนาให้มีคุณภาพสามารถทำได้จากสองทาง ได้แก่ (1) การพัฒนาเจตคติของบุคลากร เช่น การทุ่มเทการทำงาน ความรับผิดชอบ และการกระตือรือร้นทางสติปัญญาของบุคลากรเพื่อนำความคิดสร้างสรรค์มาใช้ประโยชน์ได้สูงสุด (2) การพัฒนาความรู้และทักษะของบุคลากร เช่น ด้วยวิธีการฝึกฝน อบรม จากองค์กรภายนอก ดังนั้นองค์ประกอบคุณลักษณะผู้นำตามหลักการอิสลามสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในด้านนี้นับว่ามีความสำคัญในระดับต้นๆ ส่งเสริมให้ผู้บริหารศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาตามผลการวิจัยของ อาเรฟ หะยีหามะ (2554) พบว่าผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีความรู้ด้านการบริหารการศึกษาในระดับมาก ตามแนวทางที่พระองค์อัลลอฮ์ที่ได้ดำรัสไว้ว่า

إِنَّمَا خَشِيَ اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ الَّذِينَ عَلَّمُوا ابْنَ اللَّهِ عَزِيزٌ غَفُورٌ ﴿٢٨﴾

ความว่า "แท้จริง บรรดาผู้ที่มีความรู้จากปวงบ่าวของพระองค์เท่านั้น
ที่ศรัทธายำเกรงต่อพระองค์อัลลอฮ์"

(ฟาฎีร: 28)

Ahmad Musthafa al-Maraghi (1994) กล่าวว่า โองการนี้เป็นการสนับสนุนให้พิจารณาถึงความอัครรรยแห่งการสร้างของอัลลอฮ์ และร่องรอยแห่งเดชานุภาพของพระองค์ ย่อมจะนำไปสู่วิทยาการด้วยความยิ่งใหญ่ของอัลลอฮ์ และวิทยาการนั้นย่อมจะนำไปสู่การศรัทธายำเกรงต่อพระองค์อัลลอฮ์ ดังนั้นโองการนี้จึงจบลงด้วยคำกล่าวที่ว่า "แท้จริงบรรดาผู้ที่มีความรู้จากปวงบ่าวของพระองค์เท่านั้นที่ศรัทธายำเกรงต่ออัลลอฮ์" ดังนั้นหากต้องการผู้นำที่มีคุณธรรมและมีศรัทธายำเกรงต่ออัลลอฮ์ ผู้นำต้องมีความรู้ที่นำไปสู่ความศรัทธายำเกรงต่อพระองค์อัลลอฮ์ได้ ส่วนข้อส่งเสริมให้ผู้บริหารสร้างผลงานวิชาการนำเสนอผ่านทางการประชุมวิชาการหรือสื่อสาธารณะต่างๆ ตามผลการวิจัยของ อาเรฟ หะยีหามะ (2554) พบว่าผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีความสามารถทางวิชาการ แต่งหนังสือหรือตำราแค่ในระดับปานกลางเท่านั้น ดังนั้นจึงสมควรอย่างยิ่งที่จะพัฒนา

คุณลักษณะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ใน
 ด้านนี้ด้วยแนวทางสร้างผลงานวิชาการนำเสนอผ่านทางการประชุมวิชาการหรือสื่อสาธารณะ
 ต่างๆ ดังกล่าวข้างต้น

4. ด้านมารยาททางสังคม (Akhlaqul Karimah) ผู้บริหาร
 สมควรทำการพัฒนาจิตโดยการสำนึกผิดขอภัยโทษต่ออัลลอฮ์ (Istighfar) และตั้งใจแน่วแน่ใน
 การกลับเนื้อกลับตัวปรับปรุงคุณลักษณะผู้นำเกี่ยวกับมารยาททางสังคม (Akhlaqul Karimah)
 เกี่ยวกับการไม่เมินหน้าเมื่อเดินผ่านผู้คน การควบคุมอารมณ์ ตั้งใจฟังผู้ร่วมงาน สุภาพเหมาะสม
 ในการใช้สายตา มีพฤติกรรมให้เกียรติต่อผู้ร่วมงาน เสมอต้นเสมอปลาย มีมารยาท นุ่มนวลมั่นคง
 เป็นกันเองและถ่อมตน มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ฟังความคิดเห็น การวางบุคลิกที่น่ายกย่องนับถือ และ
 มีความสุขุมตามผลการวิจัยของ Lili Khoirunnisa (2016) พบว่าการรำลึกต่ออัลลอฮ์ด้วยพระนาม
 ต่างๆ ใน 99 พระนามสามารถพัฒนาอารมณ์ให้เกิดความสุขเยือกเย็นได้ ตามผลการวิจัยของ
 Ahmad Mustafa Al-maraghi (1989) พบว่าอัลลอฮ์ทรงไม่เอาผิดกับผู้ที่สำนึกผิดขอภัยโทษ
 (Istighfar) ต่ออัลลอฮ์อย่างจริงจัง ผู้บริหารต้องทำการละหมาดตะฮัจญ์พร้อมขอพรต่อพระองค์
 อัลลอฮ์ให้พระองค์ทรงปรับปรุงคุณลักษณะผู้นำเกี่ยวกับมารยาททางสังคม (Akhlaqul Karimah)
 ให้สอดคล้องกับคุณลักษณะผู้นำตามหลักการอิสลาม มารยาทที่ดีจะเกิดขึ้นได้อย่างจริงจัง และ
 ใกล้เคียงความสมบูรณ์แบบได้นั้นต้องด้วยการขัดเกลาจิตใจอย่างจริงจัง การลุกขึ้นละหมาดตะฮัจญ์
 ได้นั้นเริ่มจากการต้องการขัดเกลาตนเองอย่างจริงจังผู้ที่สามารถปลีกวิเวกในยามดึกคืนเพื่อขอ
 ความช่วยเหลือจากอัลลอฮ์ให้ปรับเปลี่ยนมารยาทตนเอง พร้อมสัญญามั่นตั้งใจแน่วแน่ต่ออัลลอฮ์
 นำจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางมารยาทที่เกิดผลสูงมาก ตามผลการวิจัยของ Toni Ardi
 Rafsanjani (2013) พบว่าการละหมาดตะฮัจญ์เพื่อพัฒนากำลังใจที่เข้มแข็งเพื่อพัฒนาคุณลักษณะ
 ผู้นำตามหลักการอิสลามได้ ผู้บริหารต้องจัดกิจกรรมพบปะสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหาร
 กับผู้ร่วมงานและเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมกับชุมชนสังคมแบบพหุวัฒนธรรมเพื่อให้เกิดการ
 พัฒนาทักษะการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมตามผลการวิจัยของ ผัน หอมเกต (2534) พบว่าทักษะการ
 เข้าสังคมที่ดีของผู้บริหารเป็นคุณลักษณะผู้นำอันพึงประสงค์ ทุกอย่างที่ทำซ้ำกันบ่อยๆ หลายครั้ง
 จะทำให้เกิดประสบการณ์ ทักษะ และความรู้ ความชำนาญ ดังนั้นการจัดกิจกรรมพบปะสร้าง
 ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารกับผู้ร่วมงานและเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมกับชุมชนก็เช่นกัน หาก
 มีประสบการณ์การเข้าสังคมบ่อยๆ ก็ย่อมสามารถพัฒนามารยาท และทักษะทางสังคม เช่น การ

กล่าวสละมือ จับมือ และทักทายให้เกิดเป็นนิสัย และเกิดการเรียนรู้การควบคุมอารมณ์ ได้เรียนรู้ความรู้สึกนึกคิดผู้อื่น ทำให้ส่งผลให้เกิดความชำนาญด้านมารยาททางสังคมโดยเฉพาะมารยาททางสังคมแบบพหุวัฒนธรรม เนื่องจากผู้บริหารมุสลิมก็ต้องเข้าสังคมกับผู้คนต่างศาสนิกอยู่บ่อยครั้ง ดังนั้นจำเป็นต้องมีทักษะมารยาททั่วไปแบบร่วมสมัย เช่น การกล่าวทักทาย และกล่าวสวัสดิ์ เมื่อมีการพบปะเป็นการพัฒนาทักษะด้านมารยาททางสังคมให้ดีขึ้น ผู้บริหารต้องละหมาดร่วมกันแบบกลุ่ม (Jama ah) อย่างสม่ำเสมอกับผู้ร่วมงานเพื่อให้เกิดความตระหนักของการทำงานเป็นทีม และความเท่าเทียมกันอันจะนำไปสู่การให้เกียรติต่อกันและกัน การถ่อมตน และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ส่งเสริมให้ผู้บริหารทำการถือศีลอดแบบสมัครใจ (Sunah) เพื่อให้เกิดความสำรวมทางกาย วาจา ใจ และเกิดความเห็นอกเห็นใจต่อผู้อื่นตามผลการวิจัยของ Ash Shiddieqy (1987) การถือศีลอด หมายถึง การหักห้ามอารมณ์จากสิ่งชั่วร้ายของอารมณ์และหักห้ามตัวเองจากความเคยชินที่เป็นความสุขทางกาย และสร้างความบริสุทธิ์ทางจิตใจที่ส่งผลต่อความสงบทางจิตใจ จากนิยามข้างต้นการถือศีลอดเป็นสิ่งหักห้ามจากอารมณ์ใฝ่ต่ำทั้งหมด ตามผลการวิจัยของ อาเรฟ หะยีหามะ (2554) พบว่าการถือศีลอดแบบสมัครใจ (Sunnah) ในวันจันทร์ และวันพฤหัสบดี เป็นแนวทางหนึ่งสำหรับการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำตามหลักการอิสลาม ดังนั้นการถือศีลอดจึงเป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนามารยาททางสังคมให้เกิดความสำรวมแก่ผู้บริหารได้

5. ด้านการเผยแผ่ และสื่อสารคำสอนอิสลาม (Tabligh)

ผู้บริหารสมควรศึกษาอัล-กุรอาน และอัล-ฮาดิษที่เกี่ยวกับประโยชน์ผลบุญและบทลงโทษของผู้ไม่ทำการเผยแผ่และสื่อสารคำสอนอิสลาม (Tabligh) เพื่อยกระดับความศรัทธายำเกรงต่ออัลลอฮ์ (Taqwa) พร้อมทั้งปณิธานที่แน่วแน่ที่จะปรับปรุงตนในด้านนี้ ตามผลการวิจัยของ Siti Zulaikhah (2005) พบว่าว่าการเผยแผ่อิสลาม (Tablibg) หมายถึง การเผยแผ่คำสอนอิสลามทั้งหมดของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ซึ่งเป็นคำสั่งจากอัลลอฮ์ไปสู่มนุษย์และญิน โดยผ่านทาง คำพูด การปฏิบัติ และการยอมรับของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ การเผยแผ่อิสลามจึงเป็นคำสั่งใช้ภาคบังคับสำหรับมุสลิมทุกคนเป็นหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติเมื่อใดก็ตามที่เห็นสิ่งไม่ถูกต้องหรือความชั่ว ดังนั้นจำเป็นต้องสื่อสารคำสอนอิสลามเพื่อหักห้ามความชั่วนั้น ผู้บริหารต้องพูดคุยสื่อสารสอดแทรกคำสอนอิสลามในการแก้ปัญหาส่วนตัว และการทำงานตามผลการวิจัยของ (Siti Ruchanah, 2010: Abstract) ด้านการชี้แนะทางสติปัญญาของผู้บริหาร โรงเรียนด้วยคำสอนอิสลามมีบทบาทต่อผู้ร่วมงานในระดับสูงตามผลการวิจัยของ Abdullah Afandi (2005) ได้กล่าวว่า จุดเด่นของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอน

ศาสนาอิสลาม คือ การเป็นผู้รู้คำสอนอิสลาม เป็นผู้ที่มีบทบาทสูงในการบรรยาย เผยแผ่คำสอนอิสลาม ตามผลการวิจัยของ แบส และอโวลิโอ (Bass & Avolio, 1994 : 2) พบว่าถึงเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงว่าเป็นผู้นำที่ให้ผู้ตามอยู่เหนือกว่าความสนใจในตนเองผ่านทางมื่ออิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ การเปลี่ยนแปลงมีแนวโน้มที่จะช่วยกระตุ้นความหมายของงานในชีวิตของผู้ตามให้สูงขึ้น อาจจะมีชี้นำหรือเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาความต้องการทางศีลธรรมให้สูงขึ้นด้วย ดังนั้นการชี้นำทางคุณธรรมเป็นประจำและบ่อยครั้งน่าจะสามารพัฒนาคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารด้านการเผยแผ่และสื่อสารคำสอนอิสลาม (Tabligh) ได้ ผู้บริหารควรทำการศึกษาอิสลามแบบกลุ่ม (Halaqah) เกี่ยวกับการสร้างจิตสำนึกให้เกิดความเป็นห่วง รัง เมตตาต่อผู้ที่ไม่ปฏิบัติภักดีต่อพระองค์อัลลอฮ์ ศึกษาวิธีการชักชวนผู้ร่วมงานแบบมีวิทย์ปัญญา (Hikmah) ศึกษาวิธีการ และแนวทางการทำงานที่ยึดถือตามคำสอน และยึดถือบทบัญญัติอิสลาม ตามผลการวิจัยของ ยาฮารี กาเซ็ง (2560) พบว่าการศึกษาอิสลามแบบกลุ่ม (Halaqah) เป็นวิธีการที่บรรดาสาวกของท่านนบีมุฮัมมัดได้เคยถือปฏิบัติเพื่อพัฒนาบรรดาผู้ศรัทธาจนได้รับความสำเร็จมาแล้วในอดีตกาล ส่งเสริมให้ผู้บริหารทำการละหมาดตะฮัจญุดพร้อมขอพรต่อพระองค์อัลลอฮ์ให้ทรงประทานกำลังใจให้เข้มแข็งปรับปรุงคุณลักษณะผู้นำเกี่ยวกับการเผยแผ่และสื่อสารคำสอนอิสลาม (Tabligh) ตามแนวทางที่พระองค์อัลลอฮ์ได้ทรงดำรัสไว้ว่า

﴿فَمُؤَلِّئًا لِّمَا قَلِيلًا﴾

ความว่า “จงลุกขึ้นในตอนกลางคืน (ลุกขึ้นและจงละหมาด) นอกจากเพียงเล็กน้อย “

(อัล-มุชซัหมิต : 2)

โองการนี้เป็นคำสั่งใช้ให้ท่านนบีมุฮัมมัดและมุสลิมประชาชาติของท่านลุกขึ้นในยามดึกเพื่อละหมาดตะฮัจญุดเพื่อพัฒนาสร้างคามเข้มแข็งด้านจุดยืนที่มั่นคงในการเผยแผ่คำสอนอิสลาม ผู้บริหารต้องประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีตามคำสอนของคุณธรรม จริยธรรมอิสลามทั่วไปอย่างเคร่งครัดเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดี เพื่อเผยแผ่คำสอนอิสลามให้ผู้ร่วมงานปฏิบัติตาม ตามผลการวิจัยของ วัฒนชัย เนสะและ (2555) พบว่าผู้บริหารประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี (Auswatul-Hasanah) ตามหลักคุณธรรม จริยธรรมอิสลามทั่วไปอย่างเคร่งครัด

เป็นที่เคารพนับถือของผู้ร่วมงาน เป็นการสื่อสารคำสอนอิสลามผ่านแบบอย่างที่ดีให้ผู้ร่วมงานปฏิบัติตามได้ ผู้บริหารควรพบปะสังสรรค์พูดคุยกับผู้คนในสังคมเพื่อฝึกฝนทักษะการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพประสิทธิผล

6. ด้านการประชุมปรึกษาหารือ (Syura) ส่งเสริมและสนับสนุนโครงการฝึกอบรมสำหรับผู้บริหารเกี่ยวกับการใช้หลักการประชุมปรึกษาหารือแบบอิสลาม (Syura) เกี่ยวกับความสำคัญ หลักการ กระบวนการ และวิธีการประชุมปรึกษาหารือตามหลักการอิสลามตามผลการวิจัยของ Taufan, A. B. & Budiharto, S. (2008) พบว่าแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำตามหลักการอิสลาม ได้แก่ การยึดถือปฏิบัติตามตัวบทท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ และการสร้างความเคยชินในการปฏิบัติตามคุณลักษณะผู้นำแบบท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ โดยเฉพาะการตามแบบอย่างการประชุมปรึกษาหารือแบบอิสลาม (Syura) ซึ่งเป็นแบบอย่างของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ยึดถือปฏิบัติเกี่ยวกับหลักการ กระบวนการ และวิธีการประชุม (Syura) แบบท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ให้เป็นประจำสม่ำเสมอจะสามารถพัฒนาคุณลักษณะผู้นำในด้านนี้ให้ดีขึ้นได้ ตามผลการวิจัยของ Ahmad Ibrahim Abu sin (2008: 242) พบว่าแท้จริงผู้นำจำเป็นต้องทำการประชุมต่อผู้ร่วมงาน เพราะว่าคุณคิดความฉลาดของมนุษย์นั้นย่อมเป็นไปไม่ได้ที่จะมีความสามารถในทุกๆ สิ่งทุกๆ อย่างและธรรมชาติของคนส่วนใหญ่ย่อมเป็นที่น่าเชื่อถือมากกว่าความคิดของคนเพียงลำพังคนเดียว ผู้บริหารสมควรรับฟังให้ความสำคัญต่อเนื้อหาข้อคิดเห็นของผู้ร่วมงานมากกว่าการมองที่คุณลักษณะส่วนตัวของผู้ร่วมงานที่ให้ข้อคิดเห็น แนวทางนี้เป็นการเปิดใจกว้างของผู้บริหารในการรับฟังข้อคิดเห็นจากผู้ร่วมงานถึงแม้จากบุคคลที่ผู้บริหารอาจจะไม่ศรัทธาในตัวเขาสักเท่าไร แต่จงมองว่าเขานำเสนอข้อคิดเห็นอะไรมีประโยชน์อย่างไร น่าจะนำมาปรับใช้ได้ไหม ดังนั้นผู้บริหารต้องพัฒนาคุณลักษณะผู้นำด้านนี้ด้วยการเปิดใจรับฟังความคิดเห็นที่ไม่ขัดต่อหลักการอิสลามที่อาจจะมีประโยชน์โดยเฉพาะจากทุกคนที่อุทิศกำลังทุนเสนอข้อคิดเห็น

7. ด้านกายภาพ และสุขภาพ (Jasadiyah & Sihhatul Jismiyah) ผู้บริหารต้องศึกษาซึมซับสู่การปฏิบัติเกี่ยวกับการรักษาความสะอาด สุขลักษณะที่ดีเกี่ยวกับการอุปโภคบริโภคที่ดี การห่างไกลสิ่งเสพติดอันตราย สุขลักษณะที่ดีเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพให้สมบูรณ์แข็งแรงโดยการออกกำลังกาย และสร้างการตระหนักเพื่อปฏิบัติตัวให้ห่างไกลโรคร้ายต่างๆ เพื่อสู่ประสิทธิภาพในการทำงานสูงสุด ตามผลการวิจัยของ Fuad Mas ud (2015) พบว่าสุขภาพร่างกายและจิตใจเป็นสิ่งสำคัญมากและมีอิทธิพลต่อการสร้างและพัฒนาผู้นำที่มี

ประสิทธิภาพได้ ตามผลการวิจัยของ อาเรฟ หะยีหามะ (2554) พบว่าการรักษาความสะอาดของร่างกาย และเครื่องแต่งกายเป็นการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้ เพราะจะช่วยเพิ่มความน่าเชื่อถือต่อผู้ได้พบเห็นต้องปฏิบัติให้เป็นนิสัยแบบสม่ำเสมอเกี่ยวกับการปฏิบัติตามแบบอย่างท่านนบีมุฮัมมัด ด้านการดูแลสุขภาพกายภาพภายนอก และสุขภาพให้อยู่ในสภาพสมบูรณ์อยู่เสมอ ซึ่งผู้บริหารต้องมีวินัยในตนเองที่สมควรในการควบคุมตัวเองเรื่อง รักษาความสะอาดของร่างกาย ออกกำลังกาย ทานอาหารพอเหมาะ และตรงเวลา ส่งเสริมให้โรงเรียนมีนโยบายให้สวัสดิการค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับตรวจสุขภาพประจำปีแบบละเอียดที่มีคุณภาพสำหรับผู้บริหารและบุคลากร แนวทางนี้ต้นสังกัด ได้แก่ สำนักงานการศึกษาเอกชน (สช) ควรให้การสนับสนุนผลักดันให้เกิดสวัสดิการด้านสุขภาพ เช่น สวัสดิการตรวจสุขภาพประจำปีอย่างมีคุณภาพแก่ผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษาทุกคนน่าจะ สามารถพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านกายภาพ และสุขภาพ (Jasadiyah & Sihhatul Jismiyah) ให้พัฒนาดียิ่งขึ้นไปได้

5.5 ข้อเสนอแนะ

5.5.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับการวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะผู้นำตาม

หลักการอิสลามของผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) จากผลการวิจัยพบว่า เมื่อพิจารณาตัวแปรผู้บริหารแสดงถึงการให้ค่าตอบแทนที่เหมาะสมกับระดับความยากง่ายของงานที่ผู้ร่วมงานรับผิดชอบ เป็นข้อที่มีระดับปฏิบัติน้อยสุด ($\bar{x} = 3.71$, S.D. = 0.923) ดังนั้นผู้บริหารสมควรพัฒนาคุณลักษณะข้อนี้ให้สูงขึ้น

2) จากผลการวิจัยองค์ประกอบ และแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำตามหลักการอิสลามครั้งนี้ สมควรนำไปเป็นเกณฑ์เพื่อตรวจสอบคุณลักษณะส่วนบุคคล และเป็นแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะให้สอดคล้องกับคุณลักษณะของความเป็นป่าว และผู้นำที่ดีตามหลักการอิสลามสำหรับมุสลิมทุกคนทั้งที่เป็นผู้นำ และไม่ใช่นำได้

3) จากผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบไม่ถึงเกณฑ์ .60 มีจำนวนมาก ตัวแปรทุกตัวดังกล่าวมีความสำคัญ ควรนำไปปฏิบัติเพื่อพัฒนาคุณลักษณะผู้นำตามหลักการอิสลามได้

4) จากผลการวิจัยพบว่าแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำตามหลักการอิสลามได้ผ่านการตรวจสอบ และยืนยันจากผู้เชี่ยวชาญว่าเหมาะสม และนำไปใช้ได้จริง ดังนั้นผู้บริหารจึงสมควรนำแนวทางเหล่านั้นไปพัฒนาคุณลักษณะผู้นำตามหลักการอิสลามได้

5) แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำตามหลักการอิสลามจากผลการวิจัยนี้ไม่เจาะจงเฉพาะด้านการศึกษาเท่านั้น บางส่วนของแนวทางการพัฒนาสามารถนำไปปรับใช้กับผู้น้ององค์กรอื่นจากด้านการศึกษาได้

5.5.2 ข้อเสนอแนะในการจัดทำวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรทำการวิจัยต่อขอออกเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำตามหลักการอิสลาม

2) ควรทำการวิจัยเชิงทดลองรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำตามหลักการอิสลาม

3) ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะผู้นำตามหลักการอิสลามทั้งในภาคส่วน สังคม การเมือง และเศรษฐกิจให้มากขึ้น

4) ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะผู้นำตามหลักการอิสลามให้มากขึ้น เพื่อเป็นข้อมูลเชิงวิชาการ และเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำตามหลักการอิสลาม

5) ควรนำข้อมูลคุณลักษณะผู้นำตามหลักการอิสลาม 7 องค์ประกอบจากผลการวิจัยนี้ไปทำการวิจัยต่อขอออกเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางการศึกษาตามหลักการอิสลามในอนาคต

บรรณานุกรม

หนังสือแปล

Abu Sin, 2553. การบริหารจัดการในอิสลาม. สงขลา : บริษัทไอคิว มีเดีย.แปล

จาก التدبير في الإسلام โดยอาเร๊ะ เจ๊ะโค

วิทยานิพนธ์ และงานวิจัย

ประสิทธิ์ เขียวศรี. (2544). การนำเสนอแบบจำลองการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหาร
โรงเรียนที่บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชา บริหารการศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ไพโรจน์ พรหมมีเนตร (2552). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางการศึกษาตามหลัก
พุทธธรรม. มหาวิทยาลัยนเรศวร.

วัฒน์ชัย เนสะและ (2555) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามทฤษฎีของบุคคาลอร์โรงเรียน
เอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดสตูล. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตร
มหาบัณฑิต. สาขาการบริหารและการจัดการการศึกษาอิสลาม มหาวิทยาลัย
สงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.

สุจิตรา ยีหวังเจริญ (2554) สมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม
ในจังหวัดชายแดนภาคใต้. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต.
สาขาการบริหารและการจัดการการศึกษาอิสลาม มหาวิทยาลัย
สงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.

อาเรฟ หะยีหามะ. 2554. คุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสาม
จังหวัดชายแดนภาคใต้. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการบริหาร
และการจัดการการศึกษาอิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.

เอกสารจากต่างประเทศ

Abu'Isa Muhamad bin Isa bin Saurah, 1995. Al-Shama'llul muhamadiyah. CV. Diponigoro.

Ahmad Mustafa Al-maragi, 1989. Tafsir Al-maragi. CV. Toha Putra Semarang.

Ahmad Warson Munawwir, 2000, Kamus Al-Munawwir Arab Indon , Surabaya:
Pustaka Progresif.

Alawiyah, E.M. Sukarti., Rahmahana, R.S.(2012) Pelatihan Kepemimpinan Kenabian
Untuk Meningkatkan Komitmen Mengajar Guru Di SDIT "H".
Naskah Publikasi Tesis. Yogyakarta : Program Magister Psikologi
Profesi Universitas Islam Indonesia.

Arifiyanto, D. dan Budiharto, S. (2008). Hubungan antara Kepemimpinan
Profetik dengan Kepuasan Kerja. Naskah Publikasi Skripsi. Yogyakarta :
Fakultas Psikologi dan Ilmu Sosial Budaya Universitas Islam Indonesia.

Arsip Blog, (2013) Model kepemimpinan Nabi Muhamad SAW Dalam Pendidikan.

Bass & Avolio. (1994) Introduction in B. Bass and Bruce Avolio (Eds).
Improving organizational Effectiveness through transformational
leadership. Thousands Oaks, CA: Sag Publications.

Budiharto, S dan Himam, F. (2006) Konstruksi Teoritis dan Pengukuran Persepsi terhadap Kepemimpinan Profetik. Jurnal Psikologi Universitas Gadjah Mada.

Fatimah Abdullah, (2014) Islamic Ethics and character building. IIUM. Press Islamic International University Malaysia.

Fauzan A.N. dan Budiharto Fauzan, A.N. dan Budiharto, S. (2009) Hubungan antara Persepsi terhadap Kepemimpinan Profetik Atasan dan Komitmen karyawan. Naskah Publikasi Skripsi. Yogyakarta : Fakultas Psikologi dan Ilmu Sosial Budaya Universitas Islam Indonesia.

Fuad Mas' Ud, MIR, (2015) Konsep Manajemen Bisnis Islam (Studi Prinsip-Prinsip Manajemen Bisnis dalam Al-Quran). Thesis of Doctor Philosophy, UIN. Sunan Kalijaga University Yogyakarta.

Indonesia, R. (2011). The Holy Al-Quran, Jakarta: Indonesia Republic Press.

Khaliq Ahmad, et, all. (2012) Issues in Islamic Management Theories and Practices. IIUM. Press International Islamic University Malaysia.

Khoirunnisa, L. (2016). The Relationship between Reading Habits of Asmaul Husna with Emotional Intelligence of 4 Student Grade Madrasah Aliyah Nurul Ummah Yogyakarta. Bachelor Degree Thesis. Islam Negeri Sunan Kalijaga University.

- Kumolohadi, R dan Budiharto, S. (2013). Psikoedukasi Anti Korupsi dan Konseling Keluarga Berbasis Nilai Kenabian Pada Pejabat Struktural Pemerintah Daerah. Laporan Kemajuan Penelitian Unggulan Universitas Islam Indonesia Tahun Kedua. Yogyakarta : Direktorat Penelitian dan Pengabdian Masyarakat Universitas Islam Indonesia.
- Kuswanto Y.A. dan Budiharto, S 2009 Hubungan antara persepsi Terhadap Kepemimpinan Profetik Dekan dengan Organizational Citizenship Behavior Pegawai. Naskah Publikasi Skripsi. Yogyakarta : Fakultas Psikologi dan Ilmu Sosial Budaya Universitas IslamIndonesia.
- Mas Muhammad Iqbal al Afghani. 2013. Telaah Pemmikiran Muhammad Iqbal Tentang Konsep Pendidikan Islam Dalam Menciptakan Insan kamil. Program Parcasarjana Institut Agama Islam Nengeri Sunan Ampel Surabaya.
- Muhammad Syafii Antonio, M.Ec. The Super Leader Super Manager, (2009) Tazkia Publishing & Pro LM Center. Jakarta.
- Ibrahim Anis, *et al.* 1972 Al-Mu'jam al Wasith, Beirut: Dar-Fikr.
- Setiadi, A. dan Budiharto, S. (2008). Hubungan antara Kepemimpinan Profetik dengan Motivasi Kerja. Prosiding Buku 10. Seminar Nasional IV Universitas Teknologi Yogyakarta.
- Siti Zulaikhah, (2005) Prototipe Kepemimpinan Nabi Muhamad SAW. Dalam Pendidikan (Sebuah Telaah atas Sifat Wajib Rasul) Institut Agama Islam Negeri Walisogo Semarang diMIN Malang).
- Tim Penyusun Kamus Pusat Bahasa, 2008. Kamus Bahasa idonesia, Jakarta : Pusat Bahasa.

Toni Ardi Rafsanjani, (2013) Pengaruh Shalat Tahajud Terhadap Akhlak Mahasantri
Pondok Haj-jah Nuriyah Sabran Angkatan 2011 and 2012, Yogyakarta
Universitas Muhammadiyah

*Prince of Songkla University
Pattani Campus*